

דוחות כספיים ביניים

ליום 31 במרס 2016

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים

ליום 31 במרס 2016

פרק א': דוח הדירקטוריון

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המיוחסים לחברה

פרק ה': נספחים

מספר חברה: 520007469

משרד ראשי: רח' אלנבי 115, תל אביב, 6581708
מוקד שירות לקוחות ארצי: 03-7107777
פקס: 03-7107788
www.menoramivt.co.il

פרק א': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.....	1	תיאור החברה	.1
1.....	1.1	בעלי מניותיה של החברה	
1.....	1.2	תחומי פעילותה של החברה	
2.....	1.3	אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון	
10.....	1.4	התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית	
13.....	.2	המצב הכספי	
13.....	2.1	נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים	
15.....	.3	תוצאות פעילות	
15.....	3.1	נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	
16.....	3.2	פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו	
18.....	3.3	תוצאות הפעילות בתקופת הדוח	
20.....	3.4	מידע כספי לפי תחומי הפעילות	
28.....	.4	תזרים מזומנים	
28.....	.5	מקורות מימון	
28.....	.6	חשיפה לסיכוני שוק	
28.....	.7	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	
29.....	.8	פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	
30.....	.9	דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	
30.....	.10	הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	
31.....	.11	אירועים לאחר תאריך המאזן	
31.....	11.1	דיבידנדים מחברות בנות	
31.....	11.2	מכירת נכס מקרקעין	

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 31 במרס 2016

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "החברה") לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2016 (להלן: "תקופת הדוח").

הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2015, אשר פורסם ביום 31 במרס 2016 (להלן: "הדוח התקופתי").

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה" או "המפקחת").

חלק א' - הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כיו"ר מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה מבטחים ביטוח") מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת באמצעות חברות בנות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הכולל פנסיה וגמל, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות. בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות חברות בנות נוספות בשליטתה, בפעילות בתחום שוק ההון והפיננסים, ובכלל זה בניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות וחיתום. לחברה גם פעילויות נוספות (שאינן מהוות "תחום פעילות" כהגדרת המונח בתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת תשקיף, מבנה וצורה), התשכ"ט-1969), כגון השקעות בנדל"ן בחו"ל, באמצעות חברה בשליטתה.

כמו כן, מחזיקה הקבוצה בשלוש סוכנויות ביטוח: ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסיני סוכנות לביטוח בע"מ, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), ואורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, באמצעות מנורה מבטחים ביטוח, והכל כמפורט בתרשים מבנה האחזקות של הקבוצה, בסעיף 1.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

1.3.1 זכיה במכרז - פורשי רשות השידור

בחודש פברואר 2016, קיבלה מנורה מבטחים ביטוח הודעה מרשות השידור, בדבר זכיה במכרז לרכישת פוליסות ושירותים לתוכנית פרישה מוקדמת של עובדיה. בהתאם לתנאי המכרז, רשות השידור תעביר למנורה מבטחים ביטוח סכום חד-פעמי עבור כל פורש. מנורה מבטחים ביטוח תשלם לפורשים סכומים חודשיים במסגרת פוליסת ביטוח, כמוסכם בין הצדדים. אומדן הסכומים שיופקדו במנורה מבטחים ביטוח, בתקופת המכרז, בהנחת מיצוי מלא של כמות הפורשים הפוטנציאלית, עומד על כ- 350 מיליון ש"ח, ותלוי, בין היתר, במספר הפורשים בפועל. הרווח הצפוי מהעסקה איננו מהותי. הפקת הפוליסות לפורשי רשות השידור, כפופה לקבלת אישור המפקחת על הביטוח.

1.3.2 מינוי דירקטור חיצוני לכהונה שנייה

בחודש פברואר 2016, אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש מינויו של ה"ה יחזקאל (חזי) צאיג, כדירקטור חיצוני (דח"צ) בחברה, לתקופת כהונה שנייה של שלוש שנים, שתחילתה במועד אישור מינויו על ידי האסיפה. יצוין, כי דירקטוריון החברה סיווג את ה"ה צאיג, כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים מיום 29 בדצמבר 2015, ומיום 2 בפברואר, 2016 (אסמכתאות: 01-2015-080638 ו-01-2016-021787, בהתאמה).

1.3.3 התארגנות עובדי מנורה מבטחים ביטוח

בהמשך לאמור בסעיף 8.6.10 לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר התארגנות עובדים במנורה מבטחים ביטוח באמצעות ההסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן: "ההסתדרות"), ובמקביל גם באמצעות ההתאגדות העצמאית של עובדי מנורה מבטחים ביטוח ("הוועד הפנימי") ובהמשך להליכים משפטיים שונים שהתקיימו ובכלל זה ערעור שהגישה ההסתדרות על פסק הדין של ביה"ד האזורי לעבודה בת"א, ניתן ביום 31 בינואר 2016, פסק דין של בית הדין הארצי לעבודה בערעור הנ"ל תוך קבלת הערעור בחלקו. בית הדין ביטל את קביעתו העובדתית של בית הדין האזורי כי מנורה מבטחים ביטוח לא התערבה במהלך ההתארגנות מטעם ההסתדרות, אך גם לא קבע קביעה פוזיטיבית אחרת. אשר למעמדו של הוועד הפנימי - אישר בית הדין את קביעת בית הדין האזורי כי אינו בגדר "ארגון עובדים" כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים וממילא אינו יכול להוות ארגון עובדים יציג וביטל את קביעת בית הדין האזורי כי האמור נכון ל"מועד הזה". בהמשך לאמור, הודיעה מנורה מבטחים ביטוח להסתדרות וזאת, במענה למכתב ההסתדרות אליה מיום 2 בפברואר 2016, הכולל הודעה בדבר היות ההסתדרות ארגון עובדים יציג במנורה מבטחים ביטוח, כי היא נכונה לפתוח עמה במשא ומתן לגיבוש הסכם קיבוצי. ראה דיווחים מיידיים מיום 2 בפברואר 2016 ומיום 3 בפברואר 2016, (אסמכתאות: 01-2016-021463 ו-01-2016-021463, בהתאמה), וכן באור 39 בדוחות הכספיים בדוח התקופתי. נכון למועד זה, טרם התגבשו הסכמות מחייבות בין מנורה מבטחים ביטוח ובין ההסתדרות.

בהמשך לאמור בסעיף 8.6.4 לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, בחודש אפריל 2016, נחתם הסכם קיבוצי חדש בין מנורה מבטחים פנסיה וגמל לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה שהחליף הסכם קיבוצי קודם משנת 2011.

1.3.4 השקעה באמפא קפיטל

בחודש ינואר 2016, נחתם הסכם בין החברה לבין אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") וחברה האם שלה חברת השקעות לפיתוח התעשייה לישראל בע"מ (להלן: "המוכרת") בדבר רכישה והקצאה של 30% ממניות אמפא קפיטל מהמוכרת וזאת בתמורה לסכום של כ- 63.5 מיליוני ש"ח, וכן אופציות Call לרכישה והקצאה של 10% נוספים של מניות אמפא קפיטל בתנאים כמפורט בהסכם (להלן: "ההסכם"). אופציות הרכש יעמדו בתוקפן למשך תקופה של 180 ימים שתחילתה לאחר חלוף 3 שנים ממועד השלמה, בכפוף לזכותה של החברה להקדים את מימוש אופציות הרכש במקרים מסוימים כקבוע בהסכם. בחודש פברואר 2016, ועם קבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים כנדרש, הושלמה העסקה האמורה. לפרטים נוספים בדבר ההסכם ראה דיווחים מיידיים מיום 4 בינואר 2016 ומיום 1 בפברואר 2016 (אסמכתאות: 01-2016-020983, בהתאמה).

1.3.5 מערכת מחשב ביטוח כללי

מנורה מבטחים ביטוח החליטה להחליף את מערכת המחשב המשרתת את פעילותה בתחום הביטוח הכללי במערכת מחשב מתקדמת. לאחר בחינה של מספר הצעות הגיעה מנורה מבטחים ביטוח לסיכום עקרוני עם ספק שנבחר על רכישה והטמעה של מערכת כאמור. פרויקט ההטמעה וההסבה צפוי להימשך מספר שנים. הצדדים פועלים לגיבוש הסכם התקשרות מחייב.

1.3.6 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה, כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה באור 6 בדוחות הכספיים.

1.3.7 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

1.3.7.1 הוראות דין החלות על פעילות הקבוצה באופן כללי

1.3.7.1.1 חוקים ותקנות

- בחודש מרס 2016, אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק"). בחוק נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, בתאגיד הפיננסי, במישרין או בעקיפין, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללת מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה ("תקרה לתשלום"), טעונה אישור של אלה, בסדר זה: ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקמה חובה למנותם) וככל שמדובר בחברה ציבורית גם אישור האסיפה הכללית (בהתאם להוראות סעיף 267א(ב) לחוק החברות), וכי ההתקשרות כאמור תאושר כאשר היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הוא המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ- 35%. במסגרת החוק, תוקנה פקודת מס הכנסה תוך קביעה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על התקרה לתשלום, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים הפרש בין עלות השכר של העובד התקרה לתשלום. הוראות החוק, חלות על התקשרות מיום פרסום החוק או לאחריו, ולעניין התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות חוק זה בתום שישה חודשים מיום הפרסום, והתקרה לתשלום תחושב באופן יחסי למספר חודשי העבודה של נושא המשרה הבכירה או עובד התאגיד הפיננסי.

- בחודש פברואר 2016, נכנס לתוקפו התיקון לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, המסדיר את הפצתן של קרנות זרות בישראל. נוסח התקנות מכוחו פורסם ברשומות בחודש מאי 2016. התקנות קובעות את התנאים בהם צריכה לעמוד קרן זרה על מנת שתוכל להציע את יחידותיה לציבור בישראל. התיקון לחוק עלול להגביר את התחרותיות בשוק קרנות הנאמנות בישראל ואולם אין בידי הקבוצה להעריך בשלב זה את ההשפעה של התיקון על עסקיה בפרט ועל שוק קרנות הנאמנות בישראל בכלל.

1.3.7.1.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש מאי 2016, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו "אחזור מידע אישי". על פי החוזר, חברת ביטוח נדרשת לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי נגיש באמצעים טכנולוגיים, באמצעותו יוכל לאחזר מידע אישי: פרטיו, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש שנים האחרונות. כמו כן, קובע החוזר כי חברת ביטוח תציע למבוטח אפשרות משלוח מסמכים והודעות הנדרשים על פי דין בכלים טכנולוגיים ותאפשר למבוטח למסור מסמכים באותו אופן. מועד תחילתו של החוזר הינו 30 במרס 2017.
- בחודש אפריל 2016, פורסם חוזר שעניינו "הנחייה לביצוע IQIS לשנת 2015". לפרטים ראה באור 5 לדוחות הכספיים.
- בחודש פברואר 2016, פורסם תיקון לחוזר גופים מוסדיים שעניינו "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים", לעניין מתן הלוואות אשר מאפשר להעמיד הלוואות מותאמות אשר יתופעלו על ידי צדדים שלישיים בתנאי שיעמדו בתנאים שיאושרו על ידי ועדת ההשקעות.

1.3.7.1.3 הצעות חוק וטיטות חוזרי ממונה

- בחודש אפריל 2016, פורסמה טיוטה מעודכנת לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (קרנות סל), התשע"ה-2015 (להלן: "המתווה מתוקן") המהווה המשך לפרסומה של הצעת חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 21), התשע"ב-2012 (להלן: "תיקון 21"), ולפרסומה בפברואר 2015 של טיוטת תקנות שהכשירו את הקמתן של קרנות סל כקרנות סגורות ומחקות הנסחרות בבורסה. במסגרת תיקון 21 הוצע להעביר את תעודות הסל למשטר של פיקוח חלף המשטר של דיווח שחל כיום כך שיתאפשר להן להציע קרנות סל. במסגרת המתווה המתוקן, לא יוחל מכשיר חדש מסוג קרנות סל ומכשיר ההשקעה הפאסיבי היחיד יהיה קרן נאמנות מחקה שניתן יהיה לנהלה כקרן נאמנות סחירה (שיחידותיה יירשמו למסחר) או כקרן נאמנות לא סחירה (בדומה לקרנות הנאמנות המחקות הקיימות כיום). במסגרת המתווה כאמור, יבוטל מכשיר תעודת הסל ויוחלף בקרן נאמנות מחקה.
- בחודש אפריל 2016, פורסמה טיוטה שנייה של חוזר שעניינו "ניהול סיכונים סייבר בגופים המוסדיים" ("הטיטה"), אשר מחליפה את טיוטת החוזר מחודש אוקטובר 2015 "ניהול סיכונים אבטחת מידע בגופים המוסדיים". הטיטה כוללת התייחסות להיבטים שונים של נושא הסייבר, כאשר אבטחת מידע הינו רק רובד אחד מתוך המכלול, לרבות הגדרת תפקידי ואחריות הדירקטוריון, המנכ"ל, ועדת היגוי לניהול סיכונים סייבר ומנהל אבטחת סייבר, קביעת מדיניות ניהול סיכונים סייבר, נהלים ותכנית עבודה, אופן הערכת וניהול סיכונים סייבר, אמצעי הגנת סייבר שעל גוף מוסדי ליישם ובכלל זה הגנת סייבר, ניטור ובקרה, סקרי אבטחת מידע ומבחני חדירה, אופן אבטחת מערכות המידע של הגוף המוסדי, התקשורת ותפעול המערכות, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ בנוגע להגנת סייבר לרבות שימוש בשירותי מחשוב ענן, אבטחה פיזית וסביבתית של סביבת העבודה של הגוף המוסדי, הגנת סייבר במשאבי אנוש וגיוס עובדים (לרבות בסיום העסקתם), אבטחת ערוצי הקשר עם הלקוחות ועם גורמים חיצוניים לגוף המוסדי ועוד.
- בחודש מרס 2016, פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016, במסגרת הצעת החוק מוצע להקים רשות עצמאית שתקרא: רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הרשות"). תפקידיה של הרשות יהיו, בין היתר, שמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, קידום התחרות בשוק ההון, הביטוח והחסכון

ובמערכת הפיננסית; ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית בפעילותם של הגופים המפוקחים ותוך הרחבת סמכויות הממונה כראש הרשות. כמו כן, במסגרת ההסדרה הכוללת, מוצע להרחיב באופן משמעותי את סמכויות הפיקוח על חברות אחזקה של גופים מוסדיים ועל בתי השקעות שגופים מוסדיים מהווים חלק מהותי מפעילותם.

● בחודש פברואר 2016, פורסמה טיוטה שנייה לנספח לחוזר בירור ויישוב תביעות טיפול בפניות ציבור", (להלן: "הטייטה" ר "חוזר יישוב תביעות", בהתאמה). הטייטה, אשר אמורה להוות חלק בלתי נפרד מחוזר יישוב תביעות, כוללת הוראות ספציפיות שיש לנהוג על פיהן בעת יישוב תביעות. בין היתר, קובעת הטייטה הוראות לעניין ניסוח ואופן משלוח ההודעות בדבר מהלך בירור תביעה ותוצאותיו ובהקשר זה קובעת הטייטה, בין היתר, כי על גוף מוסדי לאפשר לתובע לבחור האם לקבל או לשלוח הודעות כאמור בדרך של דואר, דואר אלקטרוני או פקס, או בדרך אחרת או בכל אמצעי תקשורת מאובטח אחר המקובל באותו מועד באותו ענף (אלא אם כן נדרש התובע לשלוח לגוף המוסדי מסמכי מקור). בנוסף, נקבעו בטייטה הוראות לעניין הסברים ונימוקים שיש למסור למבוטחים במסגרת הודעת דחיה ובכללן הודעת דחיה המבוססת על דוחות חקירה, הוטלו מגבלות על יכולתו של מבטח להעלות טענה בקשר עם אי גילוי בנסיבות מסוימות, נקבעו תנאים לקיזוז כספים מתשלום לצד ג' על בסיס טענה לרשלנות תורמת, נאסר קיזוז של יתרת אגרת הרישוי לרכב (ביחס לתקופה שממועד קרות מקרה הביטוח ועד לתום תקופת הרישוי), מתגמולי הביטוח המשולמים למבוטח או לצד ג', במקרה של רכב באובדן. במסגרת הטייטה נקבעו גם הוראות בקשר עם יישוב תביעות סיעוד לרבות, הוראות ומגבלות לעניין אופן בדיקת מצבו התפקודי של מבוטח בעת יישוב תביעת סיעוד. בחודש מרס 2016, פורסמה טיוטה שנייה של עמדת ממונה - הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות, המתייחסת להוראות מסוימות בנושא זה, לרבות הבהרה לעניין הגדרת "בדיקה מחודשת של זכאות" שנקבעו בחוזר יישוב תביעות. בשלב זה, הקבוצה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה של הטייטות אם וככל שיהפכו לדין מחייב. להערכת הקבוצה, לטייטות האמורות יכול ותהיה השפעה על היבטים תפעוליים של ניהול התביעות ועל עלות התביעות, מחד ועל דמי הביטוח, מאידך. הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין נוסחון הסופי של הטייטות ותחולתן, וכן לעניין התנהגות הלקוחות והמתחרים.

● בחודש ינואר 2016, פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו - 2016. במסגרת הטייטה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי, או קרובו (על פי הגדרה מרחיבה המוצעת בטייטה), קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בטייטה, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או על כספי החוסכים באמצעותו בגוף המוסדי ("בעל תפקיד מרכזי"). עוד מוצע לקבוע, כי לא ימלא אדם תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי אלא אם מונה לתפקיד כדן, ולא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

1.3.7.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

1.3.7.2.1 חוקים ותקנות

● בחודש ינואר 2016, נכנס לתוקף תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012, שאיפשר קביעת דמי ניהול מינימליים לחשבונות בקופות גמל עם צבירה נמוכה. במסגרת התיקון

לתקנות, נקבע כי דמי הניהול המרביים מהיתרה הצבורה של חשבונות עמית שאינו מקבל קצבה בקופות גמל (בהתאם להגדרות המפורטות בתקנות), יהיה הגבוה מבין החלופות הבאות: 1.05% מהיתרה הצבורה או 6 ש"ח לחודש.

- בחודש ינואר 2016, בהמשך לתיקון מס' 12 לחוק קופות גמל, פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופות גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016**, בהן פורטו תנאי משיכה בפטור ממס של סכומים קטנים (עד 8,000 ש"ח) מקופות גמל לחסכון.
- בחודש אוגוסט 2015, חוקק **תיקון מס' 12 לחוק קופות הגמל**, ובמסגרתו ניתנה לשר האוצר הסמכה לקבוע את התנאים שבהם ניתן יהיה לבצע משיכה חד פעמית של כספים קטנים (עד 8,000 ש"ח) מקופות גמל לתגמולים ו/או מקופות גמל לא משלמת לקצבה ו/או מקרן פנסיה ותיקה, וניתנה לממונה סמכות לקבוע הוראות לעניין זה בתקנוני קופות גמל (תקנון אחיד). כמו כן, במסגרת התיקון תוקן סעיף 20 לחוק קופות גמל ונקבע כי שיעורי ההפקדה של מעסיק בגין עובדיו יהיו אחידים לכל סוגי המוצרים והיצרנים. בחודש פברואר 2016, נערך הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת ההפקדות לביטוח פנסיוני במשק. ההסכם הקיבוצי קובע הגדלה מקבילה של דמי הגמולים המשולמים על ידי העובד והמעסיק בשתי פעימות כשב - 1.1.2017 שיעור ההפקדה של תגמולי המעסיק יעמוד על 6.5% ושיעור ההפקדה לתגמולי עובד יעמוד על 6%. כן נקבע כי בקופת ביטוח או בקופת גמל שאינה קרן פנסיה תשלום המעסיק לדמי הגמולים יכלול את התשלום לרכיב אובדן כושר עבודה. תוקפו של ההסכם הקיבוצי מותנה בהוצאת צו הרחבה על ידי שר הכלכלה. בנוסף, לאור ההסכם, פורסם בחודש מרס 2016, **תזכיר חוק לתיקון חוק קופות הגמל**, במסגרתו מוצע, בין היתר, לקבוע כי אם נקבעו בדין או בהסכם שיעורי הפקדה שונים למרכיב תגמולי המעסיק הכוללים את הכיסוי לביטוח אובדן כושר עבודה של עד 2.5% משכרו של העובד להבטחת עד 75% משכרו של העובד, בסוגים שונים של קופות לא יראו בהוראות הדין או ההסכם התניה של המעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד העובד בהפקדה לסוג מסוים של קופה ובלבד ששיעור ההפקדה לא יפחת מהשיעור שצוין בהסכם לעיל ונקבע בתוספת השלישית בהצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 16), התשע"ו-2016.

1.3.7.2.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש מרס 2016, פרסמה הממונה חוזר בעניין "הוראות לענין בחירת קופת גמל", במסגרת החוזר נקבע, כי עד ליום 1 בספטמבר 2016 (וכל 3 שנים לאחר מכן) תקבע הממונה לפחות 2 קרנות פנסיה חדשות מקיפות, שכל אחת תהווה קופת ברירת המחדל של העובדים בישראל ("קרן ברירת המחדל הנבחרת"), אלא אם בחרו באופן אקטיבי בקרן פנסיה אחרת או שמעסיקים/ארגון העובדים שלהם בחר בקרן פנסיה אחרת כקופת ברירת המחדל של עובדיו/חבריו, בהליך תחרותי בהתאם להוראות החוזר. שיעור דמי הניהול שתגבה קרן ברירת מחדל נבחרת מעמית חדש שצורף אליה במהלך התקופה שהקרן נקבעה כקרן ברירת מחדל נבחרת יהיה בתוקף למשך 10 שנים לפחות ממועד הצטרפותו לקרן. כמו כן קובע החוזר את הכללים ביחס לאופן עריכת הליך תחרותי שעל מעסיק/ארגון עובדים לערוך, במידה והוא חפץ בבחירת קופת גמל אחרת, לרבות קרן השתלמות, שתשמש כקופת ברירת המחדל של עובדיו/חבריו ("קופת ברירת מחדל אחרת"). ההוראות בנוגע להליך התחרותי הדרוש לצורך בחירת קופת ברירת מחדל אחרת ייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2016. יחד עם זאת, החוזר לא יחול ביחס להסכמי ברירת מחדל קיימים נכון למועד דוח זה, עד לתום תוקפם של הסכמים אלו (לא כולל אפשרות להארכת תוקפם) אך לא יאוחר מיום 31 במרץ 2019. בהמשך לחוזר האמור פורסמה בחודש מרס טיוטת הוראות לגבי ההליך לבחירת קרנות ברירת המחדל הנבחרות, הקובעות, בין היתר, כי שיעור דמי הניהול המרביים מההפקדות יהיה גדול מאפס אך לא גדול מ-

2%, ושיעור דמי הניהול המרביים מהצבירה יהיה גדול מאפס וכללים לשקלול ביניהם. קרנות ברירת המחדל הנבחרות יוגדרו ככאלה בתוקף מה-1 בספטמבר 2016. הקבוצה מעריכה כי החוזר עשוי להביא לשינוי משמעותי בתחרות בין קרנות הפנסיה, בכל הנוגע למצטרפים חדשים לקרנות אלו, תוך הגברת התחרות החריפה גם כן בשוק זה. מנורה מבטחים פנסיה וגמל, מנהלת את מבטחים החדשה, שהינה קרן הפנסיה החדשה הגדולה בישראל. בשלב מקדמי זה, כאשר לא ברור מה יהיו דמי הניהול של קרנות ברירת המחדל הנבחרות, לא ניתן לאמוד את השפעת החוזר על הקבוצה. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בתוצאות הליך הבחירה של קרנות ברירת המחדל ורמת דמי הניהול שתיקבע בהן, בהתנהגות המתחרים, המפצים המעסיקים והלקוחות. בהמשך לחוזר האמור, פרסמה הממונה בחודש אפריל 2016, את הכללים שעל פיהם יבוצע ההליך לבחירת קרנות ברירת המחדל הנבחרות על ידי הממונה, ובמסגרת זאת נקבע כי חברה המעוניינת כי קרן פנסיה מקיפה שבניהולה תיקבע כקרן ברירת מחדל נבחרת תגיש הצעה עד ל-10 במאי 2016. יצוין, כי בחודש אפריל 2016, ניתן על ידי ביהמ"ש העליון צו ביניים האוסר על פרסום זהות קרנות ברירת המחדל שנבחרו במסגרת הליך כאמור שפרסמה המפקחת ושיעור דמי הניהול שבכוונתן לגבות, וזאת עד לדיון בעתירה שהגישה התאחדות החברות לביטוח חיים בנושא זה.

1.3.7.2.3 הצעות חוק וטיוטות חוזרי ממונה

- בחודש מאי 2016, אישרה ועדת הכספים לקריאה שנייה ושלישית את הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 15), התשע"ו-2016, אשר מאפשרת הקמה ושיווק של קופות גמל מסוג חדש – "קופות גמל להשקעה" אשר מיועדות לתשלום סכום הוני לעמית עצמאי. הפקדת כספים לקופה זו לא תהנה מהטבות המס, אך יחשב כתשלום פטור לצורך קבלת הכספים לאחר הגיע העמית לגיל 60 כקצבה פטורה ממס (קצבה מוכרת). משיכת הכספים לפני הגיע העמית לגיל 60 או משיכתם לאחר גיל 60 מבלי שהעמית עומד בתנאי ההיוון לקצבה מוכרת - תהיה חייבת במס רווחי הון. החוק, אם וככל שיעבור בקריאה שנייה ושלישית, ייכנס לתוקף במועד כניסתו לתוקף של תקנות שיתקין השר בנוגע לשיעורים או סכומים, מרביים, לתשלומים של עמית לקופת גמל להשקעה. הצעת החוק מהווה ניסיון נוסף "להחייאת" קופות הגמל, באופן שעשוי לייצר תחרות של קופות חדשות אלו מול פוליסות החיסכון וקרנות הנאמנות.
- בחודש מאי 2016, התפרסמו טיוטות תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) ולתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי), שבמסגרתן הוצע בין היתר, לקבוע כי גוף מוסדי לא יוכל לקבל שירותי רכישה או מכירה של ניירות ערך ו/או מטבע חוץ מצד קשור. מוצע לאפשר רכישה ומכירה של ניירות ערך בעסקה אקראית עם מי שלא אושר בהליך תחרותי. בנוסף, מוצע לחייב משקיע מוסדי לבצע הליך תחרותי גם עבור ההחזקה של ניירות ערך. יינתן פטור להליך תחרותי זה, על ניירות ערך אשר מוחזקים ומסולקים על ידי גלובל קסטודיאן.
- בחודש אפריל 2016, פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016, אשר מטרתן להביא ליישום המלצות ועדת באב"ד (כמפורט להלן), ואשר עולה מהן ששיעור ההקצאה לפנסיונרים, לעמיתים מבוגרים ולעמיתים צעירים יהיה בהתאם לשיעור היחסי של כל קבוצה בקרן הפנסיה המקיפה הרלבנטית, וישתנה מקרן לקרן. הקבוצה מעריכה, כי ככל שהתקנות יתפרסמו בנוסח הנוכחי, לא צפויות קרנות הפנסיה להתחיל להתחרות זו בזו ומול מוצרים אחרים (קופות גמל ופוליסות ביטוח) על קבלת כספים לצורך תשלום פנסית זקנה מיידי-ת-באופן שיגרום להגברה משמעותית של התחרות על כספי עמיתים/מבוטחים מבוגרים לקראת פרישה, אלא אם

אחת החברות המנהלות של קרנות פנסיה מקיפות תיטול על עצמה את הסיכון של תובענה ייצוגית מצד העמיתים הצעירים בקרן הפנסיה שאליה יתקבלו עמיתים מבוגרים לקראת פרישה. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בנוסח ההוראות שיתפרסמו בסופו של יום, אם וככל שיתפרסמו, בהתנהגות המתחרים, המפיצים והלקוחות.

- בחודש אפריל 2016, התפרסמה טיוטת חוזר שעניינה "העברת כספים בין קופות גמל" שמיועדת להחליף את החוזר הקיים, ובמסגרת זאת הוצע, בין היתר, לקצר את משך הזמן שבו עמית, שביקש להעביר את כספיו מקופה אלמונית לקופה פלמונית, יוכל להתחרט ולבטל את בקשת הניוד שהגיש. קיצור משך הזמן שניתן לקופה המעבירה לנסות ולשמר את הלקוחות עשוי להשפיע לרעה על היקף הניוד היוצא מהקבוצה, אך מאידך גיסא ישפיע לטובה על היקף הניוד הנכנס לקבוצה. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בנוסח ההוראות שיתפרסמו בסופו של יום, אם וככל שיתפרסמו, בהתנהגות המתחרים, המפיצים והלקוחות.

- בחודש אפריל 2016, התפרסמה טיוטת חוזר שעניינה "הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל", שמטרתה להסדיר את דרכי ואופן הצטרפות עמיתים לקרן פנסיה וקופת גמל ואת התהליכים שעל החברה המנהלת לבצע במסגרת זאת, לרבות בכל הנוגע לאיחוד חיסכון לא פעיל בקרן פנסיה אחרת אגב הצטרפות לקרן פנסיה. החוזר יחייב היערכות מיכונית, שהיקפה עדיין לא ברור, ועשויה להיות כרוכה בהגדלת הוצאות הקבוצה, בין היתר בשל תהליכי עבודה חדשים שיש צורך בהם לאור הוראות טיוטת החוזר ובשל חובות דיור חדשות שהתווספו בטיטת החוזר. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות כאמור, בין היתר, בנוסח הסופי של הוראות החוזר.

- בחודש פברואר 2016, פרסמה המפקחת טיוטת חוזר שעניינה "כללים לתפעול מוצר פנסיוני", במסגרתה מוצע לקבוע כללים לעניין אופן ביצוע ההוראות שנקבעו במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015, לרבות מתכונת הדיווח של סוכן הביטוח הפנסיוני לגוף המוסדי אודות תשלום דמי הסליקה, ביצוע ההפחתה של דמי הניהול ואופן הצגת המידע אודות ההפחתה לעובד.

- בחודש פברואר 2016, פרסמה הממונה טיוטת חוזר שעניינה "איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות", שמטרתה לקבוע את הוראות הביצוע של הוראת השעה שהתווספה במסגרת תיקון 13 לחוק קופות הגמל (כמפורט בסעיף 8.1.3.3 לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי). טיוטת החוזר קובעת, כי למרות שהוראת השעה תקיפה עד אפריל 2018, הרי שיישומה בפועל, בכל הנוגע להעברת כספים בין קרנות הפנסיה החדשות צפוי להיות בין החודשים אוקטובר 2016, לפברואר 2017. יישום טיוטת החוזר בפרק זמן כה קצר עשוי להאט (באופן זמני) את הגידול בהיקף הנכסים של קרנות הפנסיה שבניהול הקבוצה, לפגוע בהכנסות הקבוצה וברווחיותה ולגרום לתנודתיות גבוהה בשוק ההון הישראלי בשל היקפי מכירות ורכישות ני"ע, הגבוהים במידה ניכרת מהיקפי המסחר היומיים כיום, שיידרשו לגופים המוסדיים לצורך יישום החוזר. יחד עם זאת, היקף הפגיעה אינו ניתן לאומדן, שכן אין בידי הקבוצה מידע לגבי שיעור לקוחותיה שלצד היותם עמיתים לא פעילים בקרנות הפנסיה שבניהולה הינם עמיתים פעילים בקרנות פנסיה שבניהול חברות מנהלות מתחרות, או לגבי שיעור לקוחותיה שלצד היותם עמיתים פעילים בקרנות הפנסיה

שבניהולה הינם עמיתים לא פעילים בקרנות פנסיה שבניהול חברות מנהלות מתחרות. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות כאמור, בין היתר, בשיעור העמיתים הפעילים בעלי חשבונות לא פעילים בקרנות הפנסיה השונות כמפורט לעיל.

- בחודש ינואר 2016, פורסם דוח הצוות להגברת הוודאות בחיסכון פנסיוני ("ועדת באב"ד") שמציע פתרון חלופי לבעיית הריבית התחשיבית, כמפורט בסעיף 8.1.3.3 (ד) לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי. הצוות המליץ על שינוי אופן הקצאת אג"ח מיועדות מסוג "ערד" לקרנות הפנסיה (כיום, הקצאה בשיעור קבוע של 30% מנכסי קרן הפנסיה המקיפה), באופן שנותן עדיפות לפנסיונרים ולעמיתים מבוגרים על חשבון שיעור ההקצאה לעמיתים צעירים: שיעור ההקצאה לפנסיונרים יעלה ל-60%, שיעור ההקצאה לעמיתים מגיל 50 ועד ליציאה לפנסיה זקנה יהיה עד 30%, ולעמיתים עד גיל 50 יוקצו אג"ח המיועדות שיוותרו (כך שבסה"כ לא יהיה צורך בהגדלת היקף הוצאת אג"ח מיועדות לקרנות הפנסיה המקיפות בשל שינוי אופן ההקצאה). להערכת הקבוצה, בשלב זה מסתמן שהפתרון שייבחר בסופו של יום לבעיה שתוארה בסעיף 8.1.3.3 (ד) לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי יהיה הפתרון שהציעה ועדת באב"ד ביחד עם הפחתה כלשהי בהנחת הריבית השנתית להיוון בין בהפחתה ישירה ומיידית ובין בהפחתה מדורגת. הפתרון שייבחר כאמור יכול ויאפשר לקרנות הפנסיה להתחיל להתחרות זו בזו ומול מוצרים אחרים (קופות גמל ופוליסות ביטוח) על קבלת כספים לצורך תשלום פנסיית זקנה מיידית - באופן שיגרום להגברה משמעותית של התחרות על כספי עמיתים/מבוטחים מבוגרים לקראת פרישה. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בנוסח ההוראות שיתפרסמו בסופו של יום, אם וככל שיתפרסמו, בהתנהגות המתחרים, המפיצים והלקוחות.

1.3.7.3 ביטוח אלמנטרי - כללי

ביטוח רכב חובה

1.3.7.3.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש ינואר 2016, פורסם חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". בעיקרו, החוזר מעדכן את דמי הביטוח השיווי (באמצעות "הפול") לכלי רכב פרטיים ומסחריים. לפרטים נוספים ראהבאור 8 לדוחות הכספיים. יצוין, כי בחודש אפריל 2016 ובמסגרת דיון בעתירה לבג"צ שהגיש איגוד חברות הביטוח כנגד המפקחת בנושא זה נקבע בהסכמת הצדדים כי סעיף 2.2.1 ה(2) לחוזר המאוחד (שער 5 חלק 2 - הוראות לחוזה ביטוח כללי), הקובע כי לא יאושרו לחברת ביטוח דמי ביטוח נטו עבור רכב שאינו אופנוע העולים על 90% מתעריף הפול לרכב בעל מאפיינים זהים - יימחק.

ביטוח כללי אחר

1.3.7.3.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש מרס 2016, פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט בדימוס ד"ר אליהו וינוגרד, אשר מונתה בחודש יוני 2014, לבחינת תיקון טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון) התשל"ח-1978 ("תקנות ההיוון"). המלצות הועדה קובעות, בין היתר, כי יש לעדכן את נתוני תוחלת החיים ושיעור ההיוון בתקנות בחישוב גובה הקצבאות. כמו כן קובעות ההמלצות כי לאחר העדכון האמור יעודכנו התקנות אחת לארבע שנים. בהמשך לאמור, על פי טיוטת תקנות ההיוון, נקבע ששיעור ההיוון של

קצבאות יהיה לפי שיעור של 2% חלף 3% כקבוע כיום בתקנות. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.3א להלן וכן באור 8 לדוחות הכספיים.

1.3.7.3.3 הצעות חוק וטיוטות חוזרי ממונה

- בחדש ינואר 2016, פורסמה טיוטת חוזר שעניינה "תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 2 - הוראות בענף ביטוח דירה" הנוגעות לכיסוי ל"נזקי מים" על פי הפוליסה התקנית. ככלל, חברת ביטוח רשאית, לפי שיקול דעתה, לבחור באחת או יותר מדרכי הפיצוי הבאות: תשלום ערך האובדן או הנזק; תיקון; ו/או החלפה. במסגרת חוזר משנת 1999 הוגבלה זכות הבחירה בפיצוי בדרך של תיקון, כך שבשלב הצעת הביטוח המבוטח רשאי לבחור בפוליסה שלפיה תיקון יבוצע על ידי כל שרברב שייבחר על ידו או בפוליסה שלפיה התיקון יבוצע על ידי חברת שרברבים מטעם חברת הביטוח או על ידי שרברב שייבחר מתוך רשימה שרברבים שתפרסם חברת הביטוח. במסגרת התיקון המוצע, מבקש הפיקוח, להגביל את אפשרות הבחירה של המבוטח בפיצוי בדרך של תיקון, לשתי האופציות הבאות בלבד: (1) תיקון באמצעות כל שרברב שייבחר על ידי המבוטח בקרות מקרה ביטוח; (2) תיקון באמצעות 'שרברב שבהסדר' עם חברת הביטוח, שייבחר על ידי המבוטח בקרות מקרה ביטוח. התיקון המוצע כולל הוראות נוספות לגבי 'שרברב שבהסדר', ובכללן, הוראות לעניין ניהול רשימת השרברבים שבהסדר ופרסומה, פריסה גיאוגרפית נאותה של מספר השרברבים, דירוג השרברבים שבהסדר, זמני הגעה של שרברב שבהסדר, מנגנון פיצוי בגין אי עמידה בזמני טיפול, ועוד. להערכת הקבוצה, לתיקון לחוזר המאוחד הנזכרת לעיל, עשויה להיות השפעה על היבטים תפעוליים של הפוליסות כמו גם על גידול בסכומי התביעות ובגובה התביעה הממוצעת מחד ועל דמי הביטוח בענף זה מאידך. הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור הנוסח הסופי של החוזר בעניין נזקי מים כפי שיפורסם, וכן התנהגות המתחרים והלקוחות בענף.

1.3.7.4 ביטוח בריאות

1.3.7.4.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחדש פברואר 2016, הושק על ידי המפקחת "מחשבון ביטוח בריאות". המחשבון מוצג באתר האינטרנט של הפיקוח, ונועד, בין היתר, לאפשר לציבור להשוות בין דמי הביטוח המוצעים על ידי החברות השונות בפוליסות מסוג ניתוחים, תרופות והשתלות, וזאת בהתבסס על מחיר הביטוח, ציון חברת הביטוח במדד השירות ומאפיינים נוספים של הפוליסה. להערכת הקבוצה המחשבון עלול להגביר את התחרות בסוגי הפוליסות שיוצגו במחשבון, להשפיע על גובה הפרמיה ורווחיות החברות. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות, בין היתר, בהתנהגות המתחרים והלקוחות בפועל.

1.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

1.4.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקבוצה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

1.4.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שנוספו במהלך החודשים האחרונים מעידים כי המשק מוסיף לצמוח בקצב מתון שאפיינ אותו בשנים האחרונות: לאחר שהצמיחה האיצה ברבעון הרביעי של 2015 (שיעור צמיחה של כ- 3.1% בקצב שנתי), מסתמנת, ברבעון

הראשון של 2016 האטה משמעותית בקצב הצמיחה (שיעור צמיחה של כ- 0.8% בקצב שנת).

הצמיחה משקפת בעיקר גידול בצריכה הפרטית, כתוצאה מהריבית הנמוכה וכתוצאה מהשפעת הקיטון בהוצאה בשל הירידה במחירי האנרגיה, כאשר היצוא המשיך לרדת במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 בקצב שנתי של כ- 4.4%. הירידה בשיעור היצוא נובעת בין השאר כתוצאה מחוזקת השקל ומירידה בביקוש העולמי, התפתחות שבאה לידי ביטוי בחולשת הסחר העולמי. המגמות ביצוא מדאיגות במיוחד לאור העובדה שתעשיות היצוא מהוות מקור לתעסוקה איכותית בשכר נאות ולאור הפחתת תחזיות הצמיחה העולמית של המוסדות הבינלאומיים. קרן המטבע העריכה בחודשים האחרונים שמדינות רבות עוברות סוג של שינוי מבני, שבעקבותיו הצמיחה העולמית תהיה פחות מבוססת סחר ולפיכך הסחר העולמי צפוי לצמוח בשיעורי צמיחה מתונים יותר מבעבר. עבור משקים קטנים ופתוחים, דוגמת המשק הישראלי, מדובר בתחזיות לא טובות.

על רקע ההאטה בקצב הצמיחה של המשק במהלך המחצית השנייה של שנת 2015 ועל רקע הפחתת התחזיות לצמיחת הסחר העולמי וליבוא למדינות ה-OECD על ידי קרן המטבע העולמי הורידה חטיבת המחקר של בנק ישראל, במהלך חודש דצמבר 2015, את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 ל- 2.8%.

למרות ההאטה המסוימת בקצב צמיחת המשק, התמונה העולה מנתוני שוק העבודה ממשיכה להיות חיובית ומתבטאת ברמה נמוכה של אבטלה ובעלייה בשכר ובתקבולי מס בריאות. האבטלה במשק הישראלי עמדה על שיעור מנוכה עונתי, של כ- 5.3% בסוף הרבעון הראשון של שנת 2016 כאשר תקבולי מס הבריאות שמהווים אומדן לגידול השכר במשק, היו גבוהים נומינלית בינואר-מרץ 2016 בכ- 6.1% לעומת החודשים המקבילים אשתקד.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 נרשמה אינפלציה שלילית במשק הישראלי בשיעור של 1.1%. ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו במרץ 2016 נרשמה אינפלציה שלילית בשיעור של 0.7%. התרומה העיקרית לעליית המדד ב- 12 החודשים האחרונים כאמור באה מסעיף הדיור כאשר סעיפי האנרגיה והפחתות המחירים שיזמה הממשלה תרמו לירידה החדה במדד. בניכוי מחירי האנרגיה והפחתות המחירים האדמיניסטרטיביות נרשמה במהלך 12 החודשים האחרונים שהסתיימו במרץ 2016, אינפלציה של 0.7%. האינפלציה הושפעה גם מהאינפלציה הנמוכה בחו"ל, מהירידה במחירי הסחורות העולמיים (לרבות הירידה החדה במחירי האנרגיה), ומהייסוף האפקטיבי בשקל.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה נותרו נמוכות מהגבול התחתון של יעד האינפלציה של בנק ישראל על רקע המשך הירידה במחירי הנפט והסחורות והוזלות המחירים היוזמות. רמת הריבית הנומינלית, אשר נקבעת על ידי בנק ישראל, ממשיכה להיות ברמת שפל היסטורי של 0.1% כאשר הצפי הוא שבנק ישראל לא יעלה את הריבית במהלך השנה הקרובה. בשילוב עם פעילות בנק ישראל בשוק המט"ח, הרי שהמדיניות המוניטרית ממשיכה להיות מרחיבה מאוד.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 הסתכם העודף הכולל של פעילות הממשלה (ללא אשראי נטו) ב- 2.2 מיליארד ש"ח. הירידה בגירעון הממשלה והמעבר לעודף תקציבי נובע בעיקר כתוצאה מגידול משמעותי בהכנסות המדינה ממסים וכתוצאה מתת ביצוע בצד ההוצאות.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 נמשכה מגמת ההתמתנות בפעילות הכלכלית העולמית, במיוחד במדינות המתפתחות וביפן. באירופה נתוני הפעילות מעידים על המשך צמיחה מתונה, בארה"ב נתוני הפעילות מצביעים על איבוד מומנטום והאטה משמעותית ברבעון הראשון, וקצב הצמיחה בסין ממשיך להאט.

במהלך חודש אפריל 2016, עדכנה קרן המטבע, בפעם השנייה השנה, את תחזית הצמיחה והסחר בעולם לשנים 2016-2017 תוך שהיא מעלה את הערכת הסיכונים הנגזרים מהשווקים הפיננסיים ומהמדינות המתפתחות. תחזית הצמיחה ל-2016 עודכנה כלפי מטה, מ- 3.4% ל- 3.2%, והתחזית ל-2017 עודכנה מ- 3.6% ל- 3.5%. בהקשר זה, בלטה הנמכת תחזית הצמיחה ליפן ולחלק מהמדינות המתפתחות, בשעה שהתחזית לסין עודכנה כלפי מעלה. תחזית הסחר העולמי ל-2016 עודכנה מטה, מ- 3.4% ל- 3.1%, והתחזית ל- 2017 עודכנה מ- 4.1% ל- 3.8%.

המסר העיקרי של הבנקים המרכזיים בעולם ממשיך להותיר פתח לצעדים מרחיבים נוספים; בנאום שנשא יו"ר ה-FED נמשך הטון היוני שנשמע בהחלטת הריבית ממרץ, ובעקבותיו ירדו בשווקים ההסתברויות לכך שארה"ב תעלה את הריבית: העלאת ריבית מלאה מתומחרת בשווקים רק ביולי 2017.

בארה"ב מסתמנת האטה משמעותית בקצב הצמיחה של הצריכה הפרטית ברבעון הראשון; מדד ה-GDP Now עודכן כלפי מטה בחדות על רקע נתוני מקרו מאכזבים, וכעת הוא צופה כי קצב הצמיחה השנתי יעמוד ברבעון הראשון על 0.3% בלבד ועל שיפור לקראת הרבעון השני. דוח התעסוקה המשיך להצביע על תוספת גבוהה של משרות: במרץ נוספו לשוק העבודה 215 אלף משרות, והשכר הממוצע לשעה עלה ב-0.3% ומשקף גידול שנתי של 2.3%; שיעור האבטלה עלה ב-0.1 נקודת אחוז, לרמה של 5.0%, בעיקר על רקע עלייה דומה בשיעור ההשתתפות.

באירופה נתוני הפעילות ממשיכים להעיד על צמיחה מתונה שנשמכת בעיקר על הצריכה הפרטית. הסביבה האינפלציונית נותרה חלשה; האינפלציה השנתית עלתה במרץ מ-0.2%-ל-0%, והאירו ממשיך להתחזק חרף צעדי ההרחבה האגרסיביים.

הבנק המרכזי של אנגליה הותיר במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 את הריבית על כנה אך הזהיר כי במידה שיתרחש תהליך ה-BREXIT, יהיו לו השלכות שליליות על שוק העבודה, שער החליפין והביקושים.

כלכלת יפן ממשיכה לסבול מחולשה בביקושים המקומיים ומהאטה ביעדי יצוא מרכזיים, בעיקר במזרח, לצד התחזקות הין. התפתחויות אלה עשויות להוביל אותה לנקוט בחודשים הקרובים עוד צעדי הרחבה מוניטריים ופיסקליים.

המדדים המקדימים מהשווקים המתעוררים מעידים כי במרץ חל שיפור מסוים, בעיקר במגזר הייצור, אך הם מצויים עדיין ברמות נמוכות מאוד. כלכלת סין צמחה ברבעון הראשון של 2016 בקצב שנתי של 6.7%, לעומת 6.8% בסוף שנת 2015. נתוני הפעילות במרץ מצביעים על שיפור לאחר ההאטה בנתוני ינואר-פברואר.

1.4.3 שוקי האג"ח והמניות

שוקי ההון בישראל ובעולם התאפיינו בתנודתיות גבוהה. בסיכום הרבעון הראשון של שנת 2016 ירד מדד ת"א 25 בשיעור של כ-5.1%, לעומת ירידה בשיעור של כ-1.1% במדד ת"א 75 ולעומת עליה בשיעור של כ-0.3% במדד מניות היתר 50.

גם בבורסות העולם היתה שונות גבוהה ביחס לתשואות שוקי המניות. כך, למשל, מדד הדאו ג'ונס עלה בכ-1.5% ומדד ה-S&P 500 עלה בשיעור של כ-0.8% בעוד שמדד הפוטסי האנגלי ירד בכ-1.1%, הדאקס הגרמני ירד בכ-7.2%, מדד הנאסד"ק ירד בכ-3.4%, מדד הקאק הצרפתי ירד בכ-5.4% ומדד הניקיי היפני ירד בשיעור של כ-12%. גם השווקים המתעוררים הציגו שונות גבוהה כאשר שוק המניות הסיני בלט לשלילה וירד בשיעור של כ-11.3% בעוד שמדד המניות הברזילאי עלה בשיעור של כ-15.5% ומדד המניות הרוסי עלה בשיעור של כ-17.5%.

מדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ-1.2% בעוד שמדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בשיעור של כ-1.8%. מדד התל בונד 20 עלה בשיעור של כ-0.9% בעוד שמדד התל בונד 40 עלה בשיעור של כ-0.7%.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016, יוסף שער היציג של השקל מול הדולר בכ-3.5%, על אף רכישות אגרסיביות של מט"ח מצד בנק ישראל, כאשר מול האירו פוחת השקל בכ-0.8%.

2. המצב הכספי

2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

2.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים

באלפי ש"ח	31 במרס 2016	31 במרס 2015	31 בדצמבר 2015
סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	21,793,342	20,759,531	21,670,828
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	16,563,374	16,417,505	16,737,693
נכסים אחרים	7,376,895	6,737,763	6,800,453
סך כל הנכסים	45,733,611	43,914,799	45,208,974
הון	3,158,628	3,165,464	3,188,264
התחייבויות:			
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	17,457,688	16,671,354	16,906,237
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)	21,402,099	20,237,353	21,353,645
התחייבויות פיננסיות	1,686,908	1,747,123	1,702,181
התחייבויות אחרות	2,028,288	2,093,505	2,058,647
סך כל ההון וההתחייבויות	45,733,611	43,914,799	45,208,974

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה מוצגות בסעיפי התחייבויות אחרות והתחייבויות פיננסיות.)

סך הנכסים של הקבוצה נכון ליום 31 במרס, 2016 עומד על סך של 45,734 מיליוני ש"ח לעומת סך של 45,209 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2015. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו.

סך ההתחייבויות של הקבוצה נכון ליום 31 במרס, 2016 עומד על סך של 42,575 מיליוני ש"ח לעומת סך של 42,021 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2015. הגידול בסך ההתחייבויות נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח.

2.1.2 נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה:

במיליוני ש"ח	ליום 31 במרס		% שינוי	ליום 31 בדצמבר
	2016	2015		
עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה	21,793	20,760	5.0%	21,671
עבור עמיתי קרנות פנסיה	77,710	71,053	9.4%	76,520
עבור עמיתי קופות גמל	20,207	17,323	16.6%	20,026
עבור לקוחות קרנות נאמנות וניהול תיקים	10,393	13,282	(21.7%)	10,651
סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה*	130,103	122,418	6.3%	128,868

(* הדוחות הכספיים המאוחדים אינם כוללים את הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל (למעט קופות גמל מבטיחות תשואה), קרנות הנאמנות וניהול התיקים.

2.1.3 ההון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נכון ליום 31 במרס 2016, הסתכם בכ- 3,150 מיליוני ש"ח לעומת סך של 3,180 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015. הירידה בהון נובעת בעיקר מהפסד כולל בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח, המורכב מהפסד בסך של כ- 122 מיליוני ש"ח ומירידה בקרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה וקרנות הון אחרות לרבות בגין מרכיב פיזיים בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, ומנגד מעלייה בקרן הון בשל הערכה מחדש של נדל"ן לשימוש עצמי בסך של כ- 95 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") החלות על המבטחים בקבוצה, למנורה מבטחים ביטוח ולשומרה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 283 מיליוני ש"ח וכ- 58 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בנוסף, סכום ההשקעות שיש להעמידם בשומרה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, אשר אינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים לסך של כ- 34 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופות גמל או קרן פנסיה), תשע"ב-2012, והחוזרים מכח התקנות האמורות, למנורה מבטחים פנסיה וגמל ולמנורה מבטחים מהנדסים עודף הון בסך של כ- 227 מיליוני ש"ח וסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לאחר תאריך המאזן, ביום 24 במאי, 2016, חילקה מנורה מבטחים מהנדסים דיבידנד לבעלי המניות בסך של כ- 1.3 מיליוני ש"ח ובנוסף, ביום 29 במאי, 2016, הכריז דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של 40 מיליון ש"ח אשר ישולם ביום 1 ביוני, 2016.

לחברה חברות בנות נוספות אשר חלות עליהן הוראות בדבר שמירה על הון עצמי מינימאלי. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו להלן, לפי העניין (ראה גם באור 5 לדוחות הכספיים).

3. תוצאות פעילות

3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
5,991,376	1,409,207	10.7%	1,559,744	פרמיות שהורווחו ברוטו
5,219,641	1,229,450	10.7%	1,360,892	פרמיות שהורווחו בשייר
1,220,869	837,608		(92,099)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
837,200	289,897	(32.8%)	194,852	הכנסות מדמי ניהול
143,165	29,824	19.6%	35,660	הכנסות מעמלות
14,373	7,463	(89.1%)	811	הכנסות אחרות
4,962,963	1,845,253	(37.8%)	1,146,835	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,302,583	314,070	6.4%	334,213	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
770,296	183,880	(1.6%)	180,939	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
65,578	(6,697)		5,072	הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
3,830	2,676	(23.0%)	2,061	חלק ברווחי חברות כלולות
337,658	60,412		(164,882)	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
120,573	24,438		(43,418)	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
217,085	35,974		(121,464)	רווח נקי (הפסד)
145,047	92,273		(29,100)	רווח (הפסד) כולל

3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
1,358,797	321,773	14.2%	367,559	רכב רכוש
811,191	201,527	0.4%	202,272	רכב חובה
615,573	151,260	2.8%	155,508	ענפי רכוש ואחרים
322,278	77,466	4.4%	80,904	ענפי חבויות אחרים
3,107,839	752,026	7.2%	806,243	סך תחום ביטוח כללי
1,896,799	466,140	2.5%	478,012	פרמיות שוטפות בגין חוזי ביטוח חיים
421,127	53,456	134.2%	125,200	פרמיות חד-פעמיות בגין חוזי ביטוח חיים
2,317,926	519,596	16.1%	603,212	סך פרמיות בגין חוזי ביטוח חיים
1,818,997	513,189	(49.9%)	257,081	פרמיות בגין חוזי השקעה (*)
4,136,923	1,032,785	(16.7%)	860,293	סך פרמיות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
565,611	137,585	9.2%	150,289	תחום בריאות
7,810,373	1,922,396	(5.5%)	1,816,825	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו
5,991,376	1,409,207	10.7%	1,559,744	סה"כ פרמיות בדוח רווח או הפסד (*)

(*) פרמיות בגין חוזי השקעה נזקפות ישירות להתחייבויות הביטוחיות ואינן נרשמות כפרמיות בדוחות הכספיים.

להלן התפלגות הפרמיות בדוח רווח או הפסד לפי תחומי פעילות

% מסך הפרמיה			
1-12/2015	1-3/2015	1-3/2016	
51.9%	53.4%	51.7%	תחום ביטוח כללי
38.7%	36.9%	38.7%	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
9.4%	9.7%	9.6%	תחום בריאות
100.0%	100.0%	100.0%	סך הכל

ביטוח חיים

			(מיליוני ש"ח)
סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	
1-3/2016			
603	125	478	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	21%	79%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	
1-3/2015			
520	54	466	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	90%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	
1-12/2015			
2,318	421	1,897	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	18%	82%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים

ביטוח כללי

					(מיליוני ש"ח)
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-3/2016					
1,043	109	189	255	491	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	10%	18%	24%	47%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-3/2015					
948	103	185	244	416	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	19%	26%	44%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-12/2015					
3,201	339	619	810	1,433	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	19%	25%	45%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי

ביטוח בריאות

		(מיליוני ש"ח)
פרמיות בשייר	פרמיות ברוטו	
1-3/2016		
120	150	סה"כ פרמיות ברוטו
1-3/2015		
109	138	סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2015		
449	566	סה"כ פרמיות ברוטו

3.3 תוצאות הפעילות בתקופת הדוח רווח כולל מתחומי פעילות:

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:				
96,989	72,897	(38.8%)	44,621	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
19,848	(76,044)	(77.3%)	(17,268)	בריאות
65,285	81,389		(196,545)	ביטוח כללי
182,122	78,242		(169,192)	סך רווח (הפסד) כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
40,451	73,338	65.7%	121,550	רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
222,573	151,580		(47,642)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס
77,526	59,307		(18,542)	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
145,047	92,273		(29,100)	רווח (הפסד) כולל
מיוחס ל:				
142,499	91,672		(30,054)	בעלי מניות בחברה
2,548	601	58.7%	954	זכויות שאינן מקנות שליטה
145,047	92,273		(29,100)	רווח (הפסד) כולל

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כמגזר פעילות והכנסות מהשקעות, שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

ההפסד הכולל הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 29 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל של כ- 92 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השינויים העיקריים שהשפיעו על התוצאות בתקופת הדוח:

א. **ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי:** בחודש מאי 2016 עודכנו תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978, וזאת בהמשך להמלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) וינוגרד. במסגרת התיקון עודכנו תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3% עובר לתיקון. מאחר ולביטוח הלאומי קיימת זכות להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק הביטוח הלאומי, הקבוצה מעריכה כי התשלומים שיהיה עליה לשלם במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המוסד לביטוח לאומי יגדלו ויכול שהדבר ישפיע על גם על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים בתביעות אחרות. לפרטים נוספים ראה באור 8 בדוחות הכספיים.

כתוצאה מהעדכון האמור, הגדילה הקבוצה את ההפרשות להתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות אחרים בסך של כ- 169 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 108 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי).

ב. **ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות:** הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח בריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה מירידה בריבית בתקופת הדוח הקבוצה הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 95 מיליוני ש"ח (כ- 61 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי), (סך של כ- 53 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, סך של כ- 19 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). ברבעון המקביל אשתקד, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 186 מיליוני ש"ח (סך של כ- 119 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי) (סך של כ- 113 מיליוני ש"ח בביטוח חיים וסך של כ- 73 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות). בשנת 2015 הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח בביטוח חיים (סך של כ- 9 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי).

ג. **ירידה בהכנסות מהשקעות והכנסות מדמי ניהול:** בתקופת הדוח חלה ירידה בהכנסות מהשקעות בשוק ההון אשר השפיעה על התוצאות בכל ענפי הביטוח. השינוי ברווח, כתוצאה

מהאמור, לעומת התקופה המקבילה אשתקד הינו בסך של כ- 132 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 85 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי). בנוסף, כתוצאה מהירידה בהכנסות מהשקעות הקבוצה לא גבתה דמי ניהול משתנים בפוליסות תלויות התשואה שהונפקו עד שנת 2003. סך ההכנסות מדמי ניהול בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 41 מיליוני ש"ח (דמי ניהול קבועים בלבד), לעומת סך של כ- 139 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (מתוכם כ- 98 מיליוני ש"ח הינם דמי ניהול משתנים).

ד. **שערוך נדל"ן לשימוש עצמי:** בתקופת הדוח אימצה הקבוצה מדיניות חשבונאית בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי, אשר לפיה כל נכסי הנדל"ן לשימוש עצמי יוצגו על בסיס שווי הוגן. עובר להחלטה זו, הוצגו נכסי הנדל"ן לשימוש עצמי על בסיס עלות. כתוצאה משינוי המדיניות כאמור, גדל הרווח הכולל לפני מס בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח (כ- 95 מיליוני ש"ח לאחר מס).

ה. **ענף רכב רכוש:** בתקופת הדוח נמשכו ההפסדים החיתומיים בענף רכב רכוש אשר החלו בשנה קודמת, הנובעים בעיקר מגידול בתביעה הממוצעת. כתוצאה מכך, בתקופת הדוח, נגרם הפסד בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח (כ- 21 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי) למול הפסד בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח לפני מס, בתקופה המקבילה אשתקד (כמיליון ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי). בשנת 2015 הפסידה הקבוצה 72 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 46 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 45 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 73 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.1 להלן.

ההפסד הכולל מעסקי ביטוח כללי, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 197 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 81 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.2 להלן.

ההפסד הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 17 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 76 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4.3 להלן.

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 122 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל כאמור בסך של כ- 73 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מעליית ערך נדל"ן לשימוש עצמי בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח (ראה סעיף קטן ד' לעיל) ומנגד מירידה בהכנסות מהשקעות לעומת התקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 58 מיליוני ש"ח ומעלייה בהוצאות מימון בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, בפרט בשל שינוי במדד בתקופת הדוח אשר ירד בשיעור נמוך יותר מאשר בתקופה המקבילה אשתקד.

3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

3.4.1 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

עיקרי תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
2,317,926	519,596	16.1%	603,212	פרמיות שהורווחו ברוטו
935,091	808,481		(111,135)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
765,208	269,795	(33.2%)	180,182	הכנסות מדמי ניהול
14,578	2,346	104.1%	4,789	הכנסות מעמלות
2,796,580	1,270,219	(73.2%)	340,260	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
469,388	114,580	6.0%	121,443	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
512,189	122,701	4.0%	127,583	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
140,055	66,522	(9.2%)	60,410	רווח לפני מס
96,989	72,897	(38.8%)	44,621	רווח כולל לפני מס

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מס, הסתכם בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 73 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 28 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח הכולל נובעת בעיקר מירידה ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 28 מיליוני ש"ח ומירידה ברווח מפעילות הגמל בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, ומנגד מגידול ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה פירוט להלן.

תוצאות פעילות ביטוח חיים

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
2,317,926	519,596	16.1%	603,212	פרמיות שהורווחו ברוטו
740,670	810,081		(137,753)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
219,571	139,009	(70.3%)	41,262	הכנסות מדמי ניהול
14,578	2,346	104.1%	4,789	הכנסות מעמלות
2,623,149	1,290,835	(74.5%)	328,581	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
325,351	81,586	5.3%	85,892	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
230,455	52,411	6.9%	56,051	הוצאות הנהלה וכלליות
(5,463)	19,914	(31.5%)	13,633	רווח (הפסד) לפני מס
(48,464)	26,468		(2,130)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות שהורווחו בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 603 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 520 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 16%. הפרמיות השוטפות בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 478 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות שוטפות בסך של כ- 466 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3%. הפרמיות החד-פעמיות הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 125 מיליוני ש"ח למול פרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 53 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 134%.

בנוסף, התקבלו בתקופת הדוח תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 257 מיליוני ש"ח לעומת כ- 513 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 118 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 134 מיליוני ש"ח, בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הינו כ- 2.15% לעומת שיעור של כ- 2.5% בתקופה המקבילה אשתקד.

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות ביטוח (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 247 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 156 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 26 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מירידה בהכנסות מהשקעות ומירידת מדד בשיעור נמוך מכפי שנרשם אשתקד, אשר גרמו לירידה ברווח הפיננסי בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח ולירידה בדמי הניהול המשתנים בסך של כ- 98 מיליוני ש"ח. מנגד חלה ירידה בהשפעת השינוי בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין גמלאות בתשלום וגמלאות שטרם החל תשלום קצבה בגינם בסכום נמוך מכפי שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח. בנוסף, חל שיפור בהפרשות ובאומדנים האקטואריים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ליום 31 במרס, 2016 הסתכמו בסך של כ- 21,337 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 20,176 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2015, עלייה של כ- 1,161 מיליוני ש"ח המהווה גידול של כ- 5.8%. הגידול נובע מהכנסות מפרמיות בניכוי פדיונות ופירעונות של אותן פוליסות.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים:
פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')

1-12/2015	1-3/2015	1-3/2016	
3.83%	6.04%	(0.10%)	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.73%	5.00%	(0.25%)	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
2.90%	4.35%	(1.01%)	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
1.81%	3.33%	(1.16%)	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה)

1-12/2015	1-3/2015	1-3/2016	
3.83%	6.04%	(0.10%)	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.72%	5.74%	(0.34%)	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
2.90%	4.35%	(1.01%)	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
1.79%	4.05%	(1.25%)	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול (במיליוני ש"ח)

1-12/2015	1-3/2015	1-3/2016	במיליוני ש"ח
226.1	615.3	(215.5)	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
166.9	40.8	41.1	דמי ניהול קבועים
52.1	98.2	-	דמי ניהול משתנים
219.0	139.0	41.1	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית, המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים או לרווחים הריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 41 מיליוני ש"ח לעומת כ- 139 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 98 מיליוני ש"ח. הירידה בדמי הניהול נובעת מאי גביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח מאחר ולא הושגה תשואה ריאלית חיובית המאפשרת את גבייתם.

תוצאות פעילות הפנסיה

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
447,108	106,852	5.8%	113,022	הכנסות מדמי ניהול
666	148	(33.1%)	99	הכנסות אחרות
(123)	1,262	(88.3%)	148	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
121,232	27,470	7.4%	29,513	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
214,940	54,530	0.2%	54,622	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
111,479	26,262	10.9%	29,134	רווח לפני מס
111,454	26,135	11.4%	29,116	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל עבור עמיתי קרנות הפנסיה החדשות, נכסים בסך של כ- 77,710 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 71,054 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס, 2015, גידול של כ- 9.4%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 2,121 מיליוני ש"ח לעומת גבייה בסך של כ- 1,871 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 13%.

בתקופת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 26 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3 מיליוני ש"ח. השינוי נובע מגידול בהכנסות מדמי ניהול, בשל הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים ובשל הגידול בגבייה, לאחר הנחות לעמיתים. מנגד חלה עלייה בהוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות הנובעת בעיקר מהגידול בהיקפי הפעילות.

תוצאות פעילות קופות הגמל

תוצאות הפעילות בענף הגמל מתבצעת בחברות המאוחדות, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים.

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
98,529	23,934	8.2%	25,898	הכנסות מדמי ניהול
194,544	(2,862)	-	26,470	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,561	-	-	-	הכנסות אחרות
173,431	(20,616)	-	11,679	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
22,805	5,524	9.3%	6,038	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
67,201	15,776	7.5%	16,965	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
158	42	2.4%	43	הוצאות מימון
34,039	20,346	(13.3%)	17,643	רווח לפני מס
33,999	20,294	(13.1%)	17,635	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל עבור עמיתי קופות הגמל, נכסים בסך של כ- 20,207 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ- 4,654 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה, לעומת נכסים בסך של כ- 17,323 מיליוני ש"ח, מתוכם 4,649 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה נכון ליום 31 במרס, 2015, גידול של כ- 17% הנובע בחלקו מרכישת קופת גמל בשנת 2015. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 370 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 261 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 42%.

בתקופת הדוח נרשם רווח בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 2 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח נובעת

מירידה בברווז בין ההכנסות מהשקעות לבין ההתחייבות לעמיתים בקופות גמל מבטיחות תשואה.

3.4.2 תוצאות פעילות מגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי נחלקים לשלושה תחומי פעילות: רכב רכוש, רכב חובה ויתרת עסקי ביטוח כללי (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
3,201,283	947,742	10.1%	1,043,383	פרמיות ברוטו
114,751	(1,097)		1,344	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
95,837	25,514	(9.5%)	23,078	הכנסות מעמלות
1,934,206	443,265	62.8%	721,844	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
627,295	148,726	7.3%	159,574	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
129,203	31,750	(6.1%)	29,822	הוצאות הנהלה וכלליות
93,930	30,679		(218,448)	רווח (הפסד) לפני מס
65,285	81,389		(196,545)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הכנסות מפרמיה ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,043 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 948 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 10%. הגידול נובע מעלייה בפרמיה בתחום רכב רכוש בסך של כ- 75 מיליוני ש"ח, עלייה בפרמיה בתחום רכב חובה בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח ועלייה בפרמיות בתחום ביטוח הכללי אחר בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח (עלייה של כ- 6 מיליוני ש"ח בענפי חבויות אחרים ועלייה של כ- 3 מיליוני ש"ח בענפי רכוש ואחרים). לפירוט השינוי בפרמיה ברוטו ראה להלן.

ההפסד הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 197 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 81 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הירידה ברווח נובעת מירידה ברווח הכולל בתחום פעילות רכב חובה בסך של כ- 198 מיליוני ש"ח, מירידה ברווח הכולל בתחום ביטוח רכב רכוש בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח ומירידה ברווח בתחום ביטוח כללי אחר בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח (ירידה ברווח הכולל בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 64 מיליוני ש"ח ומעלייה ברווח הכולל בענפי רכוש אחרים בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח). לעניין פירוט השינוי ברווח הכולל מענפי הביטוח הכללי ראה להלן.

סה"כ	חבויות	רכוש ואחרים	רכב רכוש	רכב חובה	(באלפי ש"ח)
סה"כ פרמיות ברוטו					
1,043,383	108,883	189,061	490,718	254,721	1-3/2016
947,742	102,800	185,345	416,142	243,455	1-3/2015
3,201,283	338,662	619,425	1,433,232	809,964	1-12/2015
רווח (הפסד) כולל					
(196,545)	(52,662)	16,819	(31,863)	(128,839)	1-3/2016
81,389	12,032	2,920	(2,272)	68,709	1-3/2015
65,285	(20,113)	27,508	(72,337)	130,227	1-12/2015

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב חובה

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
809,964	243,455	4.6%	254,721	פרמיות ברוטו
55,919	(5,468)	(46.9%)	(2,905)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
581,519	130,405	136.8%	308,818	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
78,290	18,265	4.5%	19,095	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
33,972	8,566	(8.7%)	7,817	הוצאות הנהלה וכלליות
150,289	33,154		(142,399)	רווח (הפסד) לפני מס
130,227	68,709		(128,839)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 255 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 243 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 5%. עיקר הגידול נובע מגידול בהיקף הלקוחות.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 129 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ- 69 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 198 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח נובעת בעיקר, מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מעדכון תקנות הביטוח הלאומי בסך של כ- 139 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 33.3' לעיל, כתוצאה מירידה בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח, ומעליה בהתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 33.3' לעיל.

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב רכוש

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
1,433,232	416,142	17.9%	490,718	פרמיות ברוטו
23,562	1,510	11.9%	1,690	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,375	340		(303)	הכנסות מעמלות
1,034,458	238,452	23.1%	293,648	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
317,654	74,861	10.1%	82,422	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
52,303	12,586	(3.4%)	12,157	הוצאות הנהלה וכלליות
(68,731)	(9,172)	289.8%	(35,752)	הפסד לפני מס
(72,337)	(2,272)	1302.4%	(31,863)	הפסד כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 491 מיליוני ש"ח לעומת כ- 416 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 18%. הגידול נובע מגידול בהיקף תיק הלקוחות של הקבוצה בעיקר כתוצאה מגידול בכמות כלי הרכב המבוטחים.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 32 מיליוני ש"ח לעומת הפסד בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע בעיקר בשל גידול בתביעה הממוצעת וכן מהוספת מרווח שמרנות הנדרש בהתאם להנחיות הנוהג המיטבי (לפרטים נוספים ראה באור 2.2.2 ד(4) בדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2015).

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

1-12/2015		1-3/2015		1-3/2016		
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
74%	75%	73%	75%	80%	79%	Loss Ratio
104%	105%	103%	104%	110%	108%	Combined Loss Ratio

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום ביטוח כללי אחר

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
958,087	288,145	3.4%	297,944	פרמיות ברוטו
35,270	2,861	(10.5%)	2,559	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
91,462	25,174	(7.3%)	23,345	הכנסות מעמלות
318,229	74,408	60.4%	119,378	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
231,351	55,600	4.4%	58,057	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
42,928	10,598	(7.1%)	9,848	הוצאות הנהלה וכלליות
12,372	6,697		(40,297)	רווח (הפסד) לפני מס
7,395	14,952		(35,843)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 297 מיליוני ש"ח לעומת כ- 288 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בפרמיות נובעת מעלייה בפרמיות בענפי רכוש אחרים בסך של כ- 4 מיליון ש"ח (עלייה של כ- 2%), הנובעת מגידול בפעילות בענף, ומעלייה בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח (גידול של כ- 6%), הנובעת בעיקר מהפרשי עיתוי בהפקת פוליסות.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 15 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 51 מיליוני ש"ח. ההפסד הכולל בענפי החבויות לפני מס, בתקופת הדוח, הסתכם בסך של כ- 53 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל של כ- 12 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נובעת בעיקר מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מעדכון תקנות הביטוח הלאומי בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 3.3 לעיל, מעדכון ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות בגין עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים) בגין תקופות קודמות ובגין הפרמיה שהורווחה בתקופת הדוח, בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח ובנוסף מירידה בהכנסות מהשקעות לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח. הרווח הכולל בענפי רכוש אחרים, בתקופת הדוח, הסתכם בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל של כ- 3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 14 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח נובעת ברובה מעדכון ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות בגין עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים) ומשיפור בתשלומי התביעות ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

ענפי ביטוח כללי אחר

1-12/2015		1-3/2015		1-3/2016		
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
57%	70%	58%	77%	23%	43%	Loss Ratio
104%	103%	98%	109%	66%	74%	Combined Loss Ratio

3.4.3 תוצאות פעילות תחום ביטוח בריאות

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
565,611	137,585	9.2%	150,289	פרמיות שהורווחו ברוטו
34,460	6,305	21.3%	7,645	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,779	(3,877)		3,420	הכנסות מעמלות (החזרי עמלות)
232,177	131,769	(35.7%)	84,731	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
181,712	43,984	18.2%	52,002	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
49,640	13,038	(35.8%)	8,370	הוצאות הנהלה וכלליות
29,054	(77,156)	(82.1%)	(13,776)	רווח (הפסד) לפני מס
19,848	(76,044)	(77.3%)	(17,268)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 150 מיליוני ש"ח לעומת כ- 138 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 9%. העלייה בפרמיות נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד בסך של כ- 76 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהפסד נובעת בעיקר, מהשפעת השינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות (ראה סעיף 3.3 לעיל), אשר משפיעה על בדיקת נאותות העתודה בענף ביטוח סיעודי. כתוצאה מכך ההתחייבויות הביטוחיות גדלו, בתקופת הדוח, בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח לפני מס לעומת גידול בסך של כ- 73 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, כתוצאה מהתחשבות עם מבטחי המשנה, אשר נערכה בתקופה המקבילה אשתקד הוקטנה עמלת הרווח בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח (לפני מס). מנגד, חלה ירידה בהכנסות מהשקעות אשר הביאה לירידה במרווח הפיננסי בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

3.4.4 תוצאות תחום פעילות שירותים ומוצרים פיננסיים

תוצאות תחום פעילות זה מתייחסות לחברה בת - מנורה מבטחים פיננסיים בע"מ (להלן: "מנורה פיננסיים"), אשר פועלת באמצעות חברות בנות, ואינן כוללות את תוצאות מנורה מבטחים מהנדסים (חברה בת של מנורה פיננסיים), שתוצאותיה מוצגות במסגרת תוצאות תחום פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח. תוצאות תחום פעילות זה נכללות במגזר שלא מיוחס למגזרי הפעילות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
80,214	22,149	(30.5%)	15,393	הכנסות מדמי ניהול ומעמלות חיתום
538	1,458	(44.0%)	817	רווחים מהשקעות, נטו
80,752	23,607	(31.3%)	16,210	סה"כ הכנסות
92,994	20,279	(17.2%)	16,783	סה"כ הוצאות
(12,242)	3,328		(573)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(9,235)	2,256		(1,221)	רווח (הפסד) נקי
(9,177)	2,258		(1,212)	רווח (הפסד) כולל

נכון לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פיננסיים, נכסי קרנות נאמנות וניהול תיקים בסך של כ- 10,393 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 13,282 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס, 2015, ירידה של כ- 22%. הירידה בהיקף הנכסים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובעת מפדיונות בקרנות הנאמנות.

ההפסד לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בכמיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נובעת מירידה בדמי הניהול מקרנות הנאמנות עקב הירידה בהיקף הנכסים המנוהלים.

4. תזרים מזומנים

1-12/2015	1-3/2015	% שינוי	1-3/2016	באלפי ש"ח
				תזרימי מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות):
118,953	419,584	67.9%	704,379	שוטפת
(237,606)	(78,140)	47.8%	(115,461)	השקעה
83,892	(6,863)	(80.6%)	(1,333)	מימון
(45,010)	332,278	74.1%	578,635	גידול (קטיון) ביתרת המזומנים
1,717,010	2,094,298	9.6%	2,295,645	יתרת מזומנים לתום תקופה

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה כ- 1,654 מיליוני ש"ח לעומת 1,655 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,654 מיליוני ש"ח.

לחברה (בסולו) התחייבויות פיננסיות המסתכמות, נכון לתאריך הדוח, לסך של כ- 625 מיליוני ש"ח שמקורן בהנפקת שתי סדרות אג"ח ואשר פירעונן פרוס על פי לוחות הסילוקין על פני 7 שנים. החברה רואה חשיבות לשמירה על נכסים פיננסיים זמינים בהיקף הנדרש לצורך פירעון תשלומי האג"ח וכן לצורך מתן מענה לצרכיה השוטפים ולפעילות החברות המוחזקות. לעניין זה יצוין, כי לחברה נכסים שוטפים, נכון לתאריך הדוח, בהיקף של כ- 224 מיליוני ש"ח וכן קווי אשראי בלתי מנוצלים בבנקים בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח, העומדים לרשותה לצרכי פעילותה השוטפת.

לעניין דיבידנדים מחברות בנות ראה סעיף 11 להלן.

במסגרת דירוג אגרות החוב שגייסה, הצהירה החברה על כוונתה לשמור על נכסים נזילים וקווי אשראי בשיעור של 100% מהחזרי החוב (קרן וריבית) שנה מראש, בהתאם ללוח הסילוקין של אגרות החוב.

חלק ב'- דיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

6. חשיפה לסיכוני שוק

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הדיווח על סיכוני שוק ודרכי ניהולם מתייחס לחשיפות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט חברות ביטוח. במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2016 לא חל שינוי מהותי בחשיפות החברה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2015.

חלק ג'- היבטי ממשל תאגידי

7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

זהות האורגנים המופקדים על בקרת-על בתאגיד:

האורגנים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הינם המנכ"ל ומנהל הכספים, ברמת ההנהלה, וכן הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה, כהגדרתה בתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010, שהינה ועדת המאזן שמונתה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר

תפקידה, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה ובכלל זה ההערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד (להלן: "ועדת המאזן"). יצוין, כי ועדת המאזן איננה ועדת הביקורת של החברה.

חברי הוועדה

נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת המאזן מכהנים שלושה חברים, אשר כולם משמשים כדירקטורים בחברה, כלהלן: ה"ה חזי צאיג (דח"צ ויו"ר ועדת מאזן), אורלי ירקוני (דירקטורית בלתי תלויה), שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וחיים אהרון (דח"צ), שהינו בעל כשירות מקצועית. לכל חברי הוועדה יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים. לפרטים בדבר כישוריהם וניסיונם של הדירקטורים אשר בהסתמך עליהם רואה אותם החברה כמי שיש בידם את היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ראו דוח פרטים נוספים בדוח התקופתי. כל חברי ועדת המאזן חתמו על הצהרות, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010. יצוין, כי ה"ה צאיג וירקוני הינם חברים במקביל בוועדת המאזן של מנורה מבטחים ביטוח. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בישיבת ועדת המאזן אשר התקיימה ביום 26 במאי 2016. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבה הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבה נושאי משרה ומנהלים בקבוצה, כמפורט להלן: ה"ה ארי קלמן, מנכ"ל; ערן גריפל, יו"ר הדירקטוריון; שי קומפל, מנהל הכספים; שמעון עיר-שי, היועץ המשפטי ואתי הירשמן, מבקרת הפנים. כמו כן, נכחו רואי החשבון המבקרים ונושאי משרה בחברה הבת - מנורה מבטחים ביטוח, כלהלן - ה"ה מוטי רוזן, מנכ"ל; אילן שגב, מנהל הכספים; מיכאל קלמן, מנהל אגף ביטוח כללי; אלעד שלף, מנהל אגף עסקים; משה מורגנשטרן, מנהל אגף ביטוח חיים; רותי יהודיף כהן, מנהלת הסיכונים; אברהם לוונגליק, האקטואר הראשי; נעמה חשמונאי אקטוארית ממונה (ביטוח כללי); רגינה אדין-חייקין, אקטוארית ממונה (ביטוח חיים); דן בר-און, משנה למנכ"ל וקטי רזניק, אקטוארית.

טיוטת הדוח הכספי הביניים של החברה ליום 31 במרס 2016, לרבות דוח הדירקטוריון, והדוחות הכספיים, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

ועדת המאזן בחנה, באמצעות הצגה מפורטת של נושאי המשרה בחברה, את הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, ובכלל זה, הוצגו ונבחנו הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הליכי הבקורות הפנימיות הקשורות לדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים ונתוני הדוחות הכספיים של החברה. בנוסף, הוצגו נתונים הנכללים בדוחות הכספיים לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

במסגרת הדיונים הנ"ל נבחנה אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

חברי הוועדה בחנו את שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות השונות ולאחר שמיעת עמדת רואה החשבון המבקר של החברה, הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי החברה יישמה מדיניות חשבונאית נאותה והשתמשה באומדנים והערכות נאותים. הוועדה גיבשה את המלצותיה בנושאים השונים שנדונו והמליצה לדירקטוריון לאשר את דוח הביניים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2016.

חלק ד' - גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב

8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

לא חל שינוי מהותי ביחס לאמור בסעיף 8 לדוח הדירקטוריון בדוח התקופתי.

חלק ה'- הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים מהותיים באומדנים חשבונאיים קריטיים, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2015. לפרטים בדבר השפעת ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי על ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הגופים המוסדיים בקבוצה מקיימים את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", הכל בהתאם להנחיות הממונה. בהקשר זה, מיסדו הגופים המוסדיים בקבוצה תהליכי עבודה הכוללים, בין היתר, תהליכי גילוי ודיון באירועים המשפיעים על הגילוי בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך לאמור, הנהלות הגופים המוסדיים, בשיתוף עם המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים שלהם, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגופים המוסדיים הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בנוסף, במהלך הרבעון, המסתיים ביום 31 במרס, 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

11. אירועים לאחר תאריך המאזן

11.1 דיבידנדים מחברות בנות

בחודש מאי 2016, הכריז דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 40 מיליון ש"ח, אשר ישולם ביום 1 ביוני, 2016.

11.2 מכירת נכס מקרקעין

בחודש אפריל 2016, לאחר תאריך הדוח, ובהמשך לאמור בבאור 40 בדוחות הכספיים שבדוח התקופתי, נחלת מנורה חברה לשכון ופתוח (1950) בע"מ, חברה בת של החברה, התקשרה בהסכם מכר עם צדדים שלישיים למכירת מלוא זכויות בחלק מקרקע בגבעת שמואל, וזאת בתמורה לסך של כ- 185 מיליוני ש"ח. לפרטים ראה דיווח מיידי מיום 6 באפריל 2016, (אסמכתא: 2016-01-042472) וכן באור 8 לדוחות הכספיים.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת הקבוצה והחברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי הקבוצה.

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

תל אביב, 30 במאי, 2016

פרק ב':
דוח בדבר אפקטיביות
הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי
ועל הגילוי

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפי תקנה 38ג(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ארי קלמן, מנהל כללי;

2. שאר חברי ההנהלה:

שי קומפל, מנהל כספים

יוני טל, מנהל השקעות ראשי

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים, שחלות עליהן הוראות הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את הוראות הממונה שלהלן: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", לרבות התיקונים לחוזרים האמורים.

בדוח השנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח התקופתי לתקופה שנסתיימה ביום 31.12.15 (להלן - "הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון"), העריכו הדירקטוריון וההנהלה את הבקרה הפנימית בתאגיד; בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה כי הבקרה הפנימית כאמור, ליום 31.12.15 היא אפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון וההנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שהובאה במסגרת הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית בדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל, הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוח הרבעוני של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון הראשון של שנת 2016 (להלן - "הדוחות");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח התקופתי האחרון לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 30 במאי, 2016

ארי קלמן, מנהל כללי

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ואת המידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון הראשון של שנת 2016 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח התקופתי האחרון לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 30 במאי, 2016

שי קומפל, מנהל כספים

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס, 2016

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס, 2016

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד

2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10 - 13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14 - 76	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
77 - 81	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 31 במרס, 2016 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים של חברה מאוחדת אשר נכסיה הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 31 במרס, 2016 והכנסותיה הכלולות באיחוד אינן מהותיות ביחס לכלל ההכנסות המאוחדות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. וכן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים זו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 35,302 אלפי ש"ח ליום 31 במרס, 2016, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 307 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופת הביניים של אותן החברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומימוש נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 6 לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 במרס		
	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
1,075,294	1,104,503	1,063,021	נכסים בלתי מוחשיים
1,173	1,158	4,073	נכסי מסים נדחים
1,378,850	1,317,687	1,433,237	הוצאות רכישה נדחות
606,525	536,500	762,038	רכוש קבוע
275,941	273,681	324,546	השקעות בחברות כלולות
74,937	72,762	75,300	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
235,419	280,711	236,150	נדל"ן להשקעה אחר
1,685,084	1,614,309	1,796,066	נכסי ביטוח משנה
130,376	119,299	87,229	נכסי מסים שוטפים
193,740	232,677	204,327	חייבים ויתרות חובה
744,212	831,470	917,628	פרמיות לגבייה
20,219,832	19,018,239	19,832,844	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות:
4,522,758	4,206,362	4,326,332	נכסי חוב סחירים
10,717,056	10,627,867	10,675,698	נכסי חוב שאינם סחירים
247,116	273,381	244,606	מניות
1,250,763	1,309,895	1,316,738	אחרות
16,737,693	16,417,505	16,563,374	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,245,185	1,533,438	1,747,580	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
471,825	560,860	548,065	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
132,888	-	138,133	נדל"ן להשקעה מיועד למכירה
45,208,974	43,914,799	45,733,611	סך כל הנכסים
21,670,828	20,759,531	21,793,342	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום	ליום 31 במרס		
	2015	2016	
31 בדצמבר	בלתי מבוקר		
מבוקר	אלפי ש"ח		
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
172,911	312,280	267,137	קרנות הון
2,574,830	2,412,937	2,450,550	יתרת עודפים
3,180,155	3,157,631	3,150,101	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
8,109	7,833	8,527	זכויות שאינן מקנות שליטה
3,188,264	3,165,464	3,158,628	סך כל ההון
			<u>התחייבויות</u>
16,906,237	16,671,354	17,457,688	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
21,353,645	20,237,353	21,402,099	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
219,706	287,917	181,967	התחייבויות בגין מסים נדחים
132,617	154,316	142,509	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
8,098	8,143	24,300	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,698,226	1,643,129	1,679,512	זכאים ויתרות זכות
1,702,181	1,747,123	1,686,908	התחייבויות פיננסיות
42,020,710	40,749,335	42,574,983	סך כל ההתחייבויות
45,208,974	43,914,799	45,733,611	סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

30 במאי, 2016			
שי קומפל	ארי קלמן	ערן גריפל	תאריך אישור הדוחות הכספיים
מנהל כספים	מנהל כללי	יו"ר הדירקטוריון	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2015	2016	
	מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]			
5,991,376	1,409,207	1,559,744	פרמיות שהורווחו ברוטו
771,735	179,757	198,852	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
5,219,641	1,229,450	1,360,892	פרמיות שהורווחו בשייר
1,220,869	837,608	(92,099)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
837,200	289,897	194,852	הכנסות מדמי ניהול
143,165	29,824	35,660	הכנסות מעמלות
14,373	7,463	811	הכנסות אחרות
7,435,248	2,394,242	1,500,116	סך כל ההכנסות
5,505,842	1,902,442	1,350,354	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(542,879)	(57,189)	(203,519)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,962,963	1,845,253	1,146,835	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,302,583	314,070	334,213	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
731,363	178,480	175,635	הוצאות הנהלה וכלליות
38,933	5,400	5,304	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
65,578	(6,697)	5,072	הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
7,101,420	2,336,506	1,667,059	סך כל ההוצאות
3,830	2,676	2,061	חלק ברווחי חברות כלולות
337,658	60,412	(164,882)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
120,573	24,438	(43,418)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
217,085	35,974	(121,464)	רווח נקי (הפסד)
מיוחס ל:			
214,537	35,373	(122,418)	בעלי המניות של החברה
2,548	601	954	זכויות שאינן מקנות שליטה
217,085	35,974	(121,464)	רווח נקי (הפסד)
3.39	0.56	(1.93)	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2015 2016		
מבוקר	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
217,085	35,974	(121,464)	רווח נקי (הפסד)
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
(2,826)	2,936	(9,562)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
(17,106)	165,722	33,611	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(117,945)	(66,169)	(36,929)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
18,340	1,937	4,911	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
(3,980)	(2,508)	1,748	חלק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות
(123,517)	101,918	(6,221)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
(46,090)	38,877	(5,705)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(77,427)	63,041	(516)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד</u>
-	-	126,322	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע - ראה באור 2א'
1,495	-	-	הערכה מחדש בגין בנייני משרד שייעודם שונה לנדל"ן להשקעה
6,937	(10,750)	(2,861)	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
8,432	(10,750)	123,461	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד
3,043	(4,008)	30,581	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
5,389	(6,742)	92,880	פריטי של רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועברו לרווח והפסד
(72,038)	56,299	92,364	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
145,047	92,273	(29,100)	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
			מיוחס ל:
142,499	91,672	(30,054)	בעלי המניות של החברה
2,548	601	954	זכויות שאינן מקנות שליטה
145,047	92,273	(29,100)	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264
-	-	-	-	-	-	-	(122,418)	(122,418)	954	(121,464)
-	-	-	-	(9,562)	-	-	-	(9,562)	-	(9,562)
-	-	-	33,611	-	-	-	-	33,611	-	33,611
-	-	-	(36,929)	-	-	-	-	(36,929)	-	(36,929)
-	-	-	4,911	-	-	-	-	4,911	-	4,911
-	-	-	-	-	126,322	-	-	126,322	-	126,322
-	-	-	-	-	-	-	(2,861)	(2,861)	-	(2,861)
-	-	-	-	1,748	-	-	-	1,748	-	1,748
-	-	-	2,099	3,606	(31,580)	-	999	(24,876)	-	(24,876)
-	-	-	3,692	(4,208)	94,742	-	(1,862)	92,364	-	92,364
-	-	-	3,692	(4,208)	94,742	-	(124,280)	(30,054)	954	(29,100)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(536)	(536)
99,429	332,985	40,161	136,194	(18,752)	102,877	6,657	2,450,550	3,150,101	8,527	3,158,628

יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)

רווח נקי (הפסד)

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד הערכה מחדש בגין רכוש קבוע - ראה באור 2א'

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 במרס, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ מבלתי מבוקר אלפי ש"ח	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
99,429	332,985	40,161	204,094	(5,406)	7,036	3,354	2,384,306	3,065,959	8,785	3,074,744
-	-	-	-	-	-	-	35,373	35,373	601	35,974
-	-	-	-	2,936	-	-	-	2,936	-	2,936
-	-	-	165,722	-	-	-	-	165,722	-	165,722
-	-	-	(66,169)	-	-	-	-	(66,169)	-	(66,169)
-	-	-	1,937	-	-	-	-	1,937	-	1,937
-	-	-	-	-	-	-	(10,750)	(10,750)	-	(10,750)
-	-	-	-	(2,423)	-	(85)	-	(2,508)	-	(2,508)
-	-	-	(38,271)	(560)	-	(46)	4,008	(34,869)	-	(34,869)
-	-	-	63,219	(47)	-	(131)	(6,742)	56,299	-	56,299
-	-	-	63,219	(47)	-	(131)	28,631	91,672	601	92,273
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1,553)	(1,553)
99,429	332,985	40,161	267,313	(5,453)	7,036	3,223	2,412,937	3,157,631	7,833	3,165,464

יתרה ליום 1 בינואר, 2015 (מבוקר)

רווח נקי
 התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל דיבידנד שחולק יתרה ליום 31 במרס, 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
מבוקר אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	204,094	(5,406)	7,036	3,354	2,384,306	3,065,959	8,785	3,074,744
-	-	-	-	-	-	-	214,537	214,537	2,548	217,085
-	-	-	-	(2,826)	-	-	-	(2,826)	-	(2,826)
-	-	-	(17,106)	-	-	-	-	(17,106)	-	(17,106)
-	-	-	(117,945)	-	-	-	-	(117,945)	-	(117,945)
-	-	-	18,340	-	-	-	-	18,340	-	18,340
-	-	-	-	-	1,495	-	-	1,495	-	1,495
-	-	-	-	-	-	-	6,937	6,937	-	6,937
-	-	-	-	(7,907)	-	3,927	-	(3,980)	-	(3,980)
-	-	-	45,119	1,595	(396)	(624)	(2,647)	43,047	-	43,047
-	-	-	(71,592)	(9,138)	1,099	3,303	4,290	(72,038)	-	(72,038)
-	-	-	(71,592)	(9,138)	1,099	3,303	218,827	142,499	2,548	145,047
-	-	-	-	-	-	-	(28,303)	(28,303)	-	(28,303)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3,224)	(3,224)
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264

יתרה ליום 1 בינואר, 2015

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד

הערכה מחדש בגין בנייני משרד שייעודם שונה לנדל"ן להשקעה

רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) כולל

השפעה מצטברת, נטו ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בהערכת נכסים והתחייבויות בביטוח כללי

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		נספח	
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר			
ביום	2015	2016		
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
118,953	419,584	704,379	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
4,688	3,655	(59,827)		החזר השקעות (השקעות) מחברות כלולות
(120,913)	(19,058)	(39,514)		השקעה ברכוש קבוע
(133,391)	(26,797)	(27,553)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
671	-	-		צירוף עסקים - רכישת חברה לניהול קופות גמל
(17,997)	(39,180)	5,533		תמורה ממימוש (השקעות פיננסיות) בחברות הקבוצה שאינן
13,362	1,214	670		חברות ביטוח, נטו
13,948	1,544	4,564		החזר הלוואות שניתנו לחברות כלולות
2,026	482	666		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
(237,606)	(78,140)	(115,461)		תמורה ממימוש רכוש קבוע
				מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
298,642	-	(146)		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה)
(211,526)	(5,310)	(651)		פירעון התחייבויות פיננסיות
(3,224)	(1,553)	(536)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
83,892	(6,863)	(1,333)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) מימון
(10,249)	(2,303)	(8,950)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(45,010)	332,278	578,635		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
1,762,020	1,762,020	1,717,010	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
1,717,010	2,094,298	2,295,645	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
	2015	2016	
	מבוקר	בלתי מבוקר אלפי ש"ח	
217,085	35,974	(121,464)	רווח נקי (הפסד) לתקופה התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(3,830)	(2,676)	(2,061)	חלק ברווחי חברות כלולות
(511,366)	(796,543)	189,568	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(103,534)	(45,143)	(11,324)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(412,530)	38,970	(36,981)	נכסי חוב סחירים
(36,147)	(11,233)	(2,999)	נכסי חוב שאינם סחירים
(48,029)	(20,403)	(19,971)	מניות אחרות
(600,240)	(37,809)	(71,275)	
53,998	(6,236)	6,735	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
(363)	(58)	(119)	רווח ממימוש רכוש קבוע
79	-	-	ירידה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
(84,351)	-	(5,246)	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(4,554)	-	-	רווח מצירוף עסקים - רכישת חברה לניהול קופות גמל
16,940	-	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
39,811	9,737	9,776	פחת והפחתות:
165,265	40,481	39,825	רכוש קבוע נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר	
ביום	2015	2016
2015	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	

			(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (המשך)
2,292,503	1,176,211	48,454	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
343,729	162,567	551,451	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(87)	123	-	עסקאות תשלום מבוסס מניות
23,445	91,438	(110,982)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(108,034)	(46,871)	(54,387)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
120,573	24,438	(43,418)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(2,864)	(610)	(363)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
(2,549,180)	(540,590)	42,234	תמורה ממימוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
(1,448)	(307)	(731)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
897	-	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(495,386)	93,392	92,103	תמורה ממימוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
(58,060)	(145,318)	(173,416)	פרמיות לגבייה
12,395	(25,258)	(10,964)	חייבים ויתרות חובה
153,600	85,770	(17,365)	זכאים ויתרות זכות
(1,458)	2,744	7,030	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
(1,197,986)	84,625	496,849	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
(71,328)	(1,328)	(7,442)	ריבית ששולמה
1,057,172	252,205	261,837	ריבית שהתקבלה
(129,486)	(45,589)	(50,832)	מסים ששולמו
37,015	32,447	85,724	מסים שהתקבלו
206,481	61,250	39,707	דיבידנד שהתקבל
1,099,854	298,985	328,994	
118,953	419,584	704,379	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה			
שהסתיימה			
ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
31 בדצמבר	ביום 31 במרס		
2015	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
1,288,445	1,288,445	1,245,185	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
473,575	473,575	471,825	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>1,762,020</u>	<u>1,762,020</u>	<u>1,717,010</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
			(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>
1,245,185	1,533,438	1,747,580	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
471,825	560,860	548,065	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>1,717,010</u>	<u>2,094,298</u>	<u>2,295,645</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, והמחזיקים (ביחד) בכ- 61.86% ממניות החברה. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברות בשליטתה בפעילות בתחום שוק ההון והפיננסים ובכלל זה בניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות וחיתום. לחברה גם השקעות בנדל"ן בחו"ל באמצעות חברה בשליטתה המלאה.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה אלנבי 115, תל אביב-יפו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 31 במרס, 2016 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית אשר יושמה בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקבית לזו שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים, למעט האמור להלן:

ביום 31 במרס, 2016 אימצה הקבוצה מדיניות חשבונאית בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי, אשר לפיה כל קבוצת הנדל"ן לשימוש עצמי תוצג על בסיס שוויה ההוגן. עד למועד זה הוצגה קבוצת הנדל"ן לשימוש עצמי על בסיס עלות. המדידה על בסיס שווי הוגן מהווה, להערכת הקבוצה, בסיס מדידה רלוונטי יותר באשר לשווי נכסי הקבוצה וההון העצמי שלה.

השפעת השינוי באופן המדידה נרשם בהון במסגרת סעיף "קרן הערכה מחדש", ונזקף לרווח כולל אחר. כתוצאה מהאמור לעיל נכללו בדוחות הכספיים ביניים המאוחדים השינויים שלהלן:

(1) יתרת קרן הערכה מחדש, שנוצרה כתוצאה מהיישום לראשונה, ליום 31 במרס, 2016, הסתכמה לסך של כ- 126,322 אלפי ש"ח לפני מס ולסך של כ- 94,742 אלפי ש"ח לאחר מס.

(2) סך ההון העצמי של הקבוצה גדל בסך של כ- 94,742 אלפי ש"ח.

הערכות השווי בוצעו על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי שהינו בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות גישת העלות, גישת ההשוואה והיוון דמי שכירות ראויים מנכסים דומים. השווי ההוגן מסווג לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

נכס שהוערך מחדש מופחת על בסיס הסכום המשוערך. הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח. ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן הערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך מעבר לכך תיזקף לרווח והפסד.

עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה כתוצאה מהערכה מחדש של אותו נכס, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש.

קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים, למעט האמור בבאור 8 ס"ק א' ו- ב' להלן.

ג. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

(3.5)	(0.9)	(1.0)	31 במרס, 2016
2.3	(1.6)	(1.3)	31 במרס, 2015
0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015

באור 3: - מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות המפקח על הביטוח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לביטוח חיים פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שייגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים כגון כלי שייט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות, כוללת פעילות ייזום פרויקטים והשקעות בנדל"ן, שירותים ומוצרים פיננסיים (ניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות ומתן התחייבויות חיתומיות), פעילות של תיווך ביטוחי והכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

עונתיות

1. ביטוח חיים ובריאות

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שהפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בחודש ינואר או בחודש אפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענף רכב רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
1,559,744	-	-	806,243	150,289	603,212
198,852	-	-	137,941	30,460	30,451
1,360,892	-	-	668,302	119,829	572,761
(92,099)	(5,300)	15,347	1,344	7,645	(111,135)
194,852	-	14,670	-	-	180,182
35,660	(13,633)	18,006	23,078	3,420	4,789
811	(20)	724	-	-	107
1,500,116	(18,953)	48,747	692,724	130,894	646,704
1,350,354	-	-	858,727	137,268	354,359
(203,519)	-	-	(136,883)	(52,537)	(14,099)
1,146,835	-	-	721,844	84,731	340,260
334,213	(13,689)	14,883	159,574	52,002	121,443
175,635	(5,075)	19,658	29,822	8,370	122,860
5,304	-	581	-	-	4,723
5,072	(189)	6,971	601	(229)	(2,082)
1,667,059	(18,953)	42,093	911,841	144,874	587,204
2,061	-	278	669	204	910
(164,882)	-	6,932	(218,448)	(13,776)	60,410
117,240	-	114,618	21,903	(3,492)	(15,789)
(47,642)	-	121,550	(196,545)	(17,268)	44,621

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 במרס, 2016					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
17,457,688	-	-	6,429,018	1,094,097	9,934,573
21,402,099	-	-	-	65,095	21,337,004

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2015					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
1,409,207	-	-	752,026	137,585	519,596
179,757	-	-	122,168	28,988	28,601
1,229,450	-	-	629,858	108,597	490,995
837,608	(5,284)	29,203	(1,097)	6,305	808,481
289,897	-	20,102	-	-	269,795
29,824	(9,851)	15,692	25,514	(3,877)	2,346
7,463	(76)	7,384	-	-	155
2,394,242	(15,211)	72,381	654,275	111,025	1,571,772
1,902,442	-	-	557,256	51,939	1,293,247
(57,189)	-	-	(113,991)	79,830	(23,028)
1,845,253	-	-	443,265	131,769	1,270,219
314,070	(9,906)	16,686	148,726	43,984	114,580
178,480	(5,183)	20,994	31,750	13,038	117,881
5,400	-	580	-	-	4,820
(6,697)	(122)	(5,598)	816	(419)	(1,374)
2,336,506	(15,211)	32,662	624,557	188,372	1,506,126
2,676	-	648	961	191	876
60,412	-	40,367	30,679	(77,156)	66,522
91,168	-	32,971	50,710	1,112	6,375
151,580	-	73,338	81,389	(76,044)	72,897

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות (החזרי עמלות)
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 במרס, 2015					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
16,671,354	-	-	5,766,809	1,013,322	9,891,223
20,237,353	-	-	-	61,573	20,175,780

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015					
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מבוקר					
אלפי ש"ח					
5,991,376	-	-	3,107,839	565,611	2,317,926
771,735	-	-	534,172	116,417	121,146
5,219,641	-	-	2,573,667	449,194	2,196,780
1,220,869	(21,106)	157,673	114,751	34,460	935,091
837,200	-	71,992	-	-	765,208
143,165	(39,826)	64,797	95,837	7,779	14,578
14,373	(221)	9,340	-	-	5,254
7,435,248	(61,153)	303,802	2,784,255	491,433	3,916,911
5,505,842	-	-	2,302,542	296,880	2,906,420
(542,879)	-	-	(368,336)	(64,703)	(109,840)
4,962,963	-	-	1,934,206	232,177	2,796,580
1,302,583	(40,063)	64,251	627,295	181,712	469,388
731,363	(20,469)	80,468	129,203	49,640	492,521
38,933	-	19,265	-	-	19,668
65,578	(621)	55,530	2,085	846	7,738
7,101,420	(61,153)	219,514	2,692,789	464,375	3,785,895
3,830	-	(9,669)	2,464	1,996	9,039
337,658	-	74,619	93,930	29,054	140,055
(115,085)	-	(34,168)	(28,645)	(9,206)	(43,066)
222,573	-	40,451	65,285	19,848	96,989

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2015					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
16,906,237	-	-	5,912,912	1,022,614	9,970,711
21,353,645	-	-	-	62,164	21,291,481

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ
		ענפי רכוש ואחרים (*)	חבויות (אחרים (**))	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח				
254,721	490,718	189,061	108,883	1,043,383
6,538	25,909	108,325	28,698	169,470
248,183	464,809	80,736	80,185	873,913
(51,918)	(113,924)	(17,331)	(22,438)	(205,611)
196,265	350,885	63,405	57,747	668,302
(2,905)	1,690	1,659	900	1,344
36	(303)	21,390	1,955	23,078
193,396	352,272	86,454	60,602	692,724
337,128	310,748	74,542	136,309	858,727
(28,310)	(17,100)	(51,738)	(39,735)	(136,883)
308,818	293,648	22,804	96,574	721,844
19,095	82,422	40,691	17,366	159,574
7,817	12,157	6,481	3,367	29,822
419	(88)	181	89	601
336,149	388,139	70,157	117,396	911,841
354	115	28	172	669
(142,399)	(35,752)	16,325	(56,622)	(218,448)
13,560	3,889	494	3,960	21,903
(128,839)	(31,863)	16,819	(52,662)	(196,545)
3,179,086	1,164,915	614,386	1,470,631	6,429,018
3,025,792	1,113,026	191,578	993,569	5,323,965

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2015				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
243,455	416,142	185,345	102,800	947,742
5,954	24,462	104,649	22,074	157,139
237,501	391,680	80,696	80,726	790,603
(41,928)	(76,862)	(15,976)	(25,979)	(160,745)
195,573	314,818	64,720	54,747	629,858
(5,468)	1,510	1,517	1,344	(1,097)
-	340	23,405	1,769	25,514
190,105	316,668	89,642	57,860	654,275
136,568	248,261	119,179	53,248	557,256
(6,163)	(9,809)	(78,156)	(19,863)	(113,991)
130,405	238,452	41,023	33,385	443,265
18,265	74,861	38,791	16,809	148,726
8,566	12,586	6,950	3,648	31,750
273	69	361	113	816
157,509	325,968	87,125	53,955	624,557
558	128	36	239	961
33,154	(9,172)	2,553	4,144	30,679
35,555	6,900	367	7,888	50,710
68,709	(2,272)	2,920	12,032	81,389
3,025,244	879,133	537,274	1,325,158	5,766,809
2,874,289	831,937	171,178	835,170	4,712,574

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
אלפי ש"ח				
809,964	1,433,232	619,425	338,662	3,201,283
24,186	58,835	371,310	105,626	559,957
785,778	1,374,397	248,115	233,036	2,641,326
1,227	(66,732)	2,941	(5,095)	(67,659)
787,005	1,307,665	251,056	227,941	2,573,667
55,919	23,562	10,089	25,181	114,751
-	4,375	83,386	8,076	95,837
842,924	1,335,602	344,531	261,198	2,784,255
596,161	1,083,622	378,408	244,351	2,302,542
(14,642)	(49,164)	(251,414)	(53,116)	(368,336)
581,519	1,034,458	126,994	191,235	1,934,206
78,290	317,654	160,722	70,629	627,295
33,972	52,303	28,136	14,792	129,203
292	238	1,146	409	2,085
694,073	1,404,653	316,998	277,065	2,692,789
1,438	320	88	618	2,464
150,289	(68,731)	27,621	(15,249)	93,930
(20,062)	(3,606)	(113)	(4,864)	(28,645)
130,227	(72,337)	27,508	(20,113)	65,285
2,950,554	1,019,922	591,164	1,351,272	5,912,912
2,818,750	980,056	180,256	909,842	4,888,904

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2016			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	603,212	603,212
-	-	30,451	30,451
-	-	572,761	572,761
26,470	148	(137,753)	(111,135)
25,898	113,022	41,262	180,182
-	-	4,789	4,789
-	99	8	107
52,368	113,269	481,067	646,704
פרמיות שהורווחו ברוטו			
פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה			
פרמיות שהורווחו בשייר			
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון			
הכנסות מדמי ניהול			
הכנסות מעמלות			
הכנסות אחרות			
סך כל ההכנסות			
11,679	-	342,680	354,359
-	-	(14,099)	(14,099)
11,679	-	328,581	340,260
6,038	29,513	85,892	121,443
14,692	52,117	56,051	122,860
2,273	2,450	-	4,723
43	55	(2,180)	(2,082)
34,725	84,135	468,344	587,204
-	-	910	910
17,643	29,134	13,633	60,410
(8)	(18)	(15,763)	(15,789)
17,635	29,116	(2,130)	44,621
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו			
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח			
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר			
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות			
הוצאות הנהלה וכלליות			
הפחתת נכסים בלתי מוחשיים			
הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)			
סך כל ההוצאות			
חלק ברווחי חברות כלולות			
רווח לפני מסים על ההכנסה			
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה			
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה			

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2015			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	519,596	519,596
-	-	28,601	28,601
-	-	490,995	490,995
(2,862)	1,262	810,081	808,481
23,934	106,852	139,009	269,795
-	-	2,346	2,346
-	148	7	155
21,072	108,262	1,442,438	1,571,772
פרמיות שהורווחו ברוטו			
פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה			
פרמיות שהורווחו בשייר			
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון			
הכנסות מדמי ניהול			
הכנסות מעמלות			
הכנסות אחרות			
סך כל ההכנסות			
(20,616)	-	1,313,863	1,293,247
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו			
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח			
(20,616)	-	1,290,835	1,270,219
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר			
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות			
הוצאות הנהלה וכלליות			
הפחתת נכסים בלתי מוחשיים			
הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)			
726	82,000	1,423,400	1,506,126
סך כל ההוצאות			
-	-	876	876
חלק ברווחי חברות כלולות			
20,346	26,262	19,914	66,522
רווח לפני מסים על ההכנסה			
(52)	(127)	6,554	6,375
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה			
20,294	26,135	26,468	72,897
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה			

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	2,317,926	2,317,926	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	121,146	121,146	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	2,196,780	2,196,780	פרמיות שהורווחו בשייר
194,544	(123)	740,670	935,091	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
98,529	447,108	219,571	765,208	הכנסות מדמי ניהול
-	-	14,578	14,578	הכנסות מעמלות
4,561	666	27	5,254	הכנסות אחרות
297,634	447,651	3,171,626	3,916,911	סך כל ההכנסות
173,431	-	2,732,989	2,906,420	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(109,840)	(109,840)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
173,431	-	2,623,149	2,796,580	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
22,805	121,232	325,351	469,388	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
57,333	204,733	230,455	492,521	הוצאות הנהלה וכלליות
9,868	9,800	-	19,668	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
158	407	7,173	7,738	הוצאות מימון
263,595	336,172	3,186,128	3,785,895	סך כל ההוצאות
-	-	9,039	9,039	חלק ברווחי חברות כלולות
34,039	111,479	(5,463)	140,055	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(40)	(25)	(43,001)	(43,066)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
33,999	111,454	(48,464)	96,989	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ, 2016	
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה בלתי מבוקר אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה		
603,212	7,250	98,371	345,480	-	133,967	18,144
257,081	-	-	256,303	-	778	-
66,091	-	-	24,491	3,243	16,587	21,770
358,220	(986)	27,570	284,435	7,941	6,134	33,126
(15,538)	-	-	(14,875)	47	(757)	47

פרמיות ברוטו
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015		
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה מבוקר	שאינו תלוי תשואה			
			אלפי ש"ח				
2,317,926	28,254	376,587	1,281,273	-	555,109	76,703	פרמיות ברוטו
1,818,997	-	-	1,818,753	(1)	237	8	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
283,378	-	-	99,033	10,671	119,934	53,740	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
2,674,894	22,396	235,198	1,355,683	2,922	862,195	196,500	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
58,095	-	-	58,046	20	6	23	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 31 במרס, 2016

סה"כ	אחר		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
163,368	26,970	117,763	258	18,377
137,268	12,843	63,551	522	60,352

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו

נתונים לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר, 2015

סה"כ	אחר		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	מבוקר			
	אלפי ש"ח			
556,807	63,564	419,635	1,009	72,599
296,880	45,702	288,824	981	(38,627)

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו

באור 4: - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 במרס		
	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
74,937	72,762	75,300	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
7,202,014	6,707,549	7,154,505	נכסי חוב סחירים
4,191,450	4,117,068	3,878,431	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
4,354,121	4,035,978	4,338,276	מניות
4,472,247	4,157,644	4,461,632	השקעות פיננסיות אחרות (**)
20,219,832	19,018,239	19,832,844	סך הכל השקעות פיננסיות
1,245,185	1,533,438	1,747,580	מזומנים ושווי מזומנים
130,874	135,092	137,618	אחר
<u>21,670,828</u>	<u>20,759,531</u>	<u>21,793,342</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
<u>463,381</u>	<u>480,485</u>	<u>454,026</u>	(*) כולל נכסים שנמדדו לפי עלות מופחתת בהתאם להוראת שעה שפרסם המפקח
<u>521,277</u>	<u>562,134</u>	<u>516,588</u>	השווי ההוגן של הנכסים כאמור

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 במרס, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,154,505	75	1,164,744	5,989,686
3,424,405	10,564	3,413,841	-
4,338,276	49,078	15,455	4,273,743
4,461,632	1,180,416	1,467,369	1,813,847
<u>19,378,818</u>	<u>1,240,133</u>	<u>6,061,409</u>	<u>12,077,276</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 במרס, 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
6,707,549	-	1,203,566	5,503,983
3,636,583	8,598	3,627,985	-
4,035,978	39,446	9,223	3,987,309
4,157,644	1,089,707	1,184,100	1,883,837
<u>18,537,754</u>	<u>1,137,751</u>	<u>6,024,874</u>	<u>11,375,129</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,202,014	75	1,187,527	6,014,412
3,728,069	2,352	3,725,717	-
4,354,121	27,347	6,578	4,320,196
4,472,247	1,203,884	1,350,725	1,917,638
<u>19,756,451</u>	<u>1,233,658</u>	<u>6,270,547</u>	<u>12,252,246</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב		
	אחרות	מניות	שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
1,233,658	1,203,884	27,347	2,352	75	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(38,467)	(32,030)	(389)	(6,048)	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
55,060	32,940	22,120	-	-	רכישות
(21,564)	(21,564)	-	-	-	מכירות
(6,791)	(6,370)	-	(421)	-	פדיונות
18,237	3,556	-	14,681	-	העברות אל רמה 3
<u>1,240,133</u>	<u>1,180,416</u>	<u>49,078</u>	<u>10,564</u>	<u>75</u>	יתרה ליום 31 במרס, 2016
(28,553)	(22,146)	(389)	(6,018)	-	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2016

בתקופת הדוח לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	
סה"כ				
1,131,371	1,078,686	38,671	14,014	יתרה ליום 1 בינואר, 2015 (מבוקר)
(3,047)	(4,426)	775	604	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
42,971	42,971	-	-	רכישות
(27,524)	(27,524)	-	-	מכירות
(885)	-	-	(885)	פדיונות
(5,135)	-	-	(5,135)	העברות מתוך רמה 3
<u>1,137,751</u>	<u>1,089,707</u>	<u>39,446</u>	<u>8,598</u>	יתרה ליום 31 במרס, 2015
				סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים
<u>6,591</u>	<u>6,035</u>	<u>775</u>	<u>(219)</u>	נכון ליום 31 במרס, 2015

העברות מתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
סה"כ					
1,131,371	1,078,686	38,671	14,014	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
3,418	3,473	(3,756)	4,334	(633)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
217,664	217,664	-	-	-	רכישות
(103,507)	(95,939)	(7,568)	-	-	מכירות
(9,139)	-	-	(9,139)	-	פדיונות
1,097	-	-	389	708	העברות אל רמה 3
(7,246)	-	-	(7,246)	-	העברות מתוך רמה 3
<u>1,233,658</u>	<u>1,203,884</u>	<u>27,347</u>	<u>2,352</u>	<u>75</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
					סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים
<u>(2,144)</u>	<u>4,296</u>	<u>(5,920)</u>	<u>113</u>	<u>(633)</u>	נכון ליום 31 בדצמבר, 2015

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 31 במרס, 2016	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,601,181	8,618,804
4,074,517	4,508,723
10,675,698	13,127,527

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 במרס, 2015	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,588,577	8,839,054
4,039,290	4,612,454
10,627,867	13,451,508

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2015	
ערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,612,840	8,498,403
4,104,216	4,492,548
10,717,056	12,990,951

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

ליום 31 במרס, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,326,332	53	505,473	3,820,806	נכסי חוב סחירים
244,606	14,828	-	229,778	מניות
1,316,738	226,406	621,245	469,087	השקעות פיננסיות אחרות
<u>5,887,676</u>	<u>241,287</u>	<u>1,126,718</u>	<u>4,519,671</u>	סה"כ

ליום 31 במרס, 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,206,362	-	520,027	3,686,335	נכסי חוב סחירים
273,381	9,876	-	263,505	מניות
1,309,895	194,147	673,260	442,488	השקעות פיננסיות אחרות
<u>5,789,638</u>	<u>204,023</u>	<u>1,193,287</u>	<u>4,392,328</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,522,758	53	436,259	4,086,446	נכסי חוב סחירים
247,116	3,942	-	243,174	מניות
1,250,763	231,218	575,051	444,494	אחרות
<u>6,020,637</u>	<u>235,213</u>	<u>1,011,310</u>	<u>4,774,114</u>	סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
				נכסי חוב
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
235,213	231,218	3,942	53	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(597)	(513)	(84)	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
(2,269)	(2,179)	(90)	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
16,315	5,255	11,060	-	רכישות
(6,591)	(6,591)	-	-	מכירות
(2,560)	(2,560)	-	-	פדיונות
1,776	1,776	-	-	העברות אל רמה 3
<u>241,287</u>	<u>226,406</u>	<u>14,828</u>	<u>53</u>	יתרה ליום 31 במרס, 2016
(6,973)	(6,889)	(84)	-	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו
				ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים
				המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2016

בתקופת הדוח לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
				נכסי חוב
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
בלתי מבוקר				
203,532	194,584	8,948	52	יתרה ליום 1 בינואר, 2015 (מבוקר)
1,713	1,661	52	-	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
(2,334)	(3,210)	876	-	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
7,560	7,560	-	-	רכישות
(6,448)	(6,448)	-	-	מכירות
<u>204,023</u>	<u>194,147</u>	<u>9,876</u>	<u>52</u>	יתרה ליום 31 במרס, 2015
4,848	4,796	52	-	סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח
				והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס,
				2015

באור 4 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
			נכסי חוב	
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
203,532	194,584	8,948	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
				סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:
				ברווח והפסד
2,207	3,488	(182)	(1,099)	ברווח כולל אחר
(8,918)	(7,304)	(1,614)	-	רכישות
60,481	60,481	-	-	מכירות
(23,241)	(20,031)	(3,210)	-	העברות אל רמה 3
2,351	-	-	2,351	העברות מתוך רמה 3
(1,199)	-	-	(1,199)	
<u>235,213</u>	<u>231,218</u>	<u>3,942</u>	<u>53</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
				סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא
				מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים
6,528	8,613	(1,634)	(451)	המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2015

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. פירוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 במרס	
	2015	2016		2015	2016
	שווי הוגן		ערך בספרים		
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					
3,208	9,723	3,162	3,125	9,375	3,125
668,024	792,181	675,352	624,099	714,036	624,841
1,125,040	970,620	1,148,266	1,023,401	836,516	1,022,789
9,172	10,617	8,184	3,913	4,676	3,628
-	430	-	-	432	-
1,805,444	1,783,571	1,834,964	1,654,538	1,565,035	1,654,383
47,643	182,088	32,525	47,643	182,088	32,525
1,853,087	1,965,659	1,867,489	1,702,181	1,747,123	1,686,908
1,027,790	798,748	1,050,018	919,396	661,211	915,787

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואה מתאגיד בנקאי
אגרות חוב
כתבי התחייבויות נדחים (*)
פיקדון צובר ריבית
הלוואה מחברה כלולה

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים
סך התחייבויות פיננסיות
(*) מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור התחייבויות פיננסיות אשר מוכרות בשווי ההוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

31 במרס, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
32,525	-	32,525	-	נגזרים

31 במרס, 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
182,088	-	178,933	3,155	נגזרים

31 בדצמבר, 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
	מבוקר			
	אלפי ש"ח			
47,643	-	47,643	-	נגזרים

באור 5: - הון ודרישות הון

ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח על הביטוח (להלן - המפקח).

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה Solvency II, נדרשות חברות הביטוח המאוחדות לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם הן חשופות ולקבוע הון אשר לדעתן יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו. מנורה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון. שומרה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) כ- 105% מדרישות ההון כפי שהוגדרו על ידי המפקח בתקנות ההון. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שחברות הביטוח המאוחדות תשאפנה לשמור עליו, וכי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה בהון יעד זה בכל נקודת זמן.

מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה וגמל) ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים) מחויבות לעמוד בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012.

מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995.

מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), (תיקון), התש"ס-2000.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות המפקח.

מנורה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 במרס	
2015	2016	
		בלתי
מבוקר	מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,258,362	2,334,172	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,474,622	1,435,416	הון ראשוני בסיסי
268,518	266,017	הון ראשוני מורכב
1,743,140	1,701,433	סך הכל הון ראשוני
406,035	404,220	הון משני מורכב
215,587	213,727	הון משני נחות
621,622	617,947	סך הכל הון משני
297,774	297,840	הון שלישוני מורכב
2,662,536	2,617,220	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
404,174	283,048	עודף לתאריך הדוח (*)
		(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
342,795	360,141	פעילות בביטוח כללי
8,827	8,855	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
883,389	897,955	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואישפוז
3,670	3,784	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
51,702	49,124	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
463,892	501,964	נכסי השקעה ונכסים אחרים
140,383	131,822	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
160,467	169,987	סיכונים תפעוליים
61,879	69,182	ערבויות
2,258,362	2,334,172	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות המפקח. (המשך)

שומרה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	31 במרס	
2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
303,031	322,865	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (2א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
373,145	344,013	הון ראשוני בסיסי
36,514	36,590	הון משני נחות
409,659	380,603	סך הכל ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
106,628	57,738	עודף לתאריך הדוח (*)
32,050	34,174	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
		(2א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
171,346	179,587	פעילות בביטוח כללי
2,069	2,091	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
76,085	87,248	נכסי השקעה ונכסים אחרים
20,255	18,454	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
33,276	35,485	סיכונים תפעוליים
303,031	322,865	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. הערכות ליישום Solvency II

בשנים האחרונות מקדם אגף שוק ההון את יישום הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II (להלן - הדירקטיבה), לגבי חברות ביטוח בישראל. הדירקטיבה נועדה ליצור משטר אחיד לפיקוח על חברות הביטוח, שהינו מבוסס סיכונים ונועד להבטיח את כושר הפירעון והלימות ההון של חברות הביטוח. הוראות הדירקטיבה מהוות שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת הלימות ההון.

בחודש יולי 2015 פרסם הפיקוח מכתב למנהלי חברות הביטוח בדבר הוראות מעבר ליישום Solvency II המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

- מבטח שאינו עומד בדרישות ההון בשנה הראשונה ליישום הדירקטיבה, יידרש לנקוט באמצעים הנדרשים על מנת לכסות את החוסר בהון או להקטין את פרופיל הסיכון על מנת להבטיח עמידה בדרישות ההון עד ליום 31 בדצמבר, 2018.
- דרישת הון מוקטנת על חלק מהמניות המוחזקות ע"י המבטח ביום 31 בדצמבר, 2016, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך שבע שנים עד שתגיע לשיעורה המלא.

חברות הביטוח המאוחדות ממשיכות להיערך ליישום הדירקטיבה. בהתאם להנחיות הפיקוח מונו "צוותי מפתח" שבאחריותם לדאוג ליישום הדירקטיבה.

כמו-כן, בחברות הביטוח המאוחדות, מונו ועדות דירקטוריון כאחראיות על פיקוח ובקרה על תהליך ההיערכות והתרגילים הכמותיים הנערכים במסגרת התהליך, כנדרש ע"פ הוראות הדין.

למודל, בשלב הנוכחי, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך דרישות ההון המשתקפות ממנו עשויות להיות תנודתיות מאוד. הקבוצה עוקבת אחר ההתפתחויות על מנת להיערך למסגרת החדשה ככל שתקבע.

בחודש אפריל 2016 פרסם המפקח הנחיה לביצוע תרגיל IQIS5 על בסיס הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015, הכוללת, בין היתר, שינויים בהתאמות הנדרשות לשוק הישראלי. על חברות הביטוח להגיש את תוצאות התרגיל עד ליום 7 באוגוסט, 2016.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

4. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מבטחים פנסיה וגמל, בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תיקון מס' 2 התשע"ב - 2012 (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר, 2015	ליום 31 במרס, 2016	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
149,299	150,720	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון של חברות מנהלות הון עצמי קיים עודף פעולה הוגנית שאירעה לאחר תאריך הדיווח: דיבידנד שהוכרז (*)
346,482	377,451	
197,183	226,731	
	(40,000)	עודף בהתחשב באירוע לאחר תאריך הדיווח
	186,731	
54,758	55,413	הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: היקף נכסים מנוהלים הוצאות שנתיות הקלות בהתאם לחוזר הממונה
95,246	96,007	
(705)	(700)	
149,299	150,720	

בתקופת הדיווח עומדת מבטחים פנסיה וגמל בדרישת הנכסים הנזילים כמפורט בתקנות ההון.

(* לאחר תאריך הדיווח, ביום 29 במאי, 2016, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 40 מיליוני ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 1 ביוני, 2016.

5. דרישת ההון במנורה מהנדסים עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 31 במרס, 2016, ההון העצמי של מנורה מהנדסים מסתכם בכ- 12 מיליוני ש"ח ועודף ההון מסתכם בכ- 2 מיליון ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 24 במאי, 2016 חילקה מנורה מהנדסים דיבידנד לבעלי המניות בסך של כמיליון ש"ח.

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה כייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברת ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים (ראה סעיף ב' ס"ק 1, 3, 5-6, 8, 10-32, סעיף ג' ס"ק 4-1 וסעיף ד' ס"ק 1 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה ו/או לחברות מאוחדות נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף ב' ס"ק 2, 4, 7 ו-9 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות:

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
1.	01/2008 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה הינה גבייה ביתר ושלא כדין לכאורה של מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיית". עילות תביעה: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום התת שנתיית שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מבוטח אשר נגבה ממנו בגין מרכיב תשלום המכונה "תת שנתיית", בנסיבות ובסכום החורגים מהוראות הדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 1 בינואר, 2014 הגיש המפקח את עמדתו התומכת בעיקרה בעמדת המשיבות. התובענה מצויה בשלב הסיכומים. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ- 2.3 מיליארד ש"ח, בגין תקופה של 7 השנים האחרונות. מתוכם יוחסו למנורה ביטוח
כ- 229						מיליון ש"ח.

(1) תאריך הגשת התובענות והבקשות הינו התאריך המקורי בו הוגשו. הערכאה המצוינת הינה הערכאה בה הוגש ההליך במקור.

(2) מבוסס על הקבוצה אותה ביקש התובע לייצג לפי כתב התביעה, המהווה בסיס לאומדן סכום התובענה.

(3) סכום התביעה המפורט לעיל הינו הסכום שהוערך ע"י התובע בעת הגשת התובענה. הסכומים הנקובים בתובענות מוערכים ע"י התובע בהתאם לאומדנים של הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ישנן תובענות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה, ועל כן לא צוין. ככל וצוין על ידי התובע סכום שיוחס לחברה, קיימת התייחסות מפורשת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
2.	04/2008 בי"ד לעבודה י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפליה לרעה לכאורה של נשים במסגרת פוליסות "ביטוחי מנהלים" וזאת על ידי הענקת גמלא חודשית נמוכה לנשים מבוטחות, בהגיען לגיל פרישה, מזו שמקבל מבוטח זכר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר אך גביית פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שנגבה מהגברים, על אף ששיעורי התמותה הנמוכים יותר של נשים. עילות תביעה: הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה. סעדים מבוקשים: קביעה כי: (א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; (ב) 1) השוואת מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. או 2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של חברי הקבוצה המיוצגת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה.	כלל הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים.	ביום 17 באוגוסט, 2014, החליט ביה"ד האזורי לעבודה לאשר את התובענה כייצוגית ואת הקבוצה, תוך החלטה גם על נשים שאינן עובדות אך ברשותן פוליסת ביטוח בתקופה הרלוונטית. ביום 3 בדצמבר 2014, הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר קבע כי הערעור מצריך תשובה מצד המשיבות, ובתוך כך הורה לתובעת להגיש תשובה. ביום 1 באפריל 2015, הגישו המשיבות תגובה לבקשת רשות הערעור. ביום 16 באפריל 2015, קבע בית הדין הארצי, כי יש מקום ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני מותב.	מאות מיליוני ש"ח.
3.	08/2008 מחוזי - ת"א	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	אי תשלום שיפוי למבוטחי המשיבה בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתה, תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. סעד מבוקש: השבת תגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון.	כל מבוטח אשר קיבל ממנורה ביטוח החל מיום 1 באפריל, 2004, תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה ולא קיבלו את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. ביום 2 ביולי, 2012 נחתם והוגש לאישור בית המשפט, הסדר פשרה בין התובע הייצוגי לבין המשיבות. ביום 22 בדצמבר, 2014 החליט ביהמ"ש לאשר את הסדר הפשרה, אם וככל שהצדדים יסכימו למספר תיקונים, וזאת בהודעה שיגישו לבית המשפט. בדיון שהתקיים בחודש פברואר 2014, העלו המשיבות טענות שונות לגבי התיקונים שהציע בית המשפט בהחלטה האמורה. ביום 20 באפריל 2015, התקבלה עמדת המפקח בקשר עם טענות הנתבעות. הצדדים התבקשו להודיע האם לאור האמור בעמדת היועמ"ש, ניתן להעביר לבודק את המשך בדיקת הפשרה.	כ-23 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
3.	(המשך)				ביום 3 במאי, 2015, הודיעו הצדדים לבית המשפט כי אינם מתנגדים להמשך הבדיקה בידי הבודק. בית המשפט קיבל את ההודעה וקבע כי על הצדדים לעדכנו בדבר התקדמות הבדיקה ו/או תוצאותיה. בחודש פברואר 2016, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה על הצדדים להגיש לבית המשפט הסדר פשרה מתוקן (בעקבות ממצאי הבודק וחלק מהעברות הנתבעות, שהתקבלו). בהתאם להחלטה, הוגש הסדר פשרה מתוקן לאישור של בית המשפט.	
4.	04/2009 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח.	הטענה בתובענה היא שבפוליסת ביטוח בריאות בהן המבוטח בחר שלא לתבוע את הפוליסה ולקבל את מחצית ערכו של "טופס 17" הנתבעת עורכת חישוב של תגמולי הביטוח, באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה. עילות התביעה: הטעיה והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: השבת תגמולי ביטוח לחברי הקבוצה וצו המחייב את הנתבעת לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה.	כלל המבוטחים בביטוח בריאות שעברו ניתוח אלקטיבי שבעלויותיו נשאה קופת החולים בה הם חברים, ולא הנתבעת.	ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בעילה של הפרת חוזה. ביום 4 בפברואר, 2013 החליט ביהמ"ש העליון לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישה. למנורה ביטוח שמורות כל טענותיה, היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי. ביום 4 באפריל, 2013, הוגש כתב תביעה מתוקן ע"י התובעת, בהמשך לכך, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 8 במאי, 2016 ניתן פסק דין הדוחה את התובענה והבקשה לאישורה כייצוגית.	סכום העולה על 10 מיליון ש"ח.
5.	01/2010 מחוזי - ת"א	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	אי תשלום שיפוי למבוטחים בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתם תוך הפרת הוראות הדין כמפורט בסעיף 3 לעיל. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. סעד מבוקש: השבת תגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון.	כל מבוטח אשר קיבל משומרה ביטוח, החל מיום 1 באפריל, 2004, תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה ולא קיבלו את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. לפרטים נוספים ראה סעיף 3 לעיל.	כ- 29 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
6.	04/2010 מחוזי - מרכז	המועצה הישראלית לצרכנות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה כלפי הנתבעות הינה הפרה לכאורה של החובות המוטלות על המשיבות לאיתור בעלי זכויות (מבוטחים, מוטבים ו/או יורשים), אי איתור בעלי זכויות, אי העברת כספים, בהגיע המועד לכך לידי האפוטרופוס הכללי, זאת תוך התעשרות שלא כדין בשל גביית דמי ניהול בשיעור העולה על המותר או מתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות המפקח, הטעיה, חוסר תום לב, הפרת חוזה, רשלנות, הפרת חובת נאמנות ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: מתן צווים מתאימים שיחייבו את המשיבות לקיים את הוראות המפקח בעניין איתור בעלי הזכויות הנ"ל, השבה של כספים שנגבו שלא כדין ומינוי בעל תפקיד לצורך אכיפת הצווים שנתבקשו כאמור או מתן סעד אחר לטובת הקבוצה.	כל בעלי הזכויות בנכסים המצויים בידי המשיבות, באחריותן או בשליטתן, ואשר המשיבות לא הביאו לידיעתם את דבר היותם בעלי נכסים כאמור.	התובענה מצויה בהליך גישור אשר במסגרתו הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה ("ההסדר"). הצדדים ממתינים להחלטה בבקשה לאישור ההסדר.	לא כומת.
7.	04/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים ובריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה העיקרית בתובענה הינה שבעת ביטול הביטוח, מכל סיבה שהיא, המשיבות גובות פרמיות עודפות שלא כדין ממבוטחים. כמו כן, לפי הטענה בעת ביצוע החזר פרמיה של החלק היחסי שנגבה ביתר, ההחזר מבוצע בערכים נומינליים. עילות תביעה: הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה.	כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין המשיבות בפוליסת כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח.	ביום 23 ביוני, 2015, אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר. לכלל המשיבות.	כ- 225 מיליון ש"ח

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
8.	04/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית כספים, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, המהווים לטענת התובעים שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". עילות תביעה: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; תנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים מבוקשים: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה; מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה".	כל מי שהוא ו/או היה מבוטח של המשיבות או של מי מהן ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים".	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. ביום 19 בנובמבר, 2012, הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בתיק תוך פירוט עמדתו בנוגע לגביית "גורם פוליסה". בחודש מאי 2014 הגיש המפקח באמצעות היועץ המשפטי לממשלה עמדה נוספת מטעמו לבית המשפט ובהמשך לדיון שהתקיים בחודש ספטמבר 2014, בו נדונה, בין היתר, שאלת השפעה אפשרית של אישור התובענה על יציבות המשיבות. התובענה מצויה בהליך גישור. ביום 22 במרס, 2015, התקיים דיון במהלכו התבקשו היועץ המשפטי לממשלה והמפקחת על הביטוח להביע עמדתם בקשר להצעת המגשרים להסכם גישור. ביום 10 ביוני, 2015, הוגש הסדר פשרה על ידי הצדדים, לאישור בית המשפט. ביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסדר הפשרה ועל קבלת התייחסות היועץ המשפטי לממשלה להסדר. ביום 18 באוקטובר, 2015, ובהמשך להגשת חוות דעת הבודק והתנגדות שהוגשה להסדר הפשרה, התקיים דיון בו הביע בית המשפט עמדתו הראשונית לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את ההסדר כפי שהוגש ותוך שהוא ממליץ לצדדים לשפר את תנאי ההסדר באופן משמעותי, בית המשפט ציין כי לאחר קבלת עמדת הנתבעות ועמדת בא כח היועץ המשפטי לממשלה, תינתן החלטה ביחס להסדר הפשרה וככל שיידחה ביחס לבקשות האישור. ביום 25 בפברואר, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 21 באפריל, 2016 הגישו הנתבעות תגובתן לעמדת היועץ המשפטי לממשלה ולהצעת בית המשפט. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של החברה מיום 24 באוגוסט, 2015, מיום 18 באוקטובר, 2015 ומיום 28 בפברואר, 2016 (אסמכתאות: 2015-01-103572, 2015-01-137070 ו- 2016-01-035551).	סך של כ- 254 מיליוני ש"ח מתוך סך כולל של כ-2.3 מיליארד המיוחס לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
9.	06/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עייכוב תשלום תגמולי ביטוח, בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט. סעד מבוקש: תשלום הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העייכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה הנ"ל לאחר עייכוב מחמת עיקול ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העייכוב.	ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט את הבקשה כתובענה ייצוגית, תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגינן אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העייכוב בשל העיקול. בהמשך להודעת ב"כ התובע הייצוגי הופסקו הליכי הגישור ובית המשפט הורה על הגשת כתב הגנה וכתב תשובה על ידי הצדדים. התובענה מצויה בשלב ההוכחות. בין הצדדים מתקיימים מגעים לסיום ההליך בפשרה.	כ- 43 מיליון ש"ח מתוך סך כולל של כ- 350 מיליון ש"ח, המיוחס לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
10.	12/2012 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה להפליה בשל כך שהמשיבות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו המשיבות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים. עילות תביעה: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעיה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול למבקשים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכר טרחה לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור.	מבוטחים אשר התקשרו בחוזה לביטוח רכב בביטוח חובה ו/או רכוש, מיום 9 בינואר, 2007, אשר ברישיון הרכב שברשותם ו/או היה ברשותם במועד הרלוונטי, מופיע הסיווג M-1, ואשר נגבתה מהם פרמיית ביטוח בהתאם לסיווג רכבם ככלי רכב מסחרי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה. הצדדים ממתנינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ-72 מיליון ש"ח.
11.	02/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	התובענה דומה בעיקרה, מבחינת עילות וסעדים, לתובענה שהוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמפורט בסעיף 10 לעיל.	ראה פירוט בסעיף 10 לעיל.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה. הצדדים ממתנינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ-33 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
12.	09/2013 מחוזי - מרכז	מבוטחת בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה לגבייה עודפת של דמי ביטוח חובה לרכב ע"י המשיבות, לאור חישוב גילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח, כך שהחל מיום הולדתו של הנהג הצעיר, ייגבה תעריף יחסי מופחת. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, חוסר תום לב ורשלנות. סעדים מבוקשים: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, צו המורה על הפסקת התנהלות זו וצו המורה על תיקון מערכות המחשב של המשיבות כך שדמי הביטוח יחושבו אוטומטית יחסית לגילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע.	כל מי שהתקשר עם המשיבות בחוזה ביטוח חובה לרכב, ושילם דמי ביטוח ביתר כתוצאה מחישוב גילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ש"ח. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-28 מיליון ש"ח.
13.	10/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה בדבר עדכון פרמיות הביטוח במהלך חיי הפוליסה עקב שינוי גיל המבוטח במועד מוקדם מדי וכן בדבר קביעה בפוליסה של מדד בסיס בהתאם ליום הראשון בחודש בו ביקש המבוטח להתקבל לתכנית ביטוח ולא במועד בו התקבל לתכנית בפועל. עילות תביעה: הפרה של הוראות הדין ובכלל זה הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981, חוק הפיקוח ותקנותיו וכן חוזרי המפקח; חוסר תום לב; הפרת ההסכמים עם המבוטחים; התעשרות שלא כדין על חשבונם. סעדים מבוקשים: החזר סכומי הפרמיות העודפים שנגבו, לטענת המבקשים שלא כדין, וכן צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שצורף על ידי המשיבות או מי מהן לתכניות ביטוח אשר בה מועד עדכון הפרמיה הינו מועד מוקדם מן המועד בו הייתה אמורה הפרמיה להתעדכן ו/או שבה נקבע מדד בסיס נמוך מזה שהיה אמור להיות מדד הבסיס.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-35 מיליון ש"ח מתוך סך של כ-399 מיליון ש"ח המיוחס לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
14.	12/2013 מחוזי - ים	מבוטחים בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפלייה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון לאור סירוב המשיבות לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט, בניגוד, לכאורה, להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 ("חוק השוויון"). עילות תביעה: הפרת חוק השוויון, חוק החוזים (חלק כללי), התשמ"א-1981, חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, חוסר תום לב, אפליה ופגיעה בזכות לשוויון. סעדים מבוקשים: פיצוי של חברי הקבוצה הרלוונטיים בסכום הנזק; לקבוע ולהצהיר כי - המשיבות פעלו בניגוד לסימן ח' לחוק השוויון, פגעו בכבודם של המבקשים וחברי הקבוצה בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, והפרו את חובת תום הלב במו"מ; לחייב את המשיבות להציג נוהל בכל הנוגע לסירוב הענקת ביטוח לבעלי מוגבלויות; להעניק כיסוי רטרואקטיבי לחברי הקבוצה, לאחר הליך חיתומי.	כל תושבי מדינת ישראל, הלוקים במגבלה כלשהי, על פי ההגדרה בחוק השוויון, בין אם פיזית ובין אם נפשית, ובין אם פנו למשיבות בבקשה לבטחם ונדחו, ובין אם לאו, משום שידעו כי אין סיכוי שהמשיבות יצטרפו לביטוחים אלו עקב מוגבלותם, וזאת החל מכניסתו לתוקף של סימן ח' לחוק השוויון, בשנת 2005.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם השיבה לבקשה. לאחרונה עדכנו הצדדים את בית המשפט כי הליכי הגישור שהתנהלו ביניהם הופסקו ולאחר הדיון המקדמי מחודש ינואר 2016, על בא כוח המבקשים להודיע האם בכוונתו להגיש בקשת הסתלקות. ביום 13 באפריל, 2016, הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור, במסגרתה התבקש בית המשפט לפסוק שכר טרחה וגמול משמעותיים לתובעים הייצוגיים ולבאי כוחם. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית משפט.	כ- 230 מיליון ש"ח, לכלל המשיבות.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
15.	04/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	גביית דמי ביטוח ביתר ושלא כדין בגין הצמדה לא סימטרית של דמי הביטוח למדד, רק בעליית המדד ולא כאשר המדד יורד מתחת למדד הבסיס. עוד נטען, כי המשיבה נוקבת במדד בסיס נמוך ממדד הבסיס שאמור להיות וכי ערכי מדד הבסיס שבפירוט החיובים שונים מאלו שבהם נוקבת מנורה ביטוח בפוליסות. עילות תביעה: הפרת הסכם לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, הפרת החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב לפי סעיפים 12 ו-39 לחוק החוזים, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת הוראות המפקח, הטעיה לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח והפרת סעיף 58 לחוק זה, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (איסור גביית תוספת לדמי הביטוח), התשמ"ג-1983 והפרת חובה חקוקה. סעדים מבוקשים: (1) להורות לנתבעת להשיב לכל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, את הכספים שנגבו מהם ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית מיוחדת ולחילופין ריבית כדין; (2) לפסוק פיצוי לקבוצה או לציבור בגין הפירות שנצברו לטובת המשיבה על הכספים שנגבו ביתר שלא כדין; (3) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחיובי יתר בגין הצמדת דמי הביטוח למדד וליישם את הוראות הדין המורות על הצמדה סימטרית של דמי הביטוח; (4) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחישוב הפרשי הצמדה על פי מדד בסיס שאיננו המדד הידוע במועד תחילת תקופת הביטוח ו/או תחילת תקופת השינוי שגרר תשלום של דמי ביטוח נוספים.	כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבטוחו על ידי מנורה ביטוח בפוליסות ביטוח ו/או תוספות לפוליסות, בענפי הביטוח הכללי, אשר שילמו למנורה ביטוח בשבע השנים שקדמו לתובענה, הפרשי הצמדה בגין דמי ביטוח, מבלי שמנורה ביטוח הפחיתה את תשלום דמי הביטוח עקב מדדים שליליים, כאשר המדד היה נמוך ממדד הבסיס בפוליסה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. בית המשפט מינה מומחה מטעמו בתיק.	כ- 31 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
16.	06/2014 מחוזי - ים	מבוטח בביטוח חיים למשכנתא נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית תשלומי פרמיה עודפים, כביכול, בפוליסות לביטוח חיים המונפקות לצורך ביטוח משכנתא, באמצעות קביעת סכומי ביטוח שהינם גבוהים מסכום ההלוואה בבנק המלווה וזאת תוך התעלמות, בין היתר, ממסלולי המשכנתא השונים בעלי הריביות השונות. עילות תביעה: רשלנות והפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], התשכ"ח-1968; הפרת סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח; הפרת חובת תום הלב וכן התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: (א) השבה של הפרשי הפרמיות (לפי הטענה) בין הפרמיות אותן היו אמורים לשלם, בהתאם ליתרת הלוואה בבנק המלווה, לפרמיות ששולמו בפועל, בתוספת פיצוי בגין עוגמת נפש; (ב) להורות למשיבות לשנות את אופן פעולתן, כך שתחשיב סכום הביטוח, וכנגזרת - סכום הפרמיה, יתבסס על נתונים מדויקים של הלווים, ויעודכן באופן יזום על ידי המשיבות מידי חצי שנה, לפחות; (ג) להורות לנתבעות למסור למבוטחים מידע מפורט בדבר אופן חישוב סכום הביטוח והפרמיה, לרבות אפשרות עדכון אודות גובה יתרת הלוואה על ידי הלווים.	כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן המשיבות, בפוליסת ביטוח חיים לצורך ביטוח הלוואת משכנתא אותה נטלו באחד הבנקים למשכנתאות בישראל, ואשר כתוצאה מההתנהלות המתוארת לעיל, סכום הביטוח ממנו נגזרות פרמיות הביטוח שנדרשו לשלם, בשבע השנים האחרונות, עלה על יתרת הלוואה בבנק.	כ-114 מיליון ש"ח.	

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
17.	07/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור אוכלוסיית הפנסיונרים נ' מבטחים פנסיה וגמל וחברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי הניהול שמשלמים פנסיונרים לדמי הניהול המרביים המותרים על פי הדין (0.5% מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבוי" שמנוע מלנייד את צבירתו לקרנות פנסיה אחרות, וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית (כ-0.3% מהיתרה הצבורה וכ-2% מההפקדות השוטפות שלהם). עוד נטען, כי המשיבות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיהפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים. עילות תביעה: שימוש לרעה ובחוסר תום הלב בזכות חוזית, התנהלות קרטליסטית של המשיבות, הפרת חובות נאמנות וזהירות כלפי עמיתי המשיבות, הפרת חובת הגילוי כלפי העמיתים, תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והפרת חובה חקוקה. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה (ב) לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה (ג) לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה.	כל מי שהינם עמיתים בקרן פנסיה חדשה מקיפה, וזכאים לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאים לקבל בעתיד פנסיית זקנה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. יצוין, כי במסגרת תשובה לתגובה, הוסיפו התובעים לראשונה טענה כי הנתבעות לא שלחו לעמיתים, ערב יציאתם לפנסיה, הודעה על העלאת דמי ניהול וזאת, לפי הטענה, בניגוד לדין.	כ- 48 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
18.	10/2014 מחוזי - מרכז	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי הניהול מרביים עקב סיום עבודה אצל מעסיק, ללא מתן הודעה מוקדמת בכתב למבקשת. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה (תקנה 53ב(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964); הפרת חובת הנאמנות והשליחות; הפרת חובת הגילוי הרחבה המוטלת על המשיבה מכוח חובת תום הלב; עשיית עושר שלא במשפט; רשלנות; הפרת חוזה; הפרת חובת תום הלב והטעיה. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין; (ב) פיצוי חברי הקבוצה בסכום הפסד התשואה בגין דמי הניהול שנגבו ביתר; (ג) פיצוי של כל אחד מחברי הקבוצה בגין פגיעה באוטונומיה בסך של 100 ש"ח; (ד) פיצוי מיוחד לתובעת ושכר טרחה לעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהמשיבה העלתה לו את דמי הניהול ללא משלוח הודעה מוקדמת בדבר אותה העלאה, וזאת החל ממועד הצטרפותו כעמית ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים מצויים בהליך גישור.	לא כומת.
19.	12/2014 ב"ד אזורי לעבודה- ב"ש	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	השבת כספי פיצויים למעסיק לאחר מתן הודעה למבקשת, אשר לא הגישה תביעה לבית הדין לעבודה, שכן סברה שהיא זכאית לכספי הפיצויים לאור היותה כפופה, לטענתה, לצו הרחבה פנסיית חובה, אשר בהתאם לסעיף 8 בו, כספי רכיב הפיצויים לא ניתנים להחזר למעביד למעט במקרים חריגים, שלא התקיימו לטענתה בעניינה. עילות תביעה: הפרת צו הרחבה פנסיה חובה והפרת חוזר גמל 2003/5 (ויוזכר שעסקינן בעמיתה בקרן פנסיה). סעדים מבוקשים: (א) תשלום מלוא רכיב סכום הפיצויים שהושב על ידי המשיבה למעסיקים, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; (ב) להורות על פסיקת שכר טרחה למבקשת ולעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהיו מבטחים בקרן הפנסיה שבניהול המשיבה בהתאם לצו הרחבה פנסיה חובה, בתקופה שמיום 1 בינואר, 2008 ואילך, שלא חל עליהם הסכם קיבוצי, שסיימו את עבודתם במועד כלשהו בשבע השנים האחרונות ושעוניהם על התנאים המצטברים הבאים: מעסיקם דרש להחזיר לו את רכיב הפיצויים; מעסיקם לא הציג בפני המשיבה פסק דין השולל את זכאותם לפיצויים; המשיבה דרשה מהם להמציא פסק דין על זכאותם או הוכחה על הגשת התביעה על ידם בתוך 60 ימים מיום פנייתם אליהם; הם לא המציאו כתב תביעה שכזה או פסק דין; המשיבה השיבה למעסיק את רכיב הפיצויים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. תובענה דומה הוגשה כמפורט בסעיף 21 להלן והדיון בהם אוחד. מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	לא כומת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
20.	01/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת תאונות אישיות וביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	אי תשלום תגמולי ביטוח למבוטחים, בפוליסות תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים הכוללות נספח "נכות מתאונה", מקום בו נגרמה למבוטחים נכות צמיתה כתוצאה מתאונה, לרבות ובמיוחד מסוג צלקת אסתטית ואשר המשיבה מוצאת אותה כנכות בלתי תפקודית. עילות תביעה: הפרת חוזי הביטוח והפוליסות, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חוק הפיקוח והטעיה. סעדים מבוקשים: קביעה כי יש לשלם לחברי הקבוצה תגמולי ביטוח, בהתאם לאחוז הנכות שנקבע להם על ידי המוסד לביטוח לאומי, גם בגין פגיעות אסתטית כאמור.	מבוטחים בפוליסת תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים: נספח נכות מתאונה, אצל מנורה ביטוח, שנפגעו בתאונה ואשר נקבעה להם בגינה נכות לצמיתות בעטיה של פגיעה, אשר מנורה ביטוח מגדירה כבלתי תפקודית.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הבקשה מצויה בשלב ההוכחות.	לא כומת. מוערך במיליוני ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
21.	01/2015 ב"ד אזורי לעבודה- ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	עילת התובענה דומה לעילה שבתובענה המפורטת בסעיף 19 לעיל. יצוין כי המבקש אינו אומד את הנזק הצפוי לקבוצה המיוצגת ו/או את גודלה של הקבוצה.	כל מי שהיו מבוטחים הפנסיה המשיבה השנים שלפני מועד הגשת התובענה, אשר החזירה פיצויים הפנסיה למעסיקים, בניגוד לדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. הדיון בתובענה אוחד עם התובענה שבסעיף 19 לעיל. מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	כ-3 מיליון ש"ח בגין חברי הקבוצה שהועסקו על ידי המעסיק של המבקש; ביחס ליתרת חברי הקבוצה, לא הוערך.
22.	03/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה "מבטחים החדשה" נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי ניהול מרביים מבלי שנוהל עמו מו"מ ו/או הוצע לו לנהל מו"מ ביחס לגובה דמי הניהול שייגבו ממנו. זאת, בשעה שבתקנון קרן הפנסיה נקבע רק שיעור דמי הניהול המרביים ולא נקבעו בו קריטריונים לעניין דמי הניהול שייגבו בפועל, מתי יגבו דמי ניהול נמוכים יותר מהמוצע או דמי ניהול מרביים. עילות תביעה: הפרת חובת הנאמנות והזהירות שחבה המשיבה כלפי חברי הקבוצה מכוח חוק הפיקוח על מוצרים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, קביעת דמי ניהול שרירותיים ללא הסמכה בתקנון הקרן, הפרת תקנון הקרן, הפרת חוזר הממונה, עשיית עושר שלא במשפט, רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין, הפרת סעיף 46 לחוק החוזים, הפרת חובת תום הלב המוגברת. סעדים המבוקשים: להורות על שינוי דמי הניהול בכל הקופות המנוהלות על ידי המשיבה לדמי הניהול הממוצעים הנגבים על ידי המשיבה, השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה לפי השיעור הממוצע שגבתה הקופה, חיוב המשיבה לקבוע בתקנון את גובה דמי הניהול בהם יחויבו העמיתים בהתקיים אחד מהמקרים המתוארים בחוזר הממונה או בהיעדר מו"מ, חיוב המשיבה להודיע מראש לעמיתים מה יהיו דמי הניהול במצב של היעדר מו"מ.	עמית קופות הגמל המנוהלות על ידי המשיבה, שנגבו מהם דמי ניהול הגבוהים מן הממוצע, בהתקיים אחד מהתנאים המופיעים בחוזר גופים מוסדיים 2012-9-22 "דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני" או במצב שבו שונו דמי הניהול בלא לקיים עמם מו"מ טרם ההעלאה.	כ-20 מיליון ש"ח. לבקשה. הבקשה מצויה בשלב ההוכחות.	

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
23.	06/2015 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב רכוש נ' שומרה ביטוח	הפחתת סכום מס הערך המוסף הכלול בערך הנזק באופן גורף לכל הניזוקים אשר אינם מתקנים בפועל את הנזק אשר נגרם לרכבם. סעדים מבוקשים: קביעה כי הימנעות הנתבעת מלצרף את סכום המע"מ במסגרת תשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם הנזק לא תוקן, מנוגדת לדין, למעט מקרים בהם מדובר בניזוק שזכאי לניכוי מלוא מס תשומות, וכן להורות לנתבעת לחדול מהפחתת המע"מ מתגמולי הביטוח המשולמים לניזוקים שאינם זכאים בניכוי מלוא מס התשומות כאמור, בין אם הנזק תוקן ובין אם לאו, וכן להעביר לחברי הקבוצה הראשית והמשנית את הכספים שלא שולמו להם, לכאורה, שלא כדין בתוספת ריבית מיוחדת על פי סעיף 28א לחוק חוזה ביטוח.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע ("הקבוצה הראשית") וכן כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע והוא זכאי לניכוי שיעור חלקי ממס התשומות ("הקבוצה המשנית").	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה ש"ח. תגובתה לבקשה.	כ- 45 מיליון

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2) פרטים	טכום התביעה (3)
24.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח נ' מנורה ביטוח	<p>התעלמותה (לפי הטענה) של הנתבעת במודע ובמכוון, כמדיניות, מחובתה על פי דין ומכוח ההלכה הפסוקה, כאשר היא משלמת תגמולי ביטוח ללא ריבית כדין. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוזה, קיפוח, הפרת הוראות המפקח על הביטוח והפרת חובה חקוקה. הסעדים מבוקשים: להצהיר ולקבוע כי הנתבעת מפרת את חובתה לצרף ריבית והצמדה כדין לתגמולי ביטוח המשולמים על ידה ולהורות לה לתקן את מדיניותה באופן מיידי מכאן ואילך; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה ריבית צמודה כדין כהגדרתה בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 או בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית שנקבעה בפוליסה (הגבוה מביניהם), בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל, או לחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לנתבעת ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום חסר שבוצע על ידה, ממועד תשלום תגמולי הביטוח בחסר ועד למועד בו תשלם הנתבעת לחברי הקבוצה את הריבית והצמדה; בנוסף ו/או לחילופין, היה ובית המשפט יקבע כי פיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי, להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור.</p>	<p>כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מן המשיבה, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.</p>	<p>כ-50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.</p>

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
25.	09/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן הפנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	גביית דמי ניהול גבוהים בהרבה מן הראוי, בשל כך שהנתבעות חולקות את דמי הניהול עם הסוכנים וכשהן משלמות לסוכנים שיעור מדמי הניהול הנגבים על ידן, ובכך לפי הטענה, הן גורמות לסוכנים להימצא בניגוד עניינים, תוך הפרת חובת הנאמנות שלהן כלפי חברי הקבוצה. עילות התביעה: הפרת חובת הנאמנות שהן חבות מכוח חוק הגמל; פעולה בניגוד אינטרסים מול הסוכנים; הפרת תקנון הקרן; רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט וחוסר תום לב בקיום חוזה. סעדים מבוקשים: סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את הסדר התגמול עם הסוכנים ולהתאימו לחוק; קביעת דמי הניהול הנכונים ואת העמלה הראויה שיש לשלם לסוכנים וחייב הנתבעות בהחזרת דמי הניהול שנגבו על ידן ביתר.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה כ-2 לסילוק על הסף בשל העדר יריבות. ב"כ התובעים מיליארד ש"ח הודיע כי "מתוך פליטת קולמוס וטעות סופר" ללא כלל הוגשה הבקשה כנגד מבטחים פנסיה וגמל ולא כנגד מנורה ביטוח. טרם ניתנה החלטה בבקשת הסילוק כאמור. בנסיבות אלו, מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה מטעמי זהירות בלבד.	לפי הערכה

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
26.	09/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב (מקיף) נ' מנורה ביטוח וכנגד חברות ביטוח נוספות	גביית דמי הביטוח ביתר בגין ביטוח רכב מקיף, המחושבים לפי שווי רכב גבוה משווי הרכב בפועל כפי שהוא משוקלל על ידי הנתבעת בעת מקרה ביטוח של אובדן גמור, במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", ובפרט כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוק חוזה הביטוח, היות החוזה פסול ולא חוקי ונוגד את תקנות הציבור, חוסר תום לב, גזל לפי דיני הנזיקין ועוד. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בניגוד לדין מהמבוטחים, בצירוף ריבית כדין; להצהיר כי המשיבות אינן רשאיות לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; ליתן צו מניעה האוסר על המשיבות להמשיך בפרקטיקה של הגבייה ביתר כאמור וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו, בשבע השנים האחרונות, ביטוח מקיף מאת המשיבות בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, שבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן גמור להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 550 מיליון ש"ח לכל הנתבעות.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
27.	10/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בפוליסות ביטוח נ' שומרה ביטוח	תובענה שעניינה, עילותיה והסעדים המבוקשים בגינה דומים לאלה המפורטים בסעיף 24 לעיל.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק דין בתובענה, תגמולי ביטוח מן הנתבעת, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	ראה פירוט בסעיף 24 לעיל.	כ- 20 מיליוני ש"ח לכל הפחות.
28.	11/2015 מחוזי - מרכז	העמותה למען משרתי המילואים נ' מנורה ביטוח וכנגד 5 חברות ביטוח נוספות.	גבייה פסולה, לפי הטענה, של פרמיות ביטוח ממבוטחים המשרתים במילואים, אשר מחויבים בפרמיית ביטוח מלאה גם במהלך תקופת שירות המילואים, למרות שהכיסוי הביטוחי שניתן בפוליסה בתקופה כאמור חלקי וחסר, ושוויו נמוך משמעותית מהפרמיות הנגבות ממנו בפועל. עילות התביעה: עשיית עושר ולא במשפט; תנאי מקפח בחוזה אחיד; אפליה פסולה; הפרת חובה חקוקה; הפרת חובת הגילוי היזום וקיום חוזה בחוסר תום לב. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד גבייתם ועד למועד השבתם בפועל; להורות למשיבות, מכאן ואילך על התאמת גביית פרמיית הביטוח של המבוטחים בתקופת שירות המילואים וכן להורות על ידוע המבוטחים בדבר המגבלות החלות על מימוש הפוליסה מכח הדין הצבאי.	כל מי שהייתה או שנמצאת בפוליסת ביטוח שכללה החרגה שעניינה שירות מילואים, וששילם למשיבות בשבע השנים שקדמו להגשת בקשה זו ועד למועד אישורה כייצוגית, פרמיות ביטוח בתקופה בה המבוטח היה מצוי בשירות מילואים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה עשורת ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	מיליוני ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
29.	12/2015 מחוזי - מרכז	עמיתי קרנות פנסיה וקופות גמל נ' מנורה פנסיה וגמל וכנגד 3 חברות מנהלות נוספות.	גביית דמי ניהול, בניגוד ובחריגה מתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (להלן: "מגבלות ההשקעה"). עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט בשל גביית דמי הניהול שלא כדין, רשלנות, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת תום הלב והפרת חוזה. סעדים מבוקשים: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה, פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק הנוסף שנגרם להם כאמור עקב החריגה ממגבלות ההשקעה, מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ופסיקת גמול למבקשים ושכ"ט לעורכי-דינם.	עמיתי קרנות פנסיה וקופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות בתקופה שמיום 1 בינואר, 2009 ועד ליום 4 ביולי, 2012.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
30.	02/2016 מחוזי - מרכז	עמותת אופק לקידום אנשים עם צרכים מיוחדים נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי ניהול לשיעור המקסימלי המותר על פי דין ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, וזאת מעת שמתחילים לקבל קצבה, כאמור, ואין עוד ביכולתם לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, ומבלי שניתנה להם הודעה מראש על כך. עילות התביעה: הפרת חובת הגילוי היזום על הנתבעות, הפרת חובת הנאמנות, השליחות והזהירות, תוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, שכשלעצמה מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: (א) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין, (ב) איסור על הנתבעות לגבות כל שיעור שהוא של דמי ניהול בגין קצבאות הנכות והשאיירים או לחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ממקבלי קצבאות הנכות והשאיירים לשיעור הראוי, (ג) ביטול הוראת התקנון המאפשרת לנתבעות לקבוע את דמי הניהול, מעת לעת, באופן חד צדדי על פי שיקול דעתן הבלעדי, ללא כל פירוט שהוא של התנאים או הנסיבות המצדיקים כביכול את העלאת דמי הניהול.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים (שאיירים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא פעיל/מבוטח/ חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה הנמנית על מי מהמשיבות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשאיירים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת. לפי הערכה כ-1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
31.	03/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח.	הפחתה מתגמולי הביטוח סכומי מע"מ ו/או פיצוי בגין ירידת ערך וביצוע תשלום מופחת של שכר טרחת שמאי, לכאורה, בניגוד לדין. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, תרמית, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב) התשמ"ו-1986 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, הפרת חוזה והפרת חובת תום הלב. סעדים מבוקשים: חיוב המשיבה להשיב את סכומי המע"מ, סכומי ירידת הערך שלא שולמו לחברי הקבוצה וכן את סכומים שלא שולמו בהחזר שכר טרחת שמאי, בערכים ריאליים כשהם כוללים הפרשי הצמדה וריבית כדין; ולקבוע כי שיטת ההפחתה לפיה פועלת המשיבה מנוגדת לדין ולהורות למשיבה לחדול מין השימוש בה.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי אשר לא תיקן את הנזק שנגרם לרכוש המבוטח עובר להגשת תביעה לקבלת תגמולי ביטוח, ושולמו לו פיצויים, תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ו/או החזר שכר טרחת שמאי, שלפי הטענה, הופחתו מהם סכומים בניגוד לדין, ובכלל זה סכום המע"מ ו/או ירידת הערך, או חלקם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. המבקשים ביקשו לאחד את הדיון בתביעה דנן, עם הדיון הקבוע בהליך שבסעיף 23 לעיל, אשר על פי הנטען בבקשה, השאלות המשותפות בו, דומות בעיקרן לאלו העולות בהליך דנן. טרם התקבלה הכרעת בית המשפט בשאלה זו.	לא כומת. הוערך בכ- 60 מיליון ש"ח בשנה.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
32.	04/2016 מחוזי - י-ם	מבוטחת בפוליסת נכות נ' מנורה ביטוח.	<p>הטעייה לכאורה, בעת מענה לפניות ו/או תביעות לתשלום תגמולי הביטוח ושליטת תגמולי ביטוח ממבוטחים, לכאורה, בגין נכות שנגרמה להם בשל מחלה ו/או תאונה בהתבסס על טענת התיישנות לאחר 3 שנים מיום קרות מקרה הביטוח וזאת בניגוד להוראת תיקון 6 לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, לפיה, תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם נגרמה הנכות בשל מחלה ו/או תאונה תחל מהיום שקמה למבוטח הזכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. עילות התביעה: הפרה של הוראות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חובה חקוקה, התנהגות שלא בתום לב בעת קיום החוזה בניגוד לסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973, ועשיית עושר ולא במשפט; סעדים מבוקשים: (א) להורות על פסיקת פיצוי אינדיבידואלי לכל חבר מחברי הקבוצה (ב) לפסוק פיצוי מיוחד לתובעת בגין הטרחה והסיכון שנטלה על עצמה למען חברי הקבוצה וכן לפסוק לעו"ד המייצגים שכר טרחה כאחוז משווי הפיצוי הכולל שייפסק.</p>	<p>כל מבוטח החל מיום 18 במרס, 2014, ועד ליום בקשת האישור, בביטוח כלשהו, שאינו ביטוח לפי פקודת רכב מנועי ו/או ביטוח אחריות כמשמעותו בסעיף 65 לחוק חוזה ביטוח, ושעמדה לו ו/או עומדת לזכותו, עילת תביעת כנגד הנתבעת, שהנה נכות שנגרמה לו ממחלה ו/או תאונה.</p>	<p>התובענה מצויה כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.</p>	<p>כ- 416 מיליון ש"ח.</p>

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בנוסף לתובענות המהותיות ולבקשות לאישורן כייצוגיות, המתוארות לעיל, שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות כאמור, אשר סכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	גביה ביתר של דמי אשראי בעת רכישת פוליסת ביטוח בתשלומים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר פשרה.	9 מיליון ש"ח.
2.	12/2014 מחוזי - ת"א	מחזיק יחידות בקרנות מנוהלות נ' מנורה קרנות נאמנות וחברות נוספות.	הפרת חובת הנאמנות וחובות נוספות כלפי מחזיקי יחידות בקרנות מנוהלות, בכך שלא ננקטו מאמצים כלשהם להוזיל עמלות ברוקראז' ששולמו מנכסי הקרנות.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה קרנות נאמנות הגישה תגובתה לבקשה.	9.72 מיליון ש"ח.
3.	11/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפחתת סכומי הנזק הנתבעים על ידי צד ג', בטענה ל"רשלנות תורמת" מצדו של צד ג', ללא הנמקה. וזאת, בניגוד להוראות הדין וחוזרי המפקח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	6 מיליון ש"ח.
4.	03/2016 מחוזי-ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	חיוב בפרמיה מוגדלת (בגין הגדלת סכום הביטוח) למן ה- 1 לחודש בו הוגדל סכום הביטוח בפוליסות ביטוח מבנה, גם באותם מקרים שבהם בפועל הורחבה הפוליסה (כלומר, סכום הביטוח הוגדל) לאחר ה- 1 לחודש.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 14 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ד. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	02/2014 04/2014 מחוזי - ת"א	חברי קופ"ח כללית ומכבי נ' קופות החולים, מנורה ביטוח, חברות ביטוח נוספות.	אי מימוש זכות ההשתתפות העומדת לקופות החולים, לכאורה, מכוח הדין כלפי חברות הביטוח לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות שירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) ביחס למקרים בהם קיימת חפיפה בחבות בינן לבין חברות הביטוח במסגרת פוליסות ביטוח בריאות הנמכרות על ידן. עיקר החפיפה הנטענת הינה בתחום הניתוחים (בחירת מנתח ועלויות נלוות) ובתחום הייעוץ הרפואי. עוד נטען כי חברות הביטוח מתמרצות, לכאורה, את המבוטחים להפעיל את תוכניות השב"ן בקופות החולים באמצעות גמול כספי על מנת להימנע כביכול מלספוג את התממשות הסיכון של האירוע הביטוחי תוך גלגול הסיכון לכאורה לקופות החולים ובראשן הכללית. עילת התביעה: התעשרות שלא כדין. הסעד המבוקש: מימוש זכות ההשתתפות של קופות החולים כלפי חברות הביטוח על ידי חיוב כל אחת מחברות הביטוח לשלם להן לפחות מחצית מהתשלומים שנשאה בהן לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות השב"ן ברכיב הניתוחים ובחירת מנתח בישראל והן ברכיב הייעוץ הרפואי בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, וזאת במקרים בהם למבוטחי הקופות קיים ביטוח בריאות מסחרי בגין רכיבים אלה.	מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 14 במאי 2015 נערך דיון בטענתן המקדמית של קופות החולים וחברות הביטוח באשר לשאלת מעמדם של המבקשים בהגשת בקשת האישור. ביום 11 ביוני, 2015, קבע בית המשפט כי חבר באגודה עותמנית רשאי להגיש בקשה לאישור תובענה נגזרת בשם האגודה. על החלטה זו הגישו קופות החולים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אליה הצטרפו המבטחות. ביום 2 במרס, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט, לפיה לתובעים לא עומדת הזכות להגיש תובענה נגזרת כנגד קופות החולים.	3.5 מיליארד ש"ח, ביחס לכללית. 1.7 מיליארד ש"ח, ביחס למכבי.

באור 6: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. תובענות שהסתיימו:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	03/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עניינה של התובענה הינה גביה ביתר של פרמיית ביטוח חובה לרכב לתקופה של שנה שלמה, גם כאשר תעודת הביטוח משולמת על ידי המבוטח במועד המאוחר מהתאריך הנקוב בתעודת הביטוח, ונכנסת לתוקף רק במועד התשלום.	ביום 5 באפריל 2016, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי פסק דין הדוחה את בקשת האישור ובכך באה התובענה לידי סיום.	4.35 מיליון ש"ח.
2.	07/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	עניינה של התובענה הינה תשלום מופחת, לכאורה, של תגמולי ביטוח בפוליסות מסוג "נכות מתאונה" על בסיס נכות פחותה מזו שנקבעה לתובעים והוסכם עליה בפוליסה.	ביום 9 במאי, 2016, הוגשה בקשה להסתלקות מבקשת האישור כתובענה ייצוגית, ללא צו להוצאות. בית המשפט אישר את בקשת ההסתלקות והורה על דחיית התביעה האישית של המבקשים. בכך באה התובענה לידי סיום.	כ-50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי הקבוצה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
		תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:
53,000	2	צוין סכום המתייחס לקבוצה
225,000	1	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:
1,020,974	18	צוין סכום המתייחס לקבוצה
3,244,000	5	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	9	לא צוין סכום התביעה
5,200,000	1	תביעות מהותיות אחרות (*)

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר של התביעות שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 24 מיליוני ש"ח (ליום 31 במרס, 2015 - כ- 30 מיליוני ש"ח וליום 31 בדצמבר, 2015 - כ- 24 מיליוני ש"ח).

(* ראה סעיף ד' לעיל.

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד הקבוצה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין המבוטחים ו/או צדדים שלישיים לחוזי הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. על כן בתחומים אלו בקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ומוצרים פנסיוניים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזי הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם.

הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות המפקח, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, ובהמשך להוראת החוזר בעניין טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים שפרסם המפקח בחודש נובמבר 2012 (מס' 2012-9-16) ואשר עניינו חובת גוף מוסדי לבצע פעולות טיוב שונות ביחס לנתונים וזכויות הלקוחות, הגופים המוסדיים בקבוצה פועלים לביצוע הליך יסודי של בדיקה וטיוב של הנתונים במערכות התפעוליות והמיכונות בתחום החיסכון ארוך הטווח להשגת יעדי החוזר. בשלב זה, הגופים המוסדיים בקבוצה אינם יכולים להעריך את היקף ועלות הליכי הטיפול והטיוב האמורים ואת ההשלכות האפשריות שלהן, לרבות בגין מוצרים שנמכרו בעבר. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

באור 7 - מסים על ההכנסה

בחודש ינואר 2016 אושר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216) (הפחתת שיעור מס חברות), התשע"ו - 2016, אשר קבע בין היתר הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר, 2016.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס		
	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים
	%		
2015	26.5	17.75*	37.58**
2016 ואילך	25.0	17.00	35.90

(* שיעור מס משוקלל.
(** לעומת שיעור מס של 37.71% ערב פרסום התיקון.

השפעת השינוי בשיעור המס בתקופת הדוח הינה קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים וגידול ברווח כולל אחר בסך של כ- 5,239 אלפי ש"ח. מתוך הסכום האמור, סך של כ- 3,499 אלפי ש"ח נזקף לסעיף מסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד וסך של כ- 1,740 אלפי ש"ח נזקף לרווח כולל אחר.

באור 8: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

א. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד ("זכות שיבוב"), על פי הדין כאמור, המל"ל רשאי לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

בחודש יולי 2014, מונתה ועדה בין משרדית לבחינה ועדכון של הנתונים המשמשים את ביטוח לאומי בבואו לחשב את גובה הערך המהוון של הקצבאות ששולמו לנפגעי תאונות עבודה ואת אופן היוונו של אותן קצבאות, אשר נקבע בהתאם לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות"), ואשר מבוססים על לוחות תמותה ושיעורי ריבית שלא עודכנו מאז שנת 1987.

בחודש מרס 2016 פורסמו מסקנות הוועדה כאמור הקובעות, בין היתר, כי יש לעדכן את התקנות הן לגבי מרכיב לוחות התמותה והן לגבי שיעור ההיוון (להלן - "ההמלצות"). כמו כן קובעות ההמלצות כי לאחר העדכון האמור יעודכנו התקנות אחת לארבע שנים. הוועדה ממליצה כי כל עוד לא נקבע אחרת, יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% הקבועים בתקנות הקיימות.

להערכת חברות הביטוח המאוחדות, לאור תיקון התקנות, יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להם נפגעי תאונות עבודה וכן יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

לאור האמור, ביצעו חברות הביטוח המאוחדות אומדן ראשוני בגין השפעת התיקון האמור ובהתאם לכך עודכנו את ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 במרס, 2016, בענף רכב חובה ובענפי חבויות בסך של כ-168 מיליוני ש"ח בשייר לפני מס וסך של כ-108 מיליוני ש"ח נטו ממס לפי שיעור המס הסטטוטורי.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת התיקון האמור על התחייבויות חברות הביטוח המאוחדות, שכן אין להן ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים, ולפיכך ייתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מאומדני חברות הביטוח המאוחדות והן תידרשנה לעדכן את הערכותיהן בהתאם.

ב. ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות

הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח החיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח בריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה מירידה בריבית בתקופת הדוח, הקבוצה הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-95 מיליוני ש"ח (כ-61 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי), (סך של כ-53 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, סך של כ-19 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וסך של כ-23 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). ברבעון המקביל אשתקד, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-186 מיליוני ש"ח (סך של כ-119 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי), (סך של כ-113 מיליוני ש"ח בביטוח חיים וסך של כ-73 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות). בשנת 2015 הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-14 מיליוני ש"ח בביטוח חיים (סך של כ-9 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי).

ג. רפורמה ברכב חובה

(1) בחודש ינואר 2016, פורסם חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". בעיקרו, החוזר מעדכן את דמי הביטוח השיורי (באמצעות "הפול") לכלי רכב פרטיים ומסחריים, תוך קביעת הוראת שעה שלפיה בגין חוזים לביטוח חובה של רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון שמועד תחילתם מיום 1 במרס, 2016 ועד ליום 31 בדצמבר, 2016, לא תחול המגבלה הקובעת כי דמי הביטוח בענף ביטוח רכב חובה אינם יכולים לחרוג משיעור של 90% מדמי הביטוח נטו עבור אותו מבוטח במסגרת תעריפי "הפול".

באור 8: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ג. רפורמה ברכב חובה (המשך)

(2) בד בבד עם פרסום החוזר הנ"ל, פורסמה טיוטה לתיקון החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, המבקשת לבצע עדכון נוסף (ולמעשה הפחתה נוספת) של תעריפי "הפול" לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, החל מיום 1 בינואר, 2017. אם וככל שהטייטה דגן תכנס לתוקף, לא יהיו חברות הביטוח רשאיות להנהיג, החל מהמועד האמור, תעריף נטו החורג מ-90% מדמי הביטוח נטו עבור אותו מבוטח במסגרת תעריפי "הפול".

(3) בחודש פברואר 2016, הגישו חברות הביטוח, באמצעות איגוד חברות הביטוח, וה"פול" עתירה לבג"ץ למתן צווים על תנאי (הכוללת גם בקשה למתן צו ארעי, צו ביניים ובקשה לקביעת מועד דיון דחוף), בקשר עם החוזר. במסגרת הדיון נקבע, בהסכמת הצדדים, כי הסעיף הקובע שלא יאושרו לחברות הביטוח דמי ביטוח נטו עבור רכב שאינו אופנוע העולים על 90% מתעריף "הפול" לרכב בעל מאפיינים זהים, ימחק.

הקבוצה לומדת את הוראות התיקונים, אך להערכתה למכלול התיקונים, אלה שנכללו בחוזר ואלה שפורסמו כטייטה בלבד יכול שתהיה השפעה על כמות המבוטחים בפול כמו גם השפעה מהותית על דמי ביטוח בענף רכב חובה אשר עלולה לגרום לירידה ברווחיות ענף זה.

ד. בחודש ינואר 2016, נחתם הסכם בין החברה לבין אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") וחברת אם שלה חברת השקעות לפיתוח התעשייה לישראל בע"מ (להלן: "המוכרת") בדבר רכישה והקצאה של 30% ממניות אמפא קפיטל מהמוכרת וזאת בתמורה לסכום של כ-63.5 מיליוני ש"ח, וכן אופציות Call לרכישה והקצאה של 10% נוספים של מניות אמפא קפיטל בתנאים כמפורט בהסכם (להלן: "ההסכם"). אופציות הרכש יעמדו בתוקפן למשך תקופה של 180 ימים שתחילתה לאחר חלוף 3 שנים ממועד ההשלמה, בכפוף לזכותה של החברה להקדים את מימוש אופציות הרכש במקרים מסוימים כקבוע בהסכם. בחודש פברואר 2016, ועם קבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים כנדרש, הושלמה העסקה האמורה. נכון לתאריך הדוח בוצעה הערכת שווי על ידי מעריך שווי בלתי תלוי למועד הרכישה. בהתאם להערכה זו, יוחס שווי של כ-2 מיליון ש"ח לאופציות ה- CALL והיתרה יוחסה לעלות ההשקעה במניות אמפא קפיטל. במסגרת הערכת השווי, יוחס סך של כ-6.4 מיליוני ש"ח לתיקי לקוחות (אשר יופחתו על פני 6-8 שנים), שווי של 3.2 מיליון ש"ח לשווי ההוגן של ההלוואות שניתנו מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים) ולשווי של 0.8 מיליוני ש"ח לשווי הוגן של התחייבויות פיננסיות מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים). יתרת ההשקעה מהווה מוניטין אשר אינו מופחת. המוניטין יבחן מדי שנה לפחות לעניין ברות השבה.

ה. בתקופת הדוח, ניהלה חברה מאוחדת נחלת מנורה חברה לשכון ופתוח (1950) בע"מ (להלן - נחלת מנורה) משא ומתן מתקדם למכירת מלוא זכויותיה בחלק מנכס הנדל"ן אשר בבעלותה, וזאת בתמורה לסך של כ-185 מיליוני ש"ח בתוספת מע"מ. לאחר תאריך הדיווח, ביום 5 באפריל, 2016, הושלמה עיסקת המכירה. נחלת מנורה לא צפויה לרשום רווח מהותי מהעיסקה בשנת 2016, זאת מאחר והנכס מוצג בדוחות הכספיים בהתאם לשווי ההוגן.

ו. קרן ברירת מחדל

בחודש מרס 2016 פורסם חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל, אשר במסגרתו קובעת הממונה כי היא תבחר לפחות שתי קרנות פנסיה מקיפות שתשמשנה כקופות ברירת מחדל של כלל העובדים במשק שלא בחרו באופן אקטיבי בקופת גמל אחרת, ושמעסיקם לא ערך מכרז עצמאי מטעמו בעניין זה, וזאת בהליך תחרותי שיתקיים אחת לשלוש שנים (ושהחברות המנהלות שיזכו בהליך יהיו מחוייבות לו למשך עשר שנים ממועד הצטרפות עמית). במכרז תינתן העדפה מתקנה לחברות מנהלות שנתח השוק שלהן מסך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות אינו עולה על 5%. בנוסף קובעת הממונה את התנאים והקריטריונים שבהם יכולים מעסיק וארגון עובדים לקיים הליך תחרותי משל עצמם לצורך בחירת קרן פנסיה, קופת גמל לחסכון או קרן השתלמות שתהווה קופת ברירת המחדל של עובדיהם. בחודש אפריל 2016 ניתן על ידי בית המשפט העליון צו ביניים האוסר על פרסום זהות קרנות ברירת המחדל, שנבחרו במסגרת ההליך האמור שפרסם המפקח, ושיעור דמי הניהול שבכוונתן לגבות וזאת עד לדיון בעתירה שהגישה התאחדות החברות לביטוח חיים בנושא זה. יישום החוזר עשוי לשנות באופן מהותי את תנאי התחרות בשוק הפנסיה, תוך הגברת התחרות החריפה גם כך בשוק זה.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

א. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס, 2016				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
3,971,641	-	3,949,660	21,981	ב	נכסי חוב סחירים
6,024,692	6,024,692	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
206,997	-	193,364	13,633	ד	מניות
1,217,241	-	984,613	232,628	ה	אחרות
<u>11,420,571</u>	<u>6,024,692</u>	<u>5,127,637</u>	<u>268,242</u>		סה"כ
ליום 31 במרס, 2015				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
3,809,557	-	3,766,305	43,252	ב	נכסי חוב סחירים
5,953,173	5,953,173	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
237,517	-	221,646	15,871	ד	מניות
1,198,789	-	971,497	227,292	ה	אחרות
<u>11,199,036</u>	<u>5,953,173</u>	<u>4,959,448</u>	<u>286,415</u>		סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2015				פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
	מבוקר				
	אלפי ש"ח				
4,122,368	-	4,099,384	22,984	ב	נכסי חוב סחירים
6,041,774	6,041,774	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
208,796	-	194,126	14,670	ד	מניות
1,156,062	-	946,829	209,233	ה	אחרות
<u>11,529,000</u>	<u>6,041,774</u>	<u>5,240,339</u>	<u>246,887</u>		סה"כ

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 31 במרס, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,210,091	2,290,625	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,652,476	1,680,791	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
147	225	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>3,862,714</u>	<u>3,971,641</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>20,240</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2015		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,169,022	2,335,351	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,402,372	1,473,642	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
350	564	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>3,571,744</u>	<u>3,809,557</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>28,383</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2015		
עלות	הערך בספרים	
מופחתת	מבוקר	
אלפי ש"ח		
2,528,052	2,596,516	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,519,206	1,525,633	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
147	219	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,047,405</u>	<u>4,122,368</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>25,650</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 במרס, 2016

שוי הוגן	ערך בספרים
	בלתי מבוקר
	אלפי ש"ח

3,273,929   2,541,151

3,848,236   3,483,541

7,122,165   6,024,692

91,273

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 במרס, 2015

שוי הוגן	ערך בספרים
	בלתי מבוקר
	אלפי ש"ח

3,362,560   2,539,814

3,899,995   3,413,359

7,262,555   5,953,173

93,298

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2015

שוי הוגן	ערך בספרים
	מבוקר
	אלפי ש"ח

3,238,925   2,528,172

3,841,320   3,513,602

7,080,245   6,041,774

92,087

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 במרס, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
194,295	185,830	מניות סחירות
12,702	17,614	מניות שאינן סחירות
206,997	203,444	סך הכל מניות
40,491		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2015		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
230,189	193,380	מניות סחירות
7,328	7,584	מניות שאינן סחירות
237,517	200,964	סך הכל מניות
30,759		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2015		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
207,057	187,714	מניות סחירות
1,739	6,502	מניות שאינן סחירות
208,796	194,216	סך הכל מניות
39,326		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
811,576	770,962	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
405,665	362,538	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,217,241	1,133,500	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
38,502		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2015		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
841,912	764,503	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
356,877	309,542	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,198,789	1,074,045	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
31,224		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2015		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
772,781	733,327	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
383,281	373,380	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,156,062	1,106,707	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
34,711		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות המסווגות לאחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המיוחדים לחברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה

ליום 31 במרס, 2016

בלתי מבוקרים

תקנה 38'ד

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים המיוחסים לחברה ליום 31 במרס, 2016

בלתי מבוקרים

תקנה 'ד38

תוכן העניינים

דף

2	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 'ד38 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970
3	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4	נתונים כספיים מתוך דוחות רווח או הפסד המאוחדים
5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל
6-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
8	מידע נוסף

לכבוד בעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970 של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 במרס, 2016 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים זו של חברה המוצגת על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בה הסתכמה לסך של 66,040 אלפי ש"ח ליום 31 במרס, 2016 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברה הנ"ל הסתכם לסך של 1,189 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים של אותה חברה נסקר על ידי רואי חשבון אחרים, שדוח הסקירה שלהם הומצא לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותה חברה, מבוססת על דוח הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם האנשים האחראיים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970.

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 במרס		
	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
נכסים שוטפים			
27,491	19,197	14,731	מזומנים ושווי מזומנים
236,304	257,455	186,086	השקעות פיננסיות
784	1,428	1,119	חייבים ויתרות חובה
16,563	14,683	22,512	יתרות שוטפות עם חברות מוחזקות
281,142	292,763	224,448	סה"כ נכסים שוטפים
נכסים לא שוטפים			
19,415	16,693	11,975	הלוואות וחייבים
2,802,039	2,844,088	2,834,045	השקעות בחברות מוחזקות
693,411	703,453	689,044	הלוואות לחברות מוחזקות
9,192	8,994	9,271	נכסים בשל הטבות לעובדים
2,172	1,176	2,018	רכוש קבוע
92,600	72,881	93,150	נדל"ן להשקעה
3,618,829	3,647,285	3,639,503	סה"כ נכסים לא שוטפים
3,899,971	3,940,048	3,863,951	
התחייבויות שוטפות			
85,415	84,812	84,640	חלויות שוטפות של אגרות חוב
2,076	771	217	מסים שוטפים לשלם
1,826	111	74	חוזים עתידיים
21,108	28,379	26,214	זכאים ויתרות זכות
110,425	114,073	111,145	סה"כ התחייבויות שוטפות
התחייבויות לא שוטפות			
525,346	606,753	520,500	אגרות חוב
12,669	12,577	14,591	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
56,867	37,232	54,708	עודף הפסדים על השקעות בחברות מוחזקות
14,509	11,782	12,906	מסים נדחים
609,391	668,344	602,705	סה"כ התחייבויות לא שוטפות
הון המיוחס לבעלי מניות החברה			
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
172,911	312,280	267,137	קרנות הון
2,574,830	2,412,937	2,450,550	יתרת עודפים
3,180,155	3,157,631	3,150,101	סה"כ הון
3,899,971	3,940,048	3,863,951	

30 במאי, 2016

תאריך אישור הדוחות הכספיים

שי קומפל
מנהל כספים

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר	ביום 31 במרס	
2015	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		

194,731	26,846	(123,330)
26,597	20,032	1,337
4,219	(11,707)	85
20,601	-	-
1,118	280	282
12,327	2,819	3,673
259,593	38,270	(117,953)

22,260	(4,098)	774
14,679	3,068	4,169
36,939	(1,030)	4,943
222,654	39,300	(122,896)
8,117	3,927	(478)
214,537	35,373	(122,418)

הכנסות

רווח (הפסד) מחברות מוחזקות
הכנסות מהשקעות ומימון
הכנסות מימון בגין הלוואות לחברות מוחזקות (שחיקת הלוואות לחברות מוחזקות)
עליית ערך נדל"ן להשקעה
הכנסות מהשכרת נכסים
דמי ניהול מחברות מוחזקות
סך-הכל הכנסות

הוצאות

הוצאות מימון (שחיקת התחייבויות פיננסיות)
הוצאות הנהלה וכלליות
סך-הכל הוצאות
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
מסים על ההכנסה (הטבת מס)
רווח נקי (הפסד)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
214,537	35,373	(122,418)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לחברה
			<u>רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל</u>
			<u>הועבר או יועבר לרווח והפסד</u>
(77,427)	63,041	(516)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו
			<u>רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד</u>
(469)	(423)	(270)	הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(124)	(112)	(68)	הטבת מס
(345)	(311)	(202)	
5,734	(6,431)	93,082	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו
5,389	(6,742)	92,880	סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד
(72,038)	56,299	92,364	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
142,499	91,672	(30,054)	סה"כ רווח (הפסד) כולל המיוחס לחברה

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה	ביום 31 במרס	
ביום	2015	2016
31 בדצמבר	בלתי מבוקר	
2015	אלפי ש"ח	

214,537	35,373	(122,418)
---------	--------	-----------

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח נקי (הפסד)

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

(4,532)	(24,307)	(536)
331	59	102
(17)	25	-
(20,601)	-	-
5	-	12
(194,731)	(26,846)	123,330
8,117	3,927	(478)
(211,428)	(47,142)	122,430

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

רווחים מהשקעות ומימון, נטו

פחת

עלות תשלום מבוסס מניות

עליית ערך נדל"ן להשקעה

הפסד ממימוש רכוש קבוע

הפסד (רווח) מחברות מוחזקות

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

(198)	(46)	1,572
652	8	(335)
(46)	(1,848)	(1,290)
408	(1,886)	(53)

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:

שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים

ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה

ירידה בזכאים ויתרות זכות

(30,433)	-	-
7,615	2,344	2,524
(2,714)	(2,282)	(2,872)
455	455	-
70,162	43	30
45,085	560	(318)

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:

ריבית ששולמה

ריבית שהתקבלה

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

דיבידנד שהתקבל

48,602	(13,095)	(359)
--------	----------	-------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

המיוחסים לחברה כחברה אם

3,998	10,894	(2,552)
-------	--------	---------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת בגין עסקאות

עם חברות מוחזקות

52,600	(2,201)	(2,911)
--------	---------	---------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

לשנה			
שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
ביום	ביום 31 במרס		
31 בדצמבר	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(15)	-	(550)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
897	-	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(1,417)	(27)	-	רכישת רכוש קבוע
117	-	40	תמורה ממימוש רכוש קבוע
29,820	6,369	47,915	תמורה ממימוש ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו
(728)	1,753	6,764	החזר (מתן) הלוואות לזמן ארוך
28,674	8,095	54,169	מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה המיוחסים לחברה כחברה אם
16,370	(1,946)	(64,002)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה (ששימשו לפעילות) בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
45,044	6,149	(9,833)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
(85,759)	-	-	פרעון אגרות חוב
(85,759)	-	-	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
(213)	(570)	(16)	<u>הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים</u>
11,672	3,378	(12,760)	<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
15,819	15,819	27,491	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
27,491	19,197	14,731	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

מידע כספי נפרד זה ערוך במתכונת מתומצתת בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התש"ל-1970 ואינו כולל את כל המידע הנדרש לפי תקנה 9ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970. יש לעיין במידע כספי נפרד זה בהקשר למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם.

המדיניות החשבונאית שיושמה בעריכת מידע כספי נפרד זה עקבית לזו שיושמה בעריכת המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2015.

2. אירוע בתקופת הדוח

בחודש ינואר 2016, נחתם הסכם בין החברה לבין אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") וחברת אם שלה חברת השקעות לפיתוח התעשייה לישראל בע"מ (להלן: "המוכרת") בדבר רכישה והקצאה של 30% ממניות אמפא קפיטל מהמוכרת וזאת בתמורה לסכום של כ- 63.5 מיליוני ש"ח, וכן אופציות Call לרכישה והקצאה של 10% נוספים של מניות אמפא קפיטל בתנאים כמפורט בהסכם (להלן: "ההסכם"). אופציות הרכש יעמדו בתוקפן למשך תקופה של 180 ימים שתחילתה לאחר חלוף 3 שנים ממועד ההשלמה, בכפוף לזכותה של החברה להקדים את מימוש אופציות הרכש במקרים מסוימים כקבוע בהסכם. בחודש פברואר 2016, ועם קבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים כנדרש, הושלמה העסקה האמורה. נכון לתאריך הדוח בוצעה הערכת שווי על ידי מעריך שווי בלתי תלוי למועד הרכישה. בהתאם להערכה זו, יוחס שווי של כ- 2 מיליון ש"ח לאופציות ה- CALL והיתרה יוחסה לעלות ההשקעה במניות אמפא קפיטל. במסגרת הערכת השווי, יוחס סך של כ- 6.4 מיליוני ש"ח לתיקי לקוחות (אשר יופחתו על פני 6-8 שנים), שווי של 3.2 מיליון ש"ח לשווי ההוגן של ההלוואות שניתנו מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים) ולשווי של 0.8 מיליוני ש"ח לשווי ההוגן של התחייבויות פיננסיות מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים). יתרת ההשקעה מהווה מוניטין אשר אינו מופחת. המוניטין יבחן מדי שנה לפחות לעניין ברות השבה.

3. מסים על ההכנסה

בחודש ינואר 2016 אושר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216) (הפחתת שיעור מס חברות), התשע"ו - 2016, אשר קבע בין היתר הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר, 2016.

להלן שיעורי המס החלים על החברה:

שנה	% מס חברות
2015	26.5
2016 ואילך	25.0

השפעת השינוי בשיעור המס בתקופת הדוח הינה גידול ברווח הכולל בסך של כ- 5,239 אלפי ש"ח. מתוך הסכום האמור, סך של כ- 808 אלפי ש"ח נזקף לסעיף מסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד, סך של כ- 2,691 אלפי ש"ח נזקף לסעיף רווח מחברות מוחזקות וסך של כ- 1,740 אלפי ש"ח נזקף לרווח כולל אחר.

4. אירוע לאחר תאריך הדיווח

לאחר תאריך הדיווח, ביום 29 במאי, 2016, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של 40 מיליון ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 1 ביוני, 2016.

פרק ה': **נספחים**

ריכוז תוצאות
"הערך הגלום" (Embedded Value)
של

עסקי ביטוח החיים והבריאות של מנורה
מבטחים ביטוח בע"מ ועסקי ניהול קרנות
הפנסיה של מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

ליום 31.12.2015

על מנת לשקף בצורה נאותה יותר את הערך הגלום בקבוצה, מאחר והחברה מחזיקה ישירות במנורה מבטחים ביטוח בע"מ ובמנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, מצורף בזאת תוצאות הערך הגלום המאוחד של שתי הפעילויות האמורות לדוח אחד (להלן: "הערך הגלום המאוחד").

יצוין, כי לעניין דוח זה, ההון העצמי המאוחד הינו ההון העצמי של החברה בהתאמות הנדרשות על פי כללי הערך הגלום.

פירוט לעניין התנועה בערך הגלום של כל פעילות בנפרד

לעניין דרכי החישוב, ההנחות, ההערות, ההבהרות והסייגים שעל בסיסם נערך התחשיב, ראה פירוטים בדוחות הערך הגלום של מנורה מבטחים ביטוח ומנורה מבטחים פנסיה וגמל המצורפים כנספחים.

הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בסעיף 32 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום המאוחד, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

הערך הגלום המאוחד איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של החברות המאוחדות שלה, מנורה מבטחים ביטוח ומנורה מבטחים פנסיה וגמל.

יודגש, כי כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכן אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה, ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין).

תוצאות הערך הגלום נכון ל-31/12/2015:

מיליוני ש"ח	EV בגין עסקי ובריאות	EV בגין עסקי ניהול קרנות הפנסיה	התאמות להון החברה	EV בגין עסקי ביטוח חיים ובריאות
הון עצמי מותאם (ראה סעיף להלן)	1,048	211	888	2,147
ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס	3,237	6,494	-	9,731
בניכוי עלות הון נדרש	(58)	(51)	-	(109)
ערך גלום	4,227	6,654	888	11,769

ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015:

מיליוני ש"ח	VNB בגין עסקי ובריאות	VNB בגין עסקי ניהול קרנות הפנסיה	סה"כ VNB עבור עסקי ביטוח חיים ובריאות וניהול קרנות פנסיה
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	295	318	613
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(6)	(4)	(10)
סה"כ ערך עסקים חדשים	289	314	603

התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים:

הון עצמי מותאם של החברה	התאמות להון החברה	במנורה מבטחים פנסיה וגמל	במנורה מבטחים ביטוח	מיליוני ש"ח
3,180	1,359	346	1,475	הון עצמי
167	-	-	167	שיערוך נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
(1,100)	-	(205)	(895)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)
371	-	70	301	בתוספת מס בגין DAC
(471)	(471)	-	-	ערך הפרש מקורי של מנורה מבטחים פנסיה הכלול בדוחות החברה (תיקי לקוחות ומוניטין)
2,147	888	211	1,048	הון עצמי מותאם בגין העסקים הכלולים

_____
 שי קומפל
 מנהל כספים

_____
 ארי קלמן
 מנכ"ל

תל אביב, 30 במאי, 2016

דיווח
בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)
של
מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

ליום 31.12.2015

תוכן

3	1.	כללי	3
3	1.1	רקע והיקף הגילוי	3
4	1.2	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	4
4	1.3	פרקים עיקריים במסמך	4
4	1.4	הגדרות	4
5	1.5	הערות, הבהרות וסייגים	5
5	1.5.1	הערות, הבהרות וסייגים	5
6	1.5.2	השפעות אחרות	6
7	1.5.3	הטיפול בסיכונים	7
8	1.5.4	שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	8
	1.5.5	הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנורה מבטחים החזקות בע"מ.	9
10	2.	מתודולוגית חישוב הערך הגלום	10
10	2.1	כללי	10
10	2.2	טיפול בסיכונים	10
11	2.3	הנחות כלכליות	11
11	2.3.1	תשואה, ריבית הוון ואינפלציה	11
11	2.3.2	מיסוי	11
11	2.4	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	11
12	2.4.1	הנחות דמוגרפיות	12
12	2.4.2	הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות	12
12	2.5	שיטת החישוב	12
12	2.5.1	הון עצמי מותאם (ANW)	12
12	2.5.2	ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	12
12	2.5.3	עלות הון נדרש (CoC)	12
12	2.5.4	ערך עסקים חדשים (VNB)	12
13	2.6	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	13
13	2.7	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	13
15	2.8	מבחני רגישות	15
16	2.9	סקירת דוח הערך הגלום	16
17	3.	תוצאות (במיליוני ₪)	17
17	3.1	הערך הגלום נכון ל- 31/12/2015	17
17	3.2	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015	17
17	3.3	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	17
18	3.4	ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	18
19	3.5	פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי של החברה לשנת 2015	19
20	3.6	ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים בהתאם לדרישת החוזר	20

1. כללי

1.1 רקע והיקף הגילוי

על-פי חוזר המפקח על הביטוח, מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 1-11-2007) ("החוזר"), על חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. בהתאם לחוזר, מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ("החברה"), מפרסמת בזה, את הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, לרבות התנועה בערך הגלום לשנת 2015.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע המפקח על הביטוח, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל (להלן: "הוועדה" ו-"דוח הוועדה"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, הכול כמפורט בסעיף כאמור.

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות בטיטת "פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פורסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון (www.mof.gov.il).

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני בדבר הערך הגלום ליום 31.12.2015 וערך העסקים החדשים, המתנייחים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן מבחני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לשנת 2015.

1.2 הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ - "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3 פרקים עיקריים במסמך

רקע כללי והסבר של שיטת החישוב.
התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב.
תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים.
תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום.
ניתוח התנועה של הערך הגלום

1.4 הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים, המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

	ערך נוכחי של דוחים עתידיים
היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).	או "PVFP"
ההון העצמי של החברה, לאחר מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).	או "ANW"
עלות ההון הנדרש הינה ההשפעה, מבחינת בעלי המניות, על הערך הגלום בעקבות דרישת החזקת הון מינימלי (ראה סעיף 2.5.3 להלן).	"עלות ההון הנדרש"

<p>הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.</p>	<p>"שווי תיק בתוקף" או "VIF"</p>
<p>הערך הגלום מורכב מצירוף שני הרכיבים הבאים: "שווי תיק בתוקף" (VIF); ו- "הון עצמי מותאם" (ANW). יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו ההון העצמי המתייחס למכלול הפעילויות של החברה ולא בגין העסקים הכלולים ב-VIF בלבד. כמו כן יובהר כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי). תחומי פעילות אחרים של חברות בשליטתה של החברה כגון פעילות סוכנויות ביטוח. היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).</p>	<p>"הערך הגלום Embedded Value" או "EV"</p>
<p>ערך נוכחי של רווחי העסקים אשר נמכרו במהלך השנה מלפני תאריך הדיווח.</p>	<p>"ערך עסקים חדשים" או "Value of New Business" או "VNB"</p>
<p>העסקים הכלולים בחישוב שווי התיק בתוקף: פוליסות אישיות ארוכות טווח בתיק ביטוח חיים ובריאות בתוקף נכון ליום 31 בדצמבר 2015, כולל הנחת הגדלות עתידיות בפרמיה והפקדות חד-פעמיות הנובעות מגידול בשכר, בגין פוליסות אלו. פוליסות קבוצתיות בתיק ביטוח חיים ובריאות בתוקף נכון ליום 31 בדצמבר 2015. על פי הכללים והעקרונות שבדוח הוועדה הוערכו רווחיהן של פוליסות אלו רק עד למועד החידוש הבא של הפוליסות.</p>	<p>"עסקים כלולים"</p>

1.5 הערות, הבהרות וסייגים

1.5.1 הערות, הבהרות וסייגים

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה ולכללים ולעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions),

דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלות חברות הביטוח, וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום. סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון ותשואות).
2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה).
3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים.
4. מיסוי.
5. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסוטות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחשו אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי, כי התוצאות בפועל מדי שנה תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2 השפעות אחרות

א. ענף הבריאות

לאור שינויים שנערכו לאחרונה במדיניות הממשלה ובמדיניות הממונה בתחום שירותי הבריאות בישראל בכלל ובתחום ביטוחי הבריאות הפרטיים בפרט, פורסמו לאחרונה מספר הוראות רגולציה וחקיקה שעיקרן הגברת התחרות והשקיפות אשר עשויות להשפיע על פעילות החברה בתחום זה.

בחדש אפריל 2015, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו "עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט", בחוזר נקבעו הוראות בדבר תנאי הביטוח בפוליסת בריאות פרט, תקופת הביטוח ואופן חידוש הביטוח. בין היתר, נקבע כי תקופת הביטוח של פוליסות אלו תחודש אחת לשנתיים לכלל המבוטחים ללא בחינה מחודשת של המצב הרפואי וללא תקופת אכשרה נוספת. עוד נקבע כי על המבטח לפנות לכלל המבוטחים הקיימים אצלו ערב מועד התחילה, הנזכר להלן, ולהציע להם לעבור לפוליסה העדכנית שתואמת את הוראות החוזר. חוזר זה חל על ביטוחי בריאות בענף מחלות ואשפוז, למעט ביטוח אובדן כושר עבודה, ביטוח סיעודי, ביטוח שיניים, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח רפואי לעובדים זרים. מועד התחילה של החוזר נקבע ליום 1 בפברואר 2016.

להערכת החברה, החוזר המתואר לעיל, אשר מטרתו להפחית את עלות הכיסוי הביטוחי ולהגביר את השקיפות בכיסויים הביטוחיים והתחרות בין חברות הביטוח, עשויים להשפיע על רווחיות החברה. בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת על הערך הגלום של

הרפורמה הנ"ל. קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6.

ב. הפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים

בתחילת שנת 2013, ובהתאם להוראות חוזר שפרסם הממונה בחודש נובמבר 2012, הפסיקו חברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים ("מקדמי קצבה מובטחים") (למעט, בתנאים מסוימים, ביחס למי שמלאו לו לפחות 60 שנים במועד המכירה), והחלו לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון ללא מקדמי קצבה מובטחים.

בחודש דצמבר 2015, פרסמה המפקחת - חוזר שעניינו "שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים". בהתאם לחוזר, ניתן יהיה לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון תלוי תשואה עם מקדם קצבה מובטח, למבוטחים עם פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדם קצבה מובטח בחברת ביטוח אחרת, המבקשים לבצע נידוד לחברה. בחוזר נקבעו, בין היתר, הוראות בכל הנוגע למקדמי הקצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, לרבות בכל הנוגע לתמחורם, אופן שיווקם ואופן עדכוןם. כמו כן, נקבע בחוזר כי דירקטוריון המבטח יקבע מדיניות לעניין שיווק פוליסות אלו ולעניין הפחתת דמי הניהול אגב שימור של פוליסות קיימות במבטח הכוללות מקדם קצבה מובטח, וזאת בשים לב לסיכונים הגלומים בפוליסות אלו. החוזר חל החל ממועד פרסומו. להערכת החברה ההוראות יאפשרו למבוטחים לנייד את החיסכון שלהם תוך שמירה על המקדם המובטח ובכך יגדל כוח המיקוח של החוסכים אל מול חברות הביטוח שיתחרו ביניהן על הפחתה בדמי ניהול אגב שימור.

בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת, על הערך הגלום, של הרפורמה הנ"ל, יחד עם שינויים נוספים אפשריים אשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני. על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6, בפרט באמצעות הרגישות לשיעור הביטולים.

1.5.3 הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטת בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישה החברה את הערך הגלום:

- הנחות בחישוב הערך הגלום - לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה מאוד ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברויות התרחשותם ואת השפעתם על החברה, כגון סיכונים תפעוליים.
- כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות אשר לא כללו אירועים קיצוניים. אי

לכן, ישנה אפשרות תיאורטית לתרחישים קיצוניים שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות ריאליות אשר יתאימו לניסיון בפועל בטווח הארוך.

- ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין גורמי הסיכון השונים, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי. בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו ע"י החברה.
- על פי ההנחות והכללים של הוועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
- הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיצוי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון, ועל ההנחה כי ניתן לפזר את חוסר הוודאות כאמור. בפועל, יתכן ולא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים. בהעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה, ובהיעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הקטנו את הערך הגלום בגין סיכונים אלה.
- יצוין כי הוועדה התקשרה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראוייה ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB) כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שווים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים, וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. התקיימו דיונים בישראל עם היועצים ואולם נכון למועד פרסום דוח זה טרם התקבלו מסקנות סופיות, ולפיכך הוועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בעניין זה. לאור זאת לא בוצעה ההתאמה האמורה בדיווח זה.
- על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6, בפרט באמצעות הרגישות לשיעור ההיוון. יש להדגיש כי, כאמור לעיל, אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי, את השפעת הסוגיות הנ"ל על הערך הגלום, ועל-כן, הרגישויות שהוצגו אינן מהוות הערכה שכזו, אלא הן מספקות כלי למשתמשי הדוח לצורך הערכת השפעת הסוגיות לפי שיקול דעתם.

1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, לא הותאם שווים החשבונאי של כל נכסי החברה לשווי ההוגן, אלא רק הנכסים החופפים לעסקים הכלולים בערך הגלום. יצוין כי אג"ח מיועדות בביטוח חיים הוערכו, מסיבות טכניות, בהתאם לעלותם המותאמת בספרים, תוך התחשבות בריבית שזכאיות איגרות החוב הללו, באופן שהביא לכך ששוויים ההוגן נכלל בערך הגלום.

1.5.5 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

יודגש, כי כאמור לעיל שווי התיק בתוקף איננו כולל עסקי ביטוח כללי (אלמנטרי), וכן אינו כולל תחומי פעילות אחרים של החברות בשליטתה של החברה, ואת היכולת ליצור עסקים בעתיד (מוניטין).

כן יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס למנורה מבטחים החזקות בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים.

כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מיצג, את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה, ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

2. מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1 כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, הכל כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית. הערך הגלום לוקח בחשבון השפעות של שינויים רגולטוריים אשר פורסמו עד סוף שנת הדיווח.

2.2 טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (סיכוני שוק) - סיכוני השוק נלקחו בחשבון לפי עלותם הגלומה במחירי שוק, על ידי שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach. בטכניקה זו מקטינים את התשואות הצפויות לרמה של שיעורי ריבית חסרת סיכון. יצוין כי התזרים הצפוי מאג"ח מיועדות חושב על בסיס תשואת אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגינן הוון אף הוא לפי שיעור ריבית חסרת סיכון. לאחר התאמה זו, מהוונים את תזרימי המזומנים החזויים לפי ריבית חסרת סיכון, ללא צורך להוסיף פרמיית סיכון לשיעור ההיוון.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הועדה יחד עם היועצים החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהן לא נזילות ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות") כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם. נכון למועד פרסום דוח זה הועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולכן לא ניתן ביטוי ל"פרמיית אי הנזילות" במסגרת דו"ח זה.

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית אשר על פיה, משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון. לכן, בהינתן הנחה זו, חושב הערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון. הוועדה בוחנת דרכים לכמת את הסיכונים שאינם ברי פיזור אולם טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות בנושא.

2.3 הנחות כלכליות

2.3.1 תשואה, ריבית הוון ואינפלציה

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו על-פי עקום התשואות של ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. שיעורי הריבית חסרת הסיכון (spot) נכון לסוף 2015 הינן:

לסוף שנה שיעור ריבית לסוף שנה שיעור ריבית לסוף שנה שיעור ריבית					
1.41%	2036	0.77%	2026	0.45%	2016
1.44%	2037	0.86%	2027	0.41%	2017
1.48%	2038	0.95%	2028	0.22%	2018
1.51%	2039	1.02%	2029	0.10%	2019
1.54%	2040	1.09%	2030	0.14%	2020
1.56%	2041	1.16%	2031	0.23%	2021
1.59%	2042	1.22%	2032	0.32%	2022
1.61%	2043	1.27%	2033	0.43%	2023
1.63%	2044	1.32%	2034	0.54%	2024
1.65%	2045	1.37%	2035	0.66%	2025

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה הצפויה מהאינפלציה העתידית.

2.3.2 מיסוי

מס סטטוטורי החל על מוסד כספי:

<u>שיעור המס על מוסדות</u>	
<u>פיננסיים</u>	<u>שנה</u>
37.58%	2015
37.18%	2016 ואילך

לא נכללה בחישוב הערך הגלום הפחתת שיעור המס על חברות שנחקקה לאחר מועד הדיווח.

2.4 הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1 הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו.

2.4.2 הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחיר פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת הוצאות לתחומים השונים (ביטוח חיים וביטוח בריאות) והעמסת הוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו'). החברה הניחה שההוצאות יעלו בעתיד בשיעור מדד המחירים לצרכן.

2.5 שיטת החישוב

2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)

סכום ההון העצמי נלקח מתוך הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015. סכום זה הוקטן בסכום הוצאות הרכישה הנדחות לפי היתרה במאזן, בניכוי העתודה למס נדחה שבגינה ובניכוי הטבת המס הצפויה בגין חלק הוצאות הרכישה הנדחות המוכרות למס הכנסה. כמו כן, נוסף שיערוך לשווי הוגן של הנכסים המוחזקים במסגרת העסקים הכלולים בחישוב הערך הגלום.

2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות ונתונים אחרים המצויים בידי החברה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיוונים.

2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים.

2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)

ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת המכירה עד תום תקופת הפוליסה. הערך נוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני הפוליסות ונתונים אחרים כדי לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום.

חישוב ה VNB נערך בגין האוכלוסיות הבאות:

- כל הפוליסות שהופקו בשנת 2015.
- כיסויים חדשים שהופקו במהלך 2015 כתוספת לפוליסות שהופקו לפני 2015.

- פוליסות קבוצתיות שחודשו במהלך 2015.

יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים, מסוף שנת 2015 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6 טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת המבוטחים.

2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך גלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם והשווי תיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלו. כל הסכומים מוצגים לאחר מס. השינוי מפורט לגורמי השפעה השונים שלו, כדלקמן:

1. **התאמות לערך גלום ליום 31.12.2014** - בסעיף זה נכללו תיקונים ביחס לנתוני הפתיחה, כולל שינויים במתודולוגית החישוב. בשנת הדו"ח בוצעו תיקונים טכניים למודל אשר הגדילו את הערך הגלום בסך של 61 מיליוני ש"ח. השינוי העיקרי היה בתיקון המודל בענף תאונות אישיות של 39 מיליוני ₪.

2. **שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות** - מדי שנה החברה מעדכנת את ההנחות לפיהן מעריכים את הערך הגלום. העדכונים בוצעו בהתאם לנתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בציפיות הנהלת החברה. השינויים הסתכמו בקיטון של הערך הגלום בסך 118 מיליוני ₪: קיטון של 68 מיליוני ₪ ב-ANW ושל 50 מיליוני ₪ ב-PVFP. השינוי ב-ANW נובע משינויים בהפרשות ברזרבות שונות ואילו השינוי העיקרי ב-PVFP נובע משינוי בהנחות מסחריות צפויות בפוליסות מסוג ריסק של 63 מיליוני ₪.

3. **רווח צפוי על ערך גלום** – הערך הגלום צפוי להניב רווחים אף אם החברה לא תמכור עסקים חדשים ולא תפעל בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV. רווחים אלה נובעים מ-3 מקורות:

א. **תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת** – הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.

ב. **תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם** – ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפוי בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.

ג. **רווח כולל הצפוי לעבור משווי התיק בתוקף להון העצמי המתואם במהלך שנת 2015** - במהלך שנת 2015 ירד הרווח החזוי לשנת 2015 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך

שבסך הכל מקור זה לא משפיע על סך ערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב שווי התיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.

4. **השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגראפיות במהלך 2015** – מטבע הדברים, הניסיון בפועל לגבי שיעורי התביעות, הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו לצורך חישוב הערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים לאחר השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד על השווי תיק בתוקף ועל ההון המותאם בהתאמה. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים שכל אחד מהם לא מהותי להערכת החברה, הכוללים, בין היתר, שינויים לפוליסות ביטוח קיימות, תנאי ביטוח משנה או הסכמי עמלות עם סוכנים.

5. **רווח מעסקים חדשים** – הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב מכירת פוליסות ביטוח חדשות במהלך השנה. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצגת תחת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (ומוצג תחת השווי תיק בתוקף).

6. **הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV** – כאן מוצגת ההשפעה, על הרווחים בפועל בשנה, של ההוצאות החרוגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2015 לא היו הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 6 "רווח תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח אלמנטרי) ולפני ההשפעה של אינפלציה וגורמים כלכליים לא צפויים, כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.

7. **רווח מפריטים מיוחדים** - לא היה רווח מפריטים מיוחדים בשנת 2015.

8. **השפעת אינפלציה במהלך 2015** – סעיף זה כולל את השפעת תשואה רעיונית על הון החברה המתואם ועל כל תזרימי ה-VIF, בשיעור האינפלציה בשנת 2015 (-0.9%). בסעיפים הבאים מוצגת ההשפעה של התשואות הריאליות מעל המדד.

9. רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות – סעיף זה כולל שלושה מרכיבים:

א. ההשפעה על שווי התיק כתוצאה משינויים בהנחות הכלכליות אשר מבוססות על הריביות בשוק בסוף השנה הקודמת לעומת ההנחות הכלכליות אשר מבוססות על ריביות השוק בסוף שנת 2015. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון ואת התשואות הצפויות. במהלך שנת 2015 שונה שיעור המע"מ (מ-18% ל-17%) ובהתאם לכך השתנה שיעור המס שחל על מוסדות כספיים.

ב. ההשפעה מהסטיות של הפרמטרים הכלכליים בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהיתה צפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:

- בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון וכנגד עתודות הביטוח בגין העסקים הכלולים.
- בשווי התיק – עקב ההשפעה על הרווחים העתידיים כתוצאה מההשפעה על יתרות החסכון מהפער בין התשואות שהושגו בפועל מעל אלה שנצפו לפני שנה.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 "רווח על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מפעילות שוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של עסקים שלא כלולים ב-EV (כגון ביטוח אלמנטרי).

10. רווח מעסקים לא-כלולים – סך הערך הגלום כולל את מלוא ההון העצמי של החברה, ועל כן חלק מהגידול/קיטון בערך הגלום מוסבר מהרווחים/ההפסדים של תחומי פעילות שאינם כלולים בשווי תיק. בסעיף זה (קיטון להון מותאם), כלולים הוצאות מימון שלא שויכו למגזרי הפעילות בסך 43 מיליוני ש"ח (לפני מס).

סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 10 הינו "רווח על בסיס ערך גלום", כולל רווח מעסקים לא כלולים", כאשר הרווח לעסקים לא כלולים נמדד על בסיס "רווח כולל" חשבונאי.

11. הזרמת הון / (תשלום דיבידנדים, פעולות הון) – נובע מחיוב להון בסך 57 מיליוני ש"ח בעקבות אימוץ חוזר עמדת ממונה 2015 - 1725 (נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי) בפעם הראשונה בסוף 2015.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.6 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים אלא אם צוין אחרת.
2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.

3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2015 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2015.
4. **תמותה של מבוטחים שאינם מקבלי קצבה** – מבחני הרגישות של שיעורי תמותה (כולל מוות מתאונה), לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי בגין אובדן כושר או סיעוד.
5. **תמותה של מקבלי קצבת זקנה** – מבחן רגישות של שיעורי תמותה למקבלי קצבאות זקנה בלבד, לא כולל תמותה של מקבלי קצבאות אחרים.
6. **תחלואה** – מבחן הרגישות כולל את כל התביעות שאינם מקרי מוות הכלולים בסעיף 4 קטן לעיל, כולל תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכו'. המבחן מתייחס לשכיחויות של מקרי תביעה ולא לתקופת תשלום התביעות בגין אי-כושר עבודה וסיעוד.
7. **ריבית** – תוצאת מבחן הרגישות כוללות את:
- א. השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי החברה על ערך נוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP).
- ב. השפעת שינוי שיעור הריבית על שווי נכסים נושאי ריבית שקלית או צמודה, המגבים את העסקים הכלולים.
8. **שיעור לקיחת קצבה** - השפעה אפשרית על פוליסות עם מקדם קצבה באם שיעור המבוטחים שבוחרים לקחת קצבה יעלה ב-10%.

2.9 סקירת דוח הערך הגלום

דוח הערך הגלום ליום 31.12.2015 וערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ומבחני הרגישות ביחס אליהם נסקר על ידי רו"ח קוסט פורר גבאי את קסירר (Ernst and Young). דוח הסוקר החיצוני מצורף בנספח א' לדוח זה.

3. תוצאות (במיליוני ₪)

טבלה 3.1 ערך גלום נכון ל 31/12/2015

מיליוני ₪	EV בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות
הון עצמי מותאם (ראה סעיף 3.3 להלן)	1,048
ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס	3,237
בניכוי עלות הון נדרש	(58)
ערך גלום	4,227

טבלה 3.2 ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015

מיליוני ₪	VNB בגין עסקים כלולים בביטוח חיים ובריאות
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	295
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(6)
סה"כ ערך עסקים חדשים	289

טבלה 3.3 התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים

במיליוני ₪	
1,475	הון עצמי (מאזן החברה)
167	שיערוך נכסים החופפים לעסקים הכלולים והמוצגים בדוחות הכספיים לפי עלות לשווי הוגן בניכוי מס
(895)	בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC למאזן)
301	בתוספת מס בגין DAC
0	בניכוי שווי תיקי ביטוח שנרכשו ומוניטין בגינם, הכלול בהון עצמי, נטו ממס.
1,048	הון עצמי מתואם בגין העסקים הכלולים

טבלה 3.4 - עסקי ביטוח

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
4,049	2,868	1,181		ערך גלום ליום 31.12.2014
61	61	-	2.7.1	התאמות לערך גלום ליום 31.12.2014
4,110	2,929	1,181		ערך גלום מותאם ליום 31.12.2014
				רווח תפעולי מהתיק בתוקף ליום 31.12.2014
-118	-50	-68	2.7.2	שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
103	94	9	2.7.3	גידול ריאלי צפוי בהון מותאם ובשווי התיק בתוקף
-	-195	195	2.7.3	רווח כולל צפוי לעבור משווי תיק להון עצמי ב- 2015
-109	-65	-44	2.7.4	השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
-124	-216	92		סה"כ
289	445	-156	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
-	-	-	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב- EV
165	229	-64		רווח תפעולי לפי ערך גלום
-	-	-	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
-33	-26	-7	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
73	47	26	2.7.9	רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
205	250	-45		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום
-	-	-		רווח מעסקי פנסיה
-31	-	-31	2.7.10	רווח מעסקים לא-כלולים
174	250	-76		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום – כולל כל עסקי החברה
-57	-	-57	2.7.11	הזרמת הון / (תשלום דיבידנדים)
117	-	-		סה"כ שינוי ב- EV
4,227	3,179	1,048	0	ערך גלום ליום 31.12.2015

**טבלה 3.5 פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין
הרווח הנקי של החברה לשנת 2015**

45	רווח נקי
-59	פריטים שהועברו דרך קרן הון
-14	רווח כולל (לאחר מס)
-65	שינוי ב- DAC לפני מס
17	מס בגין השינוי ב- DAC
-14	שינוי שיערוך נכסים בשווי הוגן בניכוי מס
-76	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
-57	תנועות הון
-133	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

טבלה 3.6 ניתוח רגישות בגין עסקים כלולים בהתאם לדרישת החוזר

ב- %	שינוי בערך עסקים חדשים במיליוני ₪	ב- %	שינוי בערך גלום במיליוני ₪	ראה סעיף	
	289		4,227		התוצאה בסיסית
9.3%	27	-0.1%	-3	2.8.7	הפחתה של 0.5% בריבית חסרת סיכון
-6.6%	-19	-4.4%	-186		עליה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
-19.7%	-57	-6.2%	-262		עליה של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים על כל הפוליסות (בתוקף)
-4.2%	-12	-1.2%	-51		עליה של 10% בשיעורי הביטולים בפוליסות הוצאות רפואיות בלבד
0.0%	0	-0.7%	-31		עליה של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פדיונות וסילוקים) של פוליסות המושפעות מחוזר הניוד בלבד
-5.9%	-17	-2.0%	-86	2.8.4	עליה של 10% בשיעור התמותה בגין מבוטחים לפני גיל הפרישה
-13.5%	-39	-6.4%	-272	2.8.6	עליה של 10% בשיעורי התחלואה
-0.3%	-1	-2.8%	-119	2.8.5	ירידה יחסית של 10% בשיעור התמותה למקבלי קצבאות זקנה
0.7%	2	-0.9%	-36	2.8.8	עליה של 10% בשיעור מקבלי קצבה

במידה ולניתוח הרגישות השפעה סימטרית לשני הכיוונים, מוצג לעיל השינוי בכיוון האחד בלבד.

אברהם לוונגליק
אקטואר ראשי

מוטי רוזן
מנכ"ל

תל אביב, 30 במאי, 2016

30 במאי, 2016

לכבוד הדירקטוריון של

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

א.ג.נ.

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31.12.2015

א. לבקשתכם סקרנו את המידע, אשר הוכן על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן החברה), בדבר הערך הגלום ליום 31.12.2015, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחני הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לפוליסות ביטוח חיים ובריאות ארוכות טווח (להלן – "דוח הערך הגלום").

ב. סקירתנו כללה, בין היתר:

1. דיונים וביורורים עם הגורמים הרלוונטיים בחברה, ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח הערך הגלום ובהתייחס למידע פיננסי וסטטיסטי אחר.

2. התאמה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי של החברה.

3. השוואה של ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, עם ניסיון העבר בחברה ומידע חיצוני רלוונטי.

4. בחינת ההתאמה של המתודולוגיה, ההנחות ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, לחוזר המפקח על הביטוח מספר 11-1-2007 על נספחיו (להלן חוזר המפקח). חוזר המפקח אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח (להלן "הוועדה"), אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומח"ל.

ג. בהתבסס על סקירתנו, ובהסתמך על נתונים ומידע שסופקו על ידי החברה הרינו לציין כדלקמן:

1. המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום עומדות, מכל הבחינות המהותיות בחוזר המפקח, בכפוף לאמור בסעיף ד(3) להלן.

2. אופן הגילוי בדוח הערך הגלום עומד מכל הבחינות המהותיות בחוזר המפקח ובהוראות המפורטות ב- "פורמט גילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתאום עם המפקח על הביטוח. "פורמט גילוי" זה טרם פורסם על ידי המפקח על הביטוח כתוספת לחוזר המפקח.

3. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיף ד(2) להלן.

4. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך שהערך הגלום בסך 4,227 מליון ש"ח, הערך של עסקים חדשים בסך 289 מליון ש"ח, מבחני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לא הוערכו כראוי על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום ושהוצגו בפנינו במהלך הסקירה.

ד. אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים הבאים:

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלת החברה. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.
2. קיימת אי ודאות לגבי השלכות של הרפורמות בענפי החיסכון ארוך טווח. חישוב ערך הגלום אינו מתחשב בהשפעות האפשריות של רפורמות אלו, כמפורט בסעיף 1.5.2 לדוח הערך הגלום.
3. הערות, הבהרות וסייגים לגבי הטיפול בסיכונים המתוארים בסעיף 1.5.3 לדוח הערך הגלום.

בכבוד רב,

קוסט, פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

דיווח
בדבר "הערך הגלום" (Embedded Value)
של
מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ

ליום 31.12.2015

תוכן

2		תוכן
3	כללי	1
3	רקע והיקף הגילוי	1.1
4	הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד	1.2
4	פרקים עיקריים במסמך	1.3
4	הגדרות	1.4
5	הערות, הבהרות וסייגים	1.5
5	1.5.1 כללי	1.5.1
5	1.5.2 השפעות רפורמות וחקיקה אחרות	1.5.2
7	1.5.3 הטיפול בסיכונים	1.5.3
7	1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן	1.5.4
8	1.5.5 הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה	1.5.5
8	1.5.6 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנרה מבטחים החזקות בע"מ.	1.5.6
8		8
8	מתודולוגית חישוב הערך הגלום	2
8	כללי	2.1
8	טיפול בסיכונים	2.2
9	הנחות כלכליות	2.3
9	2.3.1 תשואה, ריבית הון ואינפלציה	2.3.1
9	2.3.2 מיסוי	2.3.2
9	הנחות דמוגרפיות ותפעוליות	2.4
9	2.4.1 הנחות דמוגרפיות	2.4.1
10	2.4.2 הוצאות הנחלה וכלליות עתידיות	2.4.2
10	שיטת החישוב	2.5
10	2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)	2.5.1
10	2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)	2.5.2
10	2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)	2.5.3
10	2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)	2.5.4
10	טיפול באופציות והבטחות פיננסיות	2.6
10	2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	2.7
12	מבחני רגישות	2.8
13	סקירת דוח הערך הגלום	2.9
13	תוצאות (במליוני ש"ח)	3
13	הערך הגלום נכון ל-31/12/2015	3.1
13	ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015	3.2
13	התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים	3.3
14	3.4 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV	3.4
15	3.5 פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי לחברה (במיליוני ש"ח)	3.5
15	3.6 ניתוחי הרגישות בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה	3.6

1.1 רקע והיקף הגילוי

על-פי חוזר המפקח על הביטוח, מיום 12 באוגוסט 2007 (חוזר ביטוח 1-11-2007) ("החוזר"), על חברות הביטוח לפרסם מידי שנה, יחד עם הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של השנה, מידע בדבר הערך הגלום ("Embedded Value" או "EV") בפוליסות ביטוח לטווח ארוך (ביטוח חיים וביטוח בריאות) לסוף השנה הקודמת. החובה לפרסם מידע בדבר הערך הגלום אינה חלה על פעילות ניהול קרנות פנסיה אולם הנהלת חברת מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ החליטה לפרסם את נתוני הערך הגלום של עסקי הפנסיה שבניהולה.

דיווח זה נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע המפקח על הביטוח, אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחול (להלן: "הוועדה" ו-"דוח הוועדה"), למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 להלן, הכול כמפורט בסעיף כאמור.

אופן הגילוי בדוח זה הינו בהתאם לכללי הגילוי הכלליים בדוח הוועדה ולהוראות המפורטות בטיטוט "פורמט הגילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתיאום עם הממונה. "פורמט הגילוי" טרם פרסם על ידי הממונה כתוספת לחוזר.

הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה מפורסמים באתר משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון (www.mof.gov.il).

דיווח זה כולל את שווי התיק בתוקף של עסקי ניהול קרנות הפנסיה של החברה, שחושבו לפי העקרונות האמורים, בשינויים המחויבים, ואינו כולל את שווי התיק בתוקף של עסקי ניהול קופות הגמל של החברה.

רווחי החברה בשנת 2015 מפעילות עסקי ניהול קופות הגמל מוצגים בסעיף 2.7.10 להלן (רווח כולל מעסקים לא כלולים).

במועד דוח זה קיימות הוראות רגולציה חדשות רבות, חלקן בשלב הטיוטה (כפורט בסעיף 1.5.2), אשר יש להן השפעה מהותית על הערך הגלום של הפעילות ואשר נכון למועד דוח זה עדיין לא ניתן לכמתן.

לדוח זה מצורף דוח סקירה של סוקר חיצוני בדבר הערך הגלום של החברה ליום 31.12.2015 וערך העסקים החדשים, המתייחסים לעסקי ניהול קרנות הפנסיה לשנה שהסתיימה באותו מועד, וכן מבחני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לשנת 2015.

1.2 הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד

קביעת הערך הגלום וערך העסקים החדשים (כהגדרת מונח זה להלן) התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ - "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח הערך הגלום, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

1.3 פרקים עיקריים במסמך

רקע כללי והסבר של שיטת החישוב.
 התייחסות להנחות ששימשו בבסיס החישוב.
 תוצאות הערך הגלום וערך עסקים חדשים.
 תוצאות ניתוחי רגישות של הערך הגלום.
 ניתוח התנועה של הערך הגלום

1.4 הגדרות

ההגדרות להלן מהוות הסבר תמציתי למושגים עיקריים, המשמשים להבנת הדיווח להלן. תיאורים והסברים מלאים נמצאים בכללים והעקרונות שבדוח הוועדה.

ערך נוכחי של רווחים עתידיים או "PVFP"	
היוון תזרים הרווחים הצפויים העתידיים, הנובעים מהתיק הקיים של העסקים הכלולים (ראה סעיף 2.5.2 להלן).	
"הון עצמי מותאם" או "ANW"	ההון העצמי של החברה, לאחר מספר התאמות כדי שיהיה עקבי עם שווי התיק בתוקף (ראה סעיף 2.5.1 להלן).
"עלות ההון הנדרש"	עלות ההון הנדרש הינה ההשפעה, מבחינת בעלי המניות, על הערך הגלום בעקבות הדרישה על החברה להחזיק הון מינימלי (ראה סעיף 2.5.3 להלן).
"שווי תיק בתוקף" או "VIF"	הערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי עלות ההון הנדרש.
"הערך הגלום" "Embedded Value" או "EV"	הערך הגלום מורכב מצירוף שני הרכיבים הבאים: "שווי תיק בתוקף" (VIF); ו- "הון עצמי מותאם" (ANW).
	יובהר כי ההון העצמי המותאם הינו הון עצמי המתייחס למכלול פעילויות בגין החברה כולה ולא בגין העסקים הכלולים ב-VIF בלבד. כמוכן יובהר כי שווי התיק בתוקף אינו כולל: • עסקי ניהול קופות הגמל המנוהלות על-ידי החברה. • היכולת ליצור עסקים נוספים בעתיד (מוניטין).
"ערך עסקים חדשים" "Value of New Business" או "VNB"	ערך נוכחי של רווחי העסקים בגין מבוטחים חדשים ובגין ניווד כספים לתוך הקרן עבור מבוטחים קיימים, מעת הצירוף או קבלת הכספים, בהתאמה, עד לסוף חיי המבוטח.
"עסקים כלולים"	העסקים הכלולים בחישוב שווי התיק בתוקף: עסקי ניהול קרנות פנסיה המתנהלות על ידי החברה.

1.5 הערות, הבהרות וסייגים

1.5.1 כללי

כאמור לעיל, הערך הגלום חושב בהתאם למתודולוגיה ולכללים והעקרונות שנקבעו בדוח הוועדה. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו, הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלת החברה המנהלת את קרנות הפנסיה, וללא מקדמי שמרנות. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.

סטיות מהפרמטרים וההנחות שהונחו בחיזוי הערך הגלום יכולות להשפיע באופן מהותי על התוצאה. פרמטרים אלו כוללים, בין היתר:

1. גורמים כלכליים (לדוגמא- ריבית היוון, תשואות).

2. גורמים דמוגרפיים (לדוגמא- שינויים בתמותה ותחלואה).

3. חקיקה והסדרים תחיקתיים בנושאים רלוונטיים.

4. מיסוי.

5. שינויים בסביבה העסקית.

תוצאות עתידיות, הסוטות מההערכות שבוצעו על בסיס "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" הן טבעיות וצפוי שיתרחשו אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים האמורים. על כן צפוי, כי התוצאות בפועל מדי שנה תהיינה שונות מאלו החזויות במודל הערך הגלום ולו רק בשל תנודות אקראיות רגילות.

1.5.2 השפעות רפורמות וחקיקה אחרות

בשנים האחרונות פורסמו מספר רפורמות חדשות, אשר טרם החל יישומן בפועל ואשר צפויות להשפיע על הרווחים העתידיים של החברה ולכן על ערך הגלום. במועד דוח זה קיימת אי ודאות רבה ביחס להשפעה הצפויה של שינויים אלו ואין בידי החברה להעריך את השפעתם, ועל כן חישוב ערך הגלום אינו מתחשב ברפורמות אלו. להלן פירוט הרפורמות העיקריות:

א. **איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות** - בחודש נובמבר, 2015 פורסם תיקון מס' 13 (הוראת שעה) לחוק קופות הגמל, אשר במסגרתו הוסדרה, בין היתר, האפשרות להעביר כספים מקרן הפנסיה בה המבוטח הינו במעמד לא פעיל, אל קרן הפנסיה שאליה הוא מצטרף, כל עוד לא יביע המבוטח התנגדות (opt-out) ונקבעה הוראת שעה, לתקופה של שנתיים (מ- 1 באפריל, 2016 ועד ל- 31 במרס, 2018), שבה יופעל מנגנון, שבמסגרתו יאותרו, בתיווכה של הממונה, כספים של מבוטחים במעמד לא פעיל בקרנות פנסיה, אשר הינם במקביל מבוטחים פעילים בקרן פנסיה אחרת, תוך העברת הכספים לקרן הפנסיה הפעילה, אשר תתרחש כל עוד לא יביע המבוטח התנגדות להעברה (opt-out). מטרת התיקונים הללו, בין היתר, הינה הפחתת דמי הניהול המשולמים על ידי מבוטחים לא פעילים בקרנות פנסיה. בהמשך לתיקון האמור ולצורך יישומו התפרסמה בחודש פברואר 2016 טיוטת חוזר שעניינו איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות שמסדירה את יישום הוראת השעה האמורה לעיל. בחודש אפריל 2016 התפרסמה טיוטת חוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל שמסדירה, בין היתר, את איחוד החשבונות הקיימים במעמד לא פעיל בקרנות פנסיה אגב הצטרפות לקרן פנסיה.

ב. **הוראות לענין בחירת קופת גמל** - בחודש מרס, 2016 פורסם חוזר שעניינו הוראות לענין בחירת קופת גמל, אשר במסגרתו קובעת הממונה כי היא תבחר לפחות שתי קרנות פנסיה מקיפות שתשמנה כקופות ברירת מחדל של כלל העובדים במשק שלא בחרו באופן אקטיבי בקופת גמל

אחרת, ושמעסיקם לא ערך מכרז עצמאי מטעמו בענין זה, וזאת בהליך תחרותי שיתקיים אחת ל-3 שנים (ושהחברות המנהלות שיזכו בהליך יהיו מחוייבות לו למשך 10 שנים ממועד הצטרפות עמית). במכרז תינתן העדפה מתקנה לחברות מנהלות שנתח השוק שלהן מסך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות אינו עולה על 5%. בנוסף קובעת הממונה את התנאים והקריטריונים שבהם יכולים מעסיק וארגון עובדים לקיים הליך תחרותי משל עצמם לצורך בחירת קרן פנסיה, קופת גמל לחסכון או קרן השתלמות שתהווה קופת ברירת המחדל של עובדיהם. החוזר עשוי לשנות באופן מהותי את תנאי התחרות בשוק הפנסיה, תוך הגברת התחרות החריפה גם כך בשוק זה. בהמשך לחוזר האמור פרסמה הממונה את הכללים שעל פיהם יבוצע ההליך לבחירת קרנות ברירת המחדל הנבחרות על ידי הממונה.

ג. **הגדלת שיעור ההפקדות בקופות גמל** - בחודש פברואר, 2016 נערך הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת ההפקדות לביטוח פנסיוני במשק. ההסכם הקיבוצי קובע הגדלה מקבילה של דמי הגמולים המשולמים על ידי העובד והמעסיק בשתי פעימות, כשמום 1 בינואר, 2017 שיעור ההפקדה של תגמולי המעסיק יעמוד על 6.5% ושיעור ההפקדה לתגמולי עובד יעמוד על 6%. כן נקבע כי בקופת ביטוח או בקופת גמל שאינה קרן פנסיה תשלום המעסיק לדמי הגמולים יכלול גם את התשלום לרכיב אובדן כושר עבודה. תוקפו של ההסכם הקיבוצי מותנה בהוצאת צו הרחבה על ידי שר הכלכלה. להערכת החברה, צפויה להיות הגדלה בהיקף ההפקדות שיגבו הגופים המוסדיים ולכן צפוי גידול בערך הגלום.

ד. **שינוי מודל הקצאת אג"ח מיועדות והשפעה אפשרית על יכולת הניוד של עמיתים לקראת פרישה** - בחודש ינואר, 2016 התפרסם דוח הצוות להגברת הוודאות בחיסכון פנסיוני ("ועדת באב"ד") שמציע פתרון חלופי לבעיית הריבית התחשיבית. הצוות המליץ על שינוי אופן הקצאת אג"ח מיועדות מסוג "ערד" לקרנות הפנסיה (כיום, הקצאה בשיעור קבוע של 30% מנכסי קרן הפנסיה המקיפה), באופן שנותן עדיפות לפנסיונרים ולעמיתים מבוגרים על חשבון שיעור ההקצאה לעמיתים צעירים: שיעור ההקצאה לפנסיונרים יעלה ל-60%, שיעור ההקצאה לעמיתים מגיל 50 ועד ליציאה לפנסיה יקנה יהיה עד 30%, ולעמיתים עד גיל 50 יוקצו אג"ח המיועדות שיוותרו (כך שבסה"כ לא יהיה צורך בהגדלת היקף הוצאת אג"ח מיועדות לקרנות הפנסיה המקיפות בשל שינוי אופן ההקצאה).

בחודש אפריל התפרסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016, אשר מטרתן להביא ליישום המלצות ועדת באב"ד, ואשר עולה מהן ששיעור ההקצאה ל-3 הקבוצות דלעיל יהיה בהתאם לשיעור היחסי של כל קבוצה בקרן הפנסיה המקיפה הרלבנטית, וישתנה מקרן לקרן. החברה מעריכה, כי ככל שהתקנות יתפרסמו בנוסח הנוכחי, לא צפויות קרנות הפנסיה להתחיל להתחרות זו בזו ומול מוצרים אחרים (קופות גמל ופוליסות ביטוח) על קבלת כספים לצורך תשלום פנסיה זקנה מיידית – באופן שיגרום להגברה משמעותית של התחרות על כספי עמיתים/מבוטחים מבוגרים לקראת פרישה, אלא אם אחת החברות המנהלות של קרנות פנסיה מקיפות תיטול על עצמה את הסיכון של תובענה ייצוגית מצד העמיתים הצעירים בקרן הפנסיה שאליה יתקבלו עמיתים מבוגרים לקראת פרישה.

יובהר, כי אין ללמוד מניתוחי הרגישות לגבי הערכות החברה באשר להשפעות אפשריות של הרפורמות הנ"ל ולהשפעה אפשרית של שינויים רגולטוריים אחרים שהחברה אינה יכולה להעריך עדיין את השפעתם טרם יישומם המלא בפועל.

כמו כן, חישוב הערך הגלום אינו לוקח בחשבון התפתחויות אחרות שאינן ידועות היום, או התפתחויות שטרם באו לידי ביטוי מעשי בנתונים בפועל ואשר לגביהן אין בידי החברה, נכון למועד זה, יכולת להעריך את השפעתן על תוצאותיה העסקיות ועל הערך הגלום או כל תרחיש אחר שאין וודאות לגבי קיומו. לדוח זה ניתוח רגישות בו נבחנת רגישות תוצאות החישוב לשינויים בפרמטרים שונים, שעשויים לחול.

1.5.3 הטיפול בסיכונים

להלן סייגים ביחס להערכת הערך הגלום המפורטת בדו"ח זה, הנובעים מהאופן שבו חישה החברה את הערך הגלום:

- **הנחות בחישוב הערך הגלום** - בשונה מהאמור בדוח הועדה, לא נלקחו בחשבון סיכונים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה מאוד ואשר אין ביכולתה של החברה להעריך את הסתברויות התרחשותם ואת השפעתם על החברה, כגון סיכונים תפעוליים. כמו כן, ההנחות הדמוגרפיות שביסוד המודל גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות אשר לא כללו אירועים קיצוניים. אי לכך, ישנה אפשרות תיאורטית לתרחישים קיצוניים שהחברה לא לקחה בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודל, על-אף הניסיון לקבוע הנחות ריאליות אשר יתאימו לניסיון בפועל בטווח הארוך.
- ביסוד המודל קיימת הנחה כי לא קיימת התאמה (קורלציה) בין גורמי הסיכון השונים, אשר עלולה להשפיע על הערך הגלום באופן מהותי. בשונה מהאמור בדוח הועדה, בשל היעדר נתונים מספקים לבחינת הקורלציה האמורה, לא נבדקה הנחה זו ע"י החברה.
- על פי ההנחות והכללים של הועדה, ההנחות אמורות להיקבע, בין היתר, כך שתתקבל התוחלת של הערך הגלום לבעלי המניות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות הערך הגלום לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי.
- הערך הגלום מבוסס על התיאוריה לפיה משקיעים אינם זקוקים לפיזי עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפוזר ומגוון, ועל ההנחה כי ניתן לפזר את חוסר הוודאות כאמור. בפועל, יתכן ולא ניתן לפזר חלק מהסיכונים הדמוגרפיים והתפעוליים. בהיעדר שוק נזיל ועמוק לפיו ניתן להעריך את "מחיר הסיכון" שהשוק נותן לסיכונים אלה, ובהיעדר מתודולוגיה מוסכמת לכימות מחיר השוק הרעיוני לסיכונים אלה, לא הקטנו את ערך הגלום בגין סיכונים אלה.
- יצויין כי קודם למועד פרסום הדו"ח התקשרה הועדה עם יועצים אקטואריים מחו"ל על מנת לגבש מתודולוגיה ראויה ומעשית לפיה יותאם הערך הגלום באופן שישקף את עלות הסיכונים הבלתי מגודרים. צפוי כי התאמה זו תתבטא בהפחתת הערך הגלום הן ביחס לשווי תיק בתוקף (VIF) והן ביחס לשווי העסק החדש (VNB) כך שאלו ישקפו באופן הולם יותר את שווים בהתחשב בכל הסיכונים, כולל הסיכונים הלא מגודרים, וזאת בהתאם לפרקטיקה המקובלת בדיווחי הערך הגלום בעולם. נכון למועד פרסום דוח זה הועדה טרם גיבשה מתודולוגיה סדורה בענין זה. לאור האמור לא ניתן לבצע עדיין את ההתאמה האמורה בדיווח זה.
- על מנת לשקף את הערכתם של הסיכונים שלא נלקחו בחשבון כאמור לעיל, קוראי הדוח יכולים להתאים את הערך הגלום המוצג, על-פי שיקול דעתם, באמצעות ניתוחי הרגישות בסעיף 3.6. יש להדגיש כי, כאמור לעיל, אין בידי החברה להעריך כמותית, באופן אובייקטיבי ומדעי, את השפעת הסוגיות הנ"ל על הערך הגלום, ועל-כן, הרגישויות שהוצגו אינן מהוות הערכה שכזו, אלא הן מספקות כלי למשתמשי הדוח לצורך הערכת השפעת הסוגיות לפי שיקול דעתם.

1.5.4 שיערוך נכסים לפי שווי הוגן

בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הועדה, ולכללי ניהול קרנות פנסיה חדשות, לא הותאם שווים החשבונאי של אגרות חוב המיועדות בקרן הפנסיה המקיפה לשווי ההוגן, ובהתאם לכך שווי התיק חושב תוך התחשבות בריבית שזכאיות איגרות החוב הללו, אשר תיזקף לטובת עמיתי הקרן.

1.5.5 הסדרי סבסוד ממשלתי לקרנות פנסיה

בחישוב הערך הגלום וערך העסקים החדשים של עסקי ניהול פנסיה, הניחה החברה שלא יחולו שינויים בהסדרי הסבסוד הממשלתי השונים, המתבטאים בשיעורי תשואה מובטחים על אג"ח מיועדות קיימות ו/או צפויות להיות מונפקות בעתיד.

1.5.6 הערך הגלום איננו אמור לייצג את השווי הכלכלי או שווי השוק של החברה או של חברת האם שלה, מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

יודגש, כי הערך הגלום אינו מתייחס למנורה מבטחים החזקות בע"מ, חברת האם של החברה, שלה פעילויות ועסקים נוספים. כמו כן, הערך הגלום אינו מביא בחשבון סיכונים מסוימים כמפורט בסעיף 1.5.3 לעיל. מובן אפוא, כי לאור האמור לעיל, הערך הגלום איננו מייצג, את שווי השוק או את השווי הכלכלי הכולל של החברה, ואת שווי השוק או את השווי הכלכלי של מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

2 מתודולוגית חישוב הערך הגלום

2.1 כללי

עקרונות חישוב הערך הגלום נעשו בהתאם לכללים והעקרונות שבדוח הוועדה, למעט לעניין הטיפול בסיכונים מסוימים המתוארים בסעיף 1.5.3 לעיל, הכל כמפורט בסעיף האמור. ההנחות במודל הן לפי "ההנחות הצפויות באופן המיטבי" (Best Estimate Assumptions), דהיינו - ללא מקדמי שמרנות. המודל אינו כולל שווי של מכירות עתידיות, אך מבחינת רמת ההוצאות וכדומה, החישוב מניח המשך פעילות עסקית.

2.2 טיפול בסיכונים

סיכונים פיננסיים (סיכוני שוק) - סיכוני השוק נלקחו בחשבון לפי עלותם הגלומה במחירי שוק, על ידי שימוש בטכניקה מימונית הנקראת Certainty Equivalent Approach. בטכניקה זו מקטינים את התשואות הצפויות לרמה של שיעורי ריבית חסרת סיכון. יצוין כי התזרים הצפוי מאג"ח מיועדות חושב על בסיס תשואת אג"ח אלו, ותזרים מזומנים בגינן הוון אף הוא לפי שיעור ריבית חסרת סיכון. לאחר התאמה זו, מהוונים את תזרימי המזומנים החזויים לפי ריבית חסרת סיכון, ללא צורך להוסיף פרמיית סיכון לשיעור ההיוון.

במסגרת התייעצות שמבוצעת בין הוועדה לבין היועצים מחו"ל, כאמור לעיל, הועדה יחד עם היועצים החלו לגבש מתודולוגיה אשר תיתן ביטוי לעובדה כי בפועל ניתן להניח תשואות עודפות על ריבית חסרת סיכון, לאור העובדה שניתן להשקיע בנכסים לא סחירים כנגד התחייבויות ביטוחיות שהן לא נזילות ולפיכך ניתן להניח תוספת לשיעור ריבית חסרת הסיכון אשר מתאים לנכסים סחירים ("פרמיית אי נזילות") כמקובל בפרקטיקה של דיווחי EV בעולם. התאמת שיעור ריבית חסרת הסיכון, בגין פרמיית "אי הנזילות" צפויה להביא לגידול של הערך הגלום. נכון למועד פרסום דוח זה הועדה טרם גיבשה המלצות מפורטות וסופיות ולכן לא ניתן ביטוי ל"פרמיית אי הנזילות" במסגרת דו"ח זה.

סיכונים שאינם סיכוני שוק – חישוב הערך הגלום מתבסס על התיאוריה הפיננסית אשר על פיה, משקיעים אינם זקוקים לפיצוי נוסף בריבית ההיוון עבור סיכונים שאינם סיכוני שוק ובלבד שהם יכולים לפזר את חוסר הוודאות על ידי החזקת תיק השקעות מפורז ומגוון. לכן, בהינתן הנחה זו, חושב ערך הגלום על-בסיס הנחות דמוגרפיות ותפעוליות שהן "הנחות הצפויות באופן מיטבי" ועל-ידי היוון של תזרימי המזומנים בשיעור ריבית חסרת סיכון, ללא הוספת מרווחים להנחות או לשיעור ריבית ההיוון.

2.3 הנחות כלכליות

2.3.1 תשואה, ריבית הוון ואינפלציה

התשואה העתידית וריבית ההיוון נקבעו על-פי עקום התשואות של ריבית חסרת סיכון צמודת מדד. שיעורי הריבית חסרת הסיכון (spot) נכון לסוף 2015 הינן:

לסוף שנה	שיעור ריבית	לסוף שנה	שיעור ריבית	לסוף שנה	שיעור ריבית
2016	0.45%	2026	0.77%	2036	1.41%
2017	0.41%	2027	0.86%	2037	1.44%
2018	0.22%	2028	0.95%	2038	1.48%
2019	0.10%	2029	1.02%	2039	1.51%
2020	0.14%	2030	1.09%	2040	1.54%
2021	0.23%	2031	1.16%	2041	1.56%
2022	0.32%	2032	1.22%	2042	1.59%
2023	0.43%	2033	1.27%	2043	1.61%
2024	0.54%	2034	1.32%	2044	1.63%
2025	0.66%	2035	1.37%	2045	1.65%

יצוין, כי אין צורך בהנחה מפורשת של אינפלציה עתידית כיוון שכל הסכומים במודל צמודים. כאשר פרמטר מסוים צפוי להשתנות שלא בהתאם לאינפלציה העתידית, נלקחה הנחה מפורשת של החריגה מהאינפלציה העתידית.

2.3.2 מיסוי

החישובים מבוססים על שיעור מס בשיעור של 37.18% בהתאם לשיעור המס שהיה בתוקף ב-31/12/2015, כולל מע"מ בשיעור של 17%. יצוין כי שיעורי המס עודכנו בחודש ינואר 2016 (לאחר מועד המאזן) לשיעור 35.9% אולם החישובים התבססו על שיעורי המס שהיו בתוקף ב-31/12/2015.

2.4 הנחות דמוגרפיות ותפעוליות

כל ההנחות להן השפעה מהותית על הערך הגלום נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי כל גורם דמוגרפי ותפעולי, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה (ראה גם סעיף 1.5).

2.4.1 הנחות דמוגרפיות

ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו. ההנחות הדמוגרפיות לגבי שיעורי העזיבה לפעילים ולמוקפאים, שיעורי ההקפאה ושיעורי הגידול בשכר העמיתים ששימשו בדוח ל 31/12/2015 מבוססים על מחקר שנערך לקראת הכנת הדוח הקודם למעט עידכון שיעור משיכת כספים בגיל זכאות לקיצבת זיקנה שעודכן בדוח הנוכחי

2.4.2 הוצאות הנהלה וכלליות עתידיות

הוצאות הנהלה וכלליות חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות לעסקים הכלולים, לרבות: הקצאת ההוצאות למבוטחים "משלמים", מבוטחים שאינם "משלמים" ומקבלי קצבה והעמסת ההוצאות על פעילויות שונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו'). החברה הניחה שההוצאות בעתיד יעלו בשיעור מדד המחירים לצרכן.

2.5 שיטת החישוב

2.5.1 הון עצמי מותאם (ANW)

סכום ההון העצמי נלקח מתוך הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015. סכום זה הוקטן בסכום הוצאות הרכישה הנדחות לפי היתרה במאזן, בניכוי העתודה למס נדחה שבגינן ובניכוי הטבת המס הצפויה בגין חלק הוצאות הרכישה הנדחות המוכרות למס הכנסה.

2.5.2 ערך נוכחי של רווחים עתידיים (PVFP)

הערך הנוכחי של רווחים עתידיים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על נתוני עמיתי קרנות הפנסיה, ונתונים אחרים המצויים בידי החברה. מודל זה מאפשר ביצוע של תחזית תזרימי מזומנים עתידיים והיוונים.

2.5.3 עלות הון נדרש (CoC)

בוצעה תחזית של ההון הנדרש על פי הדרישות הקיימות ובהתאם להתפתחות העתידית הצפויה של העסקים הכלולים. עלות ההון הינה היוון המס על רווחי השקעה על ההון הנדרש בגין העסקים הכלולים.

2.5.4 ערך עסקים חדשים (VNB)

ערך העסקים החדשים מחושב כערך נוכחי של רווחים מעת ההצטרפות של העמית לקרן הפנסיה ועד תום תקופת תשלומי הפנסיה, ורווחים עתידיים הנובעים מכספים שהועברו מקרנות אחרות בגין מבוטחים קיימים. הערך נוכחי של הרווחים חושב באמצעות מודל אקטוארי המתבסס על הנתונים האישיים של העמיתים ונתונים אחרים כדי לשקף את תרומת התפוקה של השנה לערך הגלום. חישוב ה VNB נערך בגין כל העמיתים החדשים שהצטרפו לקרנות הפנסיה בשנת 2015. יובהר כי הערך הנוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP) כולל את ערך הרווחים, מסוף שנת 2015 ואילך בגין עסקים חדשים כאמור.

2.6 טיפול באופציות והבטחות פיננסיות

לא קיימות בעסקים הכלולים אופציות והבטחות פיננסיות מהותיות לטובת העמיתים.

2.7 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

הטבלה בסעיף 3.4 להלן מציגה את השינוי בערך גלום, מחולק למרכיבי ההון המותאם והשווי תיק (בניכוי עלות ההון), כולל העברות בין שני מרכיבים אלה. כל הסכומים מוצגים לאחר מס. השינוי מפורט לגורמי ההשפעה השונים שלו, כדלקמן:

1. התאמות ליתרת הפתיחה של ערך הגלום – בשנה זו לא היו התאמות.

2. שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות - מדי תקופה החברה מעדכנת את ההנחות לפיהן מעריכים את ערך הגלום. העדכונים בוצעו בהתאם לנתונים חדשים לגבי הניסיון בפועל ולשינויים בציפיות הנהלת החברה. השינויים העיקריים בהנחות היו בשיעור הירידה העתידית בדמי הניהול ובשיעורי העזיבה. השינויים בהנחות הפחיתו את ערך הגלום ב- 730 מיליון ש"ח.

3. רווח צפוי על ערך הגלום – הערך הגלום צפוי להניב רווחים אף אם החברה לא הייתה מוכרת עסקים חדשים ולא הייתה פועלת בתחומים נוספים שאינם כלולים ב-EV. רווחים אלה נובעים מ- 3 מקורות:
- א. תשואה צפויה על שווי התיק בתוקף בסוף התקופה הקודמת – הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
  - ב. תשואה צפויה על ההון העצמי המותאם – ההכנסות מהשקעות הצפויות מהנכסים העומדים כנגד ההון המותאם. הכנסות צפויות אלו מבוססות על שיעור התשואה הריאלית (מעל למדד) הצפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל ריבית חסרת סיכון שהיו צפויים להתקבל.
  - ג. רווח כולל הצפוי לעבור משווי התיק בתוקף להון העצמי המתואם במהלך שנת 2015- במהלך שנת 2015 ירד הרווח החזוי לשנת 2015 משווי התיק, והתווסף להון המותאם, כך שבסך הכל מקור זה לא משפיע על סך ערך הגלום בכללותו, אלא מביא להעברה ממרכיב שווי התיק בתוקף למרכיב ההון המותאם. בהתאם לשיטת קביעת ההון העצמי המותאם, רווח זה אינו כולל השפעת הפחתת ה-DAC.
4. השפעת הסטיות מההנחות התפעוליות והדמוגרפיות במהלך 2015 - מטבע הדברים, הניסיון בפועל לגבי שיעורי הביטולים, ההוצאות וכדומה היו שונים במהלך התקופה מאלו שהונחו לצורך חישוב ערך הגלום. סטיות אלו משפיעות גם על הרווחים הצפויים לאחר השנה וגם על הרווחים של השנה עצמה, וההשפעות מוצגות בסעיף זה בנפרד על השווי תיק בתוקף ועל ההון המותאם בהתאמה. השפעת הסטיות בשנה זו, אשר מסתכס ב- 543 מיליון ש"ח גידול לשווי תיק, נובעת בעיקר מגידול ריאלי בהפקדות מעל הצפוי ומשיעור פדיונות נמוך מהצפוי. בנוסף, סעיף זה כולל את ההשפעה ממספר גורמים כגון השפעת שינויים בהטבות (הנחות בדמי ניהול).
5. רווח מעסקים חדשים – הערך הגלום אינו כולל את הערך הצפוי להתווסף מעסקים חדשים שימכרו בעתיד. על כן, סעיף זה מציג את התוספת לערך הגלום לסוף התקופה הקודמת, עקב הצטרפות עמיתים חדשים לקרנות הפנסיה וניוד כספים לתוך הקרן בגין מבוטחים קיימים. התוספת מחולקת להשפעה בפועל מהעסקים החדשים על הרווחים בתקופה עצמה (מוצגת תחת ההון המותאם) ולרווחים הצפויים מהעסקים החדשים בעתיד (ומוצג תחת השווי תיק בתוקף).
6. הוצאות פיתוח שלא נכללו ב- EV – כאן מוצגת ההשפעה, על הרווחים בפועל בשנה, של ההוצאות החריגות שלא נכללו בערך גלום, אלא יוחסו למכירות עתידיות. בשנת 2015 לא היו הוצאות פיתוח שלא נכללו ב-EV.
- נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 6 "רווח תפעולי על בסיס ערך גלום". סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע בפעילות השוטפת של החברה, למעט ההשפעה מעסקים שלא כלולים ב-EV ולפני ההשפעה של אינפלציה וגורמים כלכליים לא צפויים, כגון שינויים שלא היו צפויים בשיעורי הריבית בשוק, בשוק ההון ובאינפלציה.
7. רווח מפריטים מיוחדים – בדוח ל 12/2015 אין פריטים מיוחדים.
8. השפעת אינפלציה במהלך 2015 – סעיף זה כולל את השפעת תשואה רעיונית על הון החברה המתואם ועל כל תזרימי ה-VIF, בשיעור האינפלציה בשנת 2015 (-0.91%). בסעיפים הבאים מוצגת ההשפעה של התשואות הריאליות מעל המדד.

9. רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך 2015 ומשינויים להנחות כלכליות – סעיף זה כולל שני מרכיבים:

א. ההשפעה על שווי התיק משינויים בהנחות הכלכליות. הנחות אלו כוללות את ריבית ההיוון, התשואות הצפויות ושיעורי המס. השינוי בשיעור המס שנלקח בחשבון נובע מהירידה בשיעור המע"מ במהלך 2015.

ב. ההשפעה מהסטיות של הפרמטרים הכלכליים בפועל במהלך השנה לעומת התשואה שהיתה צפויה בתחילת השנה, כולל מרווחים מעל הריבית חסרת הסיכון שהיו צפויים להתקבל. ההשפעה הינה בשני מרכיבי ה-EV:

- בהון המותאם - עקב ההשפעה על הרווח בעיקר מתשואות שונות מהצפוי על נכסי החברה העומדים כנגד ההון.
- בשווי התיק – עקב ההשפעה על הרווחים העתידיים כתוצאה מההשפעה על יתרות החסכון מהפער בין התשואות שהושגו בפועל מעל אלה שנצפו לפני שנה.

נהוג לכנות את סיכום השינויים בסעיפים 2 עד 9 "רווח על בסיס ערך גלום" בגין עסקים כלולים. סכום זה משקף את הערך שהתווסף לערך הגלום, או הרווח במונחי ערך, הנובע מפעילות שוטפת של החברה, כולל ההשפעות מגורמים כלכליים וכולל פריטים מיוחדים, אך ללא ההשפעה של עסקים שלא כלולים ב-EV.

10. רווח מעסקים לא כלולים – מתייחס לרווח בשנת 2015 ממגזר הגמל.

2.8 מבחני רגישות

במבחני הרגישות המוצגים בסעיף 3.5 להלן, אומצו הגישות הבאות:

1. הרגישויות מתייחסות לכל העסקים הכלולים אלא אם צוין אחרת.
2. מבחני הרגישות מתייחסים לכל הנחה בנפרד, ללא מדידה של השפעות מצטברות או מתקזזות או שינויים נגזרים על גורמים אחרים וכדומה.
3. הרגישות בגין ערך העסקים החדשים מתייחסת לשינויים מסוף שנת 2015 ואילך, ולא לתקופה מעת המכירה ועד לסוף שנת 2015.
4. ריבית - השפעת שינוי שיעור ריבית המשמש כריבית היוון והתשואה הצפויה מהשקעות נכסי קרנות הפנסיה על ערך נוכחי של הרווחים העתידיים (PVFP).
5. הוצאות הנהלה וכלליות - שינוי של הוצאות הנהלה בשיעור של 10%.
6. עליית שכר - בדיקת השפעת שינוי שיעור הגידול בשכר בשיעור +1% או בשיעור של -1%.
7. עליית ביטולים - בדיקת השפעת שינוי שיעור הפדיונות, העזיבות וההקפאות בשיעור של 10%.
8. ירידה בדמי ניהול (כגון עקב רפורמת קרן ברירת מחדל) - בדיקת השפעת ירידה בדמי ניהול בשיעור של 10%.
9. ירידה בדמי ניהול (כגון עקב ניווד מוקפאים) - בדיקת השפעת ירידה בדמי ניהול מהצבירה של המוקפאים בשיעור של 10%.
10. תיקון 12 - בדיקה השפעה אפשרית של רפורמת "תיקון 12" על-ידי קביעת דמי הגמולים לשיעור של 6% הפרשות עובד ולשיעור של 6.5% להפרשות מעביד לעמיתים שהשיעורים בפועל היו נמוכים יותר.

2.9 סקירת דוח הערך הגלום

דוח הערך הגלום ליום 31.12.2015 וערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, וכן מבחני הרגישות ביחס אליהם נסקר על ידי רוי"ח קוסט פורר גבאי את קסירר (Ernst and Young). דוח הסוקר החיצוני מצורף בנספח א' לדוח זה.

3 תוצאות (במיליוני ש"ח)

3.1 הערך הגלום נכון ל-31/12/2015

מיליוני ₪	EV בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה
הון עצמי מותאם (ראה סעיף 3.3 להלן)	211
ערך נוכחי של רווחים עתידיים בניכוי מס	6,494
בניכוי עלות הון נדרש	(51)
ערך גלום	6,654

3.2 ערך עסקים חדשים של מכירות בשנת 2015

מיליוני ₪	VNB בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה
ערך עסקים חדשים לפני עלות הון נדרש	318
עלות הון נדרש בגין עסקים חדשים	(4)
סה"כ ערך עסקים חדשים	314

3.3 התאמה בין ההון העצמי המותאם לבין ההון העצמי בדוחות הכספיים

טבלה 3.3 - חברה מנהלת קרנות פנסיה

במיליוני ש"ח	
הון עצמי (מאזן החברה המנהלת)	346
בניכוי הוצאות רכישה נדחות (DAC)	(205)
בתוספת מס בגין DAC	70
הון עצמי מותאם לחברה מנהלת קרנות פנסיה	211

3.4 ניתוח השינוי ב-EV והרווח על בסיס EV

טבלה 3.4 החברה המנהלת

ערך גלום	שווי תיק בתוקף	הון עצמי מותאם	ראה סעיף	
6,640	6,454	186		ערך גלום ליום 31/12/2014
-	-	-	2.7.1	התאמות לערך גלום ליום 31/12/2014
6,640	6,454	186		ערך גלום מותאם ליום 31/12/2014
				רווח תיפעולי מהתיק בתוקף ליום 31/12/2015
-730	-730	-	2.7.2	- שינויים בהנחות תפעוליות ודמוגרפיות
62	63	-1	2.7.3	- גידול ריאלי צפוי
-	-110	110	2.7.3	- רווח כולל (ריאלי) צפוי לעבור משווי תיק להון עצמי בשנת 2015
543	542	1	2.7.4	- השפעת הסטיות מההנחות התיפעוליות והדמוגרפיות במהלך שנת 2015 ושינויים אחרים לתיק בתוקף
-125	-235	110		סה"כ
314	367	-53	2.7.5	רווח מעסקים חדשים
-	-	-	2.7.6	הוצאות פיתוח שלא נכללו ב- EV
189	132	57		רווח תיפעולי לפי ערך גלום
-	-	-	2.7.7	רווח מפריטים מיוחדים
-54	-52	-2	2.7.8	השפעת אינפלציה במהלך 2015
-89	-91	2	2.7.9	רווח מסטיות מההנחות הכלכליות במהלך שנת 2015 ומשינויים להנחות כלכליות
47	-11	58		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים
17	-	17	2.7.10	רווח כולל מעסקים לא כלולים
64	-11	75		סה"כ רווח על בסיס ערך גלום - בגין עסקים כלולים והון
-50		-50		תנועות בהון (דיבידנד שחולק ב 2015)
6,654	6,443	211		ערך גלום ליום 31/12/2015

3.5 פירוט הפער בין השינוי בהון העצמי המותאם לבין הרווח הנקי לחברה (במיליוני ₪)

93	רווח נקי
-	פריטים שהועברו דרך קרן הון
93	רווח כולל (לאחר מס)
(25)	שינוי ב- DAC לפני מס
8	מס בגין השינוי ב- DAC
-	שינוי שיערוך נכסים בשווי הוגן בניכוי מס
-	שינוי נטו בשווי תיק / מוניטין הרשום במאזן
76	רווח כולל מותאם לבסיס של ערך גלום
(50)	תנועות הון
26	סה"כ שינוי בהון העצמי המותאם

3.6 ניתוחי הרגישות בגין עסקי ניהול קרנות פנסיה

שינוי בערך עסקים חדשים		שינוי בערך גלום		
ב - %	במיליוני ₪	ב - %	במיליוני ₪	
	314		6,654	התוצאה הבסיסית
8.28	26	5.40	359	הפחתה של 0.5% בריבית ההיוון
-6.05	-19	-4.06	-270	עלייה של 10% בהוצאות הנהלה וכלליות
-12.74	-40	-6.75	-449	ירידה של 1% בעליית השכר
14.97	47	7.74	515	עלייה של 1% בעליית השכר
-14.97	-47	-7.68	-511	עלייה של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פידיונות והקפאות)
17.83	56	8.46	563	ירידה של 10% בשיעורי הביטולים (כולל פידיונות והקפאות)
-15.29	-48	-12.37	-823	תרחיש - ירידה בהכנסות החברה המנהלת מד"ג וצבירה של 10%
-4.14	-13	-3.31	-220	תרחיש - ירידה בהכנסות החברה המנהלת מהצבירה של המוקפאים ב- 10%
6.69	21	3.38	225	קביעת הפרשות עובד על מינימום של 6% והפרשות מעביד בשיעור מינימלי של 6.5%

במידה ולניתוח הרגישות השפעה סימטרית לשני הכיוונים, מוצג לעיל השינוי בכיוון האחד בלבד.

ישעיהו אורזיצר
האקטואר הראשי

יהודה בן אסאייג
מנכ"ל

29 במאי, 2016

לכבוד הדירקטוריון של
מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ
א.ג.נ.

הנדון : סקירת דוח הערך הגלום ליום 31.12.2015

א. לבקשתכם סקרנו את המידע, אשר הוכן על ידי מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן החברה), בדבר הערך הגלום ליום 31.12.2015, ערך העסקים החדשים לשנה שהסתיימה באותו תאריך, ניתוח התנועה בערך הגלום ומבחיני הרגישות ביחס אליהם, המתייחסים לעסקי ניהול קרנות פנסיה (להלן – "דוח הערך הגלום").

ב. סקירתנו כללה, בין היתר:

1. דיונים וביורורים עם הגורמים הרלבנטיים בחברה, ביצוע נהלים אנליטיים בהתייחס לתוצאות המוצגות בדוח הערך הגלום ובהתייחס למידע פיננסי וסטטיסטי אחר.
2. התאמה בין תוצאות החישוב ומידע פיננסי של החברה.
3. השוואה של הנחות הדמוגרפיות והתפעוליות, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, עם ניסיון העבר בחברה ומידע חיצוני רלוונטי.
4. בחינת ההתאמה של המתודולוגיה, ההנחות ודרך ההצגה, לפיהם נערך דוח הערך הגלום, לחוזר המפקח על הביטוח מספר 1-11-2007 על נספחיו (להלן חוזר המפקח). חוזר המפקח אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח והמפקח על הביטוח (להלן "הוועדה"), אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל.

ג. בהתבסס על סקירתנו, ובהסתמך על נתונים ומידע שסופקו על ידי החברה הרינו לציין כדלקמן:

1. המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום עומדות, מכל הבחינות המהותיות בחוזר המפקח, בכפוף לאמור בסעיף ד(3) להלן.
2. אופן הגילוי בדוח הערך הגלום עומד מכל הבחינות המהותיות בחוזר המפקח ובהוראות המפורטות ב- "פורמט גילוי" אשר הוכן על ידי הוועדה בתאום עם המפקח על הביטוח. "פורמט גילוי" זה טרם פורסם על ידי המפקח על הביטוח כתוספת לחוזר המפקח.
3. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך כי ההנחות הדמוגרפיות והתפעוליות אשר הוצגו בפנינו במהלך הסקירה אינן סבירות בהתבסס על ניסיון החברה בעבר ובהווה וציפיות ההנהלה לגבי העתיד, בכפוף לאמור בסעיף ד(2) להלן.
4. לא עלה בסקירתנו דבר המצביע על כך שהערך הגלום בסך 6,654 מליון ש"ח, הערך של עסקים חדשים בסך 314 מליון ש"ח, מבחיני הרגישות ביחס אליהם וניתוח התנועה בערך הגלום לא הוערכו כיאות על פי המתודולוגיה וההנחות שתוארו בדוח הערך הגלום ושהוצגו בפנינו במהלך הסקירה.

ד. אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים הבאים:

1. דוח הערך הגלום הוכן על בסיס הנחות שהינן פרי השלכת הניסיון הקיים כלפי העתיד במסגרת הסביבה בה פועלת החברה. מטבע הדברים, היות ומדובר בהערכות עתידיות לזמן ארוך, התוצאות בפועל צפויות להיות שונות מאלה שהוערכו בעת חישוב הערך הגלום.
2. קיימת אי ודאות לגבי השלכות של הרפורמות בענפי החיסכון ארוך טווח. חישוב ערך הגלום אינו מתחשב בהשפעות האפשריות של רפורמות אלו, כמפורט בסעיף 1.5.2 לדוח הערך הגלום.
3. הערות, הבהרות וסייגים לגבי הטיפול בסיכונים המתוארים בסעיף 1.5.3 לדוח הערך הגלום.
4. פרסומו של הערך הגלום של עסקי ניהול קרנות פנסיה אינו מתחייב על פי הנחיות המפקח.

בכבוד רב,

קוסט, פורר גבאי את קסירר

רואי חשבון